

sueverint; prae ceteris autem cathedralibus ecclesiis principatus huiusmodi ecclesia Barchinonensis, praeter quatuor illius canonicos praedictos, etiam magno aliarum personarum, non solum inibi, sed etiam extra ipsam ecclesiam, dignitates et officia, aliaque beneficia ecclesiastica, quorum ratione ad officia deputati et auditoris ecclesiasticorum huiusmodi concurrere possunt, obtinentium numero referta sit, et propterea omnes in illis partibus huiusmodi officium maxime exoptant, ac exinde eveniat ut sors in capitulares et alias personas ipsius ecclesiae, praesertim autem eas, quae illius servitio minus addictae existunt, ac a matutinis et aliis divinis officiis inibi haberi et fieri solitis se retrahunt, frequentius cedat, quae quidem personae, ratione deputationis et auditionis computorum huiusmodi, propria domicilia relinquere, et salvo unius vel alterius famulorum augmento, alia onera extraordinaria subire nullatenus coguntur, nec in aliquo impediuntur quo minus, pro distributionibus huiusmodi percipiendis et lucrands, in dicta ecclesia residere, ac inibi, tam matutinis, quae semper per tres horas vel circa, antequam ad domum praedictam deputationi et auditioni computorum huiusmodi vacaturi accedant, finiri solent, quam singulis aliis divinis officiis huiusmodi, praesertim autem dominicis et festivis ceterisque diebus, in quibus pro deputatione et auditione computorum huiusmodi insimul convenire non tenentur, commode, si velint, interesse possint; et si eisdem deputato et auditori ecclesiasticis, de capitularibus et aliis personis ecclesiae Barchinonensis huiusmodi existentibus, dictae distributiones quotidianae, tam diurnae quam nocturnae, iuxta dictarum litterarum nostrarum tenorem, citra eorum in dicta ecclesia matutinorum et aliorum officiorum praedictorum tempo-

ribus interessentiam, ministrare deberent, hoc profecto non solum in eorum, qui eisdem diurnis et nocturnis officiis continue interesse student, malum exemplum, sed etiam aliorum ab ipsius ecclesiae servitio propter infirmitates aut alias graves necessitates excusabilium, praesertim circa praedictas nocturnas distributiones, quae, iuxta privilegia et indulta eidem ecclesiae canonice concessa, seu illius statuta et laudabiles consuetudines, a tanto tempore, cuius contrarii memoria hominum non existit, inviolabiliter observata, nulli, nisi nocturnis officiis huiusmodi interessenti, etiam si quis infirmitate, quantumcumque gravi et lethali, aut negociis capituli ipsius ecclesiae vel alio legitimo impedimento detineretur, et antea, infirmitate et impedimento huiusmodi cessantibus, per viginti quinque annos continuam personalem residentiam in dicta ecclesia fecisset, eisdemque matutinis et aliis officiis interfuisset, ministrari possint aut debeant, maximum praeiudicium cederet et gravamen, ipsiusque ecclesiae status non parum perverteretur. Quare, pro parte capituli huiusmodi, nobis fuit humiliter supplicatum quatenus in praemissis opportune providere de benignitate apostolica dignemur.

§ 3. Nos igitur, singulares personas dicti capituli a quibusvis excommunicationis, suspensionis et interdicti aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, a iure vel ab homine, quavis occasione vel causa, latis, si quibus quomodolibet innodatae existunt, ad effectum praesentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes et absolutas fore censentes, ac singularum litterarum necnon privilegiorum et indultorum et statutorum praedictorum tenores praesentibus pro expressis habentes, huiusmodi supplicationibus inclinati, ipsos deputatum et auditorem ecclesiasticos de capitularibus et

Decretum de quo in rubrica.

aliis personis dictae ecclesiae Barchinonensis pro tempore existentes, nec divinis officiis interessentes, sub praedictis nostris litteris, quoad perceptionem distributionum quotidianarum, tam nocturnarum quam diurnarum, in dicta ecclesia Barchinonensi per praesentes et divinis praedictis interessentes, tam diurnis quam nocturnis, percipi et lucriferi solitarum huiusmodi nullatenus includi seu comprehendere debere, nec, praetextu litterarum nostrarum praedictarum, distributiones huiusmodi percipere aut lucrifacere posse, ac praedictum capitulum ad ministrandum eis distributiones huiusmodi minime teneri, nec propter illarum non subministrationem aliquas sententias, censuras aut poenas ecclesiasticas incurrere, apostolica auctoritate, tenore praesentium, decernimus.

Mandatur executio.

§ 4. Quocirca venerabili fratri episcopo Amerinensi, et dilectis filiis priori monasterii Sanctae Annae Barchinonensis, ac officiali Tarraconensi per praesentes committimus et mandamus quatenus ipsi vel duo aut unus eorum, per se vel alium seu alios, praesentes litteras et in eis contenta quaecumque, ubi et quando opus fuerit, ac quoties pro parte dicti capituli fuerint requisiti, solemniter publicantes, illisque in praemissis efficacis defensionis praesidio assistentes, faciant auctoritate nostra capitulum huiusmodi praemissis omnibus et singulis, iuxta praesentium continentiam et tenorem, pacifice frui et gaudere, non permittentes dictum capitulum a quoquam desuper quomodolibet indebite molestari; contradictores quoslibet et rebelles et praemissis non parentes, per sententias, censuras et poenas ecclesiasticas aliaque opportuna iuris et facti remedia, appellatione postposita, compescendo, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii saecularis.

Derogatio contrariorum.

§ 5. Non obstantibus recolendae memoriae Bonifacii Papae VIII, etiam prae-

decessoris nostri, de una, et concilii generalis de duabus diaetis, dummodo quis vigore praesentium ad iudicium ultra tres diaetas non trahatur, aliisque constitutionibus et ordinationibus apostolicis contrariis quibuscumque; aut si aliquibus, communiter vel divisim, ab Apostolica sit Sede indultum quod interdicti, suspendi vel excommunicari non possint per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem.

Datum Tusculi, die XI maii MDLXXIX, pontificatus nostri anno VII.

Dat. die 11 maii 1579, pontif. anno VII.

XCVIII.

Erectio collegii Helvetiorum et Rhetiorum in civitate Mediolanensi 1.

Gregorius episcopus servus servorum Dei,
ad perpetuam rei memoriam.

Dum ad amplas Helvetiorum et Rhetiorum populorumque eis subditorum provincias, quae perpetuis superioribus saeculis non minus bellicis laudibus ac praestantia, quam sincerac fidei christianaeque religionis cultu, ac praecipuo quodam erga Romanos Pontifices sanctamque Sedem Apostolicam devotionis affectu eminare solebant, nunc vero aliqua in parte, instigante antiqui generis humani hoste, deformatae existunt, mentis nostrae oculos convertimus, eam potissimum nobis curam suscipiendam putamus, ut quibuscumque possumus modis, nullis laboribus nullisve sumptibus parcentes, eos ipsos qui divinae gratiae munere in unitate catholicae fidei adhuc fortiter persistere dignoscuntur, conservemus ac tueamur; cadentes autem et collapsos, divina bonitate favente, erigamus, eorumque sanan-

Proemium.

1 Ex Regest. in Segret. Brev.

Causa constitu-
tionis edan-
dae.

dis vulneribus apta remedia adhibeamus.

§ 1. Cum itaque, sicut accepimus, dilectus filius noster Carolus tituli Sanctae Praxedis presbyter cardinalis Borromaeus nuncupatus, qui ecclesiae Mediolanensi ex concessione et dispensatione apostolica praesse dignoscitur, in partem apostolicae sollicitudinis vocatus, cupiens Helvetiorum et Rhetiorum huiusmodi nationes, quarum ipse protector existit, populosque seu vassallos eisdem subiectos ad fidei charitatem et ipsius Sedis unitatem penitus reducere, nobis insinuari fecerit propter multas causas, et praecipue nationum et populorum huiusmodi vicinitatem, opportunum et expediens esse ut in civitate Mediolanensi, quae inter Italiae praecipuas urbes merito est censenda, unum collegium pro pueris nationum et populorum huiusmodi in latinis, graecis hebraicisque litteris, ac logica, physica aliisque liberalibus disciplinis, ac demum sacra theologia ac piis et christiano homine dignis moribus instituendis et confovendis erigatur et institatur; ac etiam dilectus filius noster Michael tituli Sanctae Mariae supra Minervam presbyter cardinalis Alexandrinus nuncupatus, qui praeposituram Sancti Spiritus Mediolanensis, olim Ordinis Humiliatorum, ex simili concessione et dispensatione in commendam ad eius vitam obtinet, a nobis desuper requisitus, opus erectionis et institutionis collegii huiusmodi coadiuvare, dismembrationique ecclesiae necnon domus et aedium dictae praepositurae, una cum illius continentibus aedificiis, hortis, viridariis ac pertinentiis intra claustra domus praepositurae huiusmodi existentibus, sacraque suppellectili ac domus utensilibus necnon omnibus rebus divino cultui destinatis, in ecclesia et domo continentibusque aedificiis huiusmodi tantum consistentibus, ad effectum ut illa eidem collegio erigendo applicentur, consentire paratus sit.

§ 2. Nos, qui dudum, inter alia, volumus quod petentes beneficia ecclesiastica aliis uniri, tenerentur exprimere verum annum valorem secundum communem existimationem etiam beneficii, cui aliud uniri peteretur, et semper in unionibus commissio fieret ad partes, vocatis quorum interesset; quique alias dicto collegio erigendo, postquam erectum foret, praeposituram Sanctorum Iacobi et Philippi de Rivolta Modaetiae, Mediolanensis dioecesis, olim dicti Ordinis, cuius fructus, redditus et proventus trecentorum ducatorum auri de Camera, secundum existimationem praedictam, valorem annum non excedunt, per alias nostras litteras perpetuo univimus, anneximus et incorporavimus, huiusmodi pium propositum magnopere collaudantes, et quantum in nobis est, promovere ac ad effectum perducere, optimarumque artium, disciplinarum et sacrarum litterarum studia his nostris temporibus florere mirum in modum cupientes, praesertim ut exinde viri non pro se solum boni doctique evadere, sed ad patriam remeantes, habendis concionibus ac disputationibus, fideique orthodoxae veritati delucidandae, exercendaeque animarum curae aliisque piis ac sanctis operibus apti et idonei esse, et quam maximum in Ecclesia Dei fructum ex se proferre possint; motu proprio, non ad alicuius nobis super hoc oblatae petitionis instantiam, sed de mera liberalitate et ex certa scientia nostris ac de apostolica potestatis plenitudine, in dicta civitate unum collegium per dictum Carolum cardinalem et pro tempore existentem archiepiscopum seu praesulem Mediolanensem regendum et gubernandum, in quo quinquaginta ad minus pueri ex dictis Helvetiis et Rhetiis ac eorum respective subditis colligendi, in scientiis et disciplinis praedictis, ac sacris canonibus institui et erudiri debeant, ad Dei omnipo-

Erectio collegii Helvetiorum.

tentis laudem, ac sanctae Romanae Ecclesiae incrementum, et praecipue nationum et populorum huiusmodi salutem et commodum, apostolica auctoritate, tenore praesentium, sine alicuius praepositorum, perpetuo erigimus et institimus.

§ 3. Necnon ecclesiam, domum et aedes praepositurae Sancti Spiritus huiusmodi, una cum illius continentibus aedificiis, hortis, viridariis ac pertinentiis intra dicta claustra existentibus, necnon sacra suppellectili, utensilibus ac rebus et bonis mobilibus, quae ibidem ad praesens reperiuntur, et per ipsum Michaellem cardinalem vel eius agentes per inventarium consignabuntur dumtaxat, ab ipsa praepositura Sancti Spiritus, illius tamen essentia, statu, fructibus, redditibus, proventibus, iuribus, obventionibus, emolumentis, proprietatibus, honoribus et praerogativis universis ac, praeterquam in ecclesiam ac personas collegii huiusmodi iurisdictione, quibuscumque et quomodolibet denominatis, eidem Michaeli cardinali et successoribus suis, dictam praeposituram Sancti Spiritus pro tempore quomodolibet obtinentibus, semper in omnibus et per omnia, perinde ac si praesentes non emanassent, salvis et reservatis, nomine, titulo et denominatione praepositurae Sancti Spiritus in dicta civitate, ubi ad praesens consistunt, suppressis, et ad ecclesiam Sancti Apollinaris Villae Terzaghi, Mediolanensis dioecesis, ab ipsa civitate octo miliaribus vel circa distantem, et eidem praepositurae subiectam, etiam perpetuo translatis, eiusdem Michaelis cardinalis ad hoc expresso accedente consensu, auctoritate et tenore praedictis, similiter perpetuo separamus et dismembramus, illaque sic separata et dismembrata, cum omnibus oneribus super illis ex quavis causa forsitan impositis et ad quaecumque summam ascendentibus, ad quae dictum collegium teneatur, et prae-

Dismembratio partis honorum praepositurae Sancti Spiritus eiusque applicatio collegio.

posituram ipsam pro tempore obtinens ab illis exemptus et liber omnino remaneat.

§ 4. Necnon redditum annuum duorum millium et quadringentorum scutorum auri ex Camerae Apostolicae pecuniis, quot annis per nostrum et pro tempore existentium Romanorum Pontificum successorum nostrorum depositarium, distributa in singulos menses rata solutionis, donec de alio aequivalente reddito annuo in bonis stabilibus dicto collegio per nos seu dictos successores nostros provisum fuerit, persolvendum et numerandum, eidem collegio, pro illius dote et dictorum puerorum sustentatione, ita quod dictus Carolus cardinalis ecclesiae ac domus et aliorum honorum ab eadem praepositura separatorum et dismembratorum praedictorum possessionem, etiam propria auctoritate, sine alicuius iudicis auctoritate vel interventu, apprehendere et apprehensam retinere, ac illa necnon redditum annuum duorum millium et quadringentorum scutorum huiusmodi in dicti collegii usus et utilitatem convertere libere et licite valeat, eisdem auctoritate et tenore similiter perpetuo applicamus et appropriamus.

§ 5. Necnon eidem collegio eiusque rectoribus, gubernatoribus, scholaribus et bonis, ut omnibus et quibuscumque privilegiis, exemptionibus, libertatibus, facultatibus et indultis, quibus ecclesia et ecclesiasticae personae quovis modo utuntur, potiuntur et gaudent, uti, potiri et gaudere valeant indulgemus. Ac eidem Carolo cardinali, eius vita durante, pro salubri directione et conservatione dicti collegii, illiusque honorum et rerum ac iurium, tam spiritualium quam temporalium, oeconomos, rectores, gubernatores, magistros, praeceptores, advocatos, procuratores, ministros et officiales ac etiam scholares in dicto collegio deputandi et

Redditum assignatio.

Privilegia concessa rectori aliaque de collegio.

amovendi, ac alios eorum loco sufficendi; necnon ordinationes et statuta, aequa tamen et honesta ac sacris canonibus et concilii Tridentini decretis non repugnantia, faciendi et edendi, eaque, cum opus et sibi visum fuerit, revocandi, immutandi, corrigendi atque alia de novo condendi, quae, postquam facta, condita, revocata, immutata et correctae fuerint, perinde ac si dicta auctoritate apostolica approbata et confirmata essent, ab omnibus rectoribus, magistris, scholaribus aliisque personis in dicto collegio servientibus et ministrantibus inviolabiliter observari debeant, liberam et omnimodam auctoritatem et facultatem, auctoritate et tenore praedictis, pariter perpetuo concedimus.

Dispositiones ad rem varias.

§ 6. Ac volumus et eadem auctoritate decernimus praemissa omnia, cum primum fieri poterit, suum effectum consequi, ac propterea ecclesiam, domum illiusque continentia aedificia et pertinentias huiusmodi eidem collegio, ad effectum eorumdem praemissorum, vacua et expedita tradi debere; collegium autem sive eius gubernatores, administratores et officiales a die habita possessionis ecclesiae et aedificiorum aliorumque dismembratorum et translatorum praedictorum, ad aedificia ipsa tam nunc quam ubi et quoties illa aliquo casu, etiam inexcogitato, destrui aut alio quovis modo ruere contigerit, restaurandum et reaedificandum, eaque necnon omnia vasa et paramenta et quaecumque alia ad manutentionem divini cultus in dicta ecclesia Sancti Spiritus necessaria conservandum, et etiam, quoties opus fuerit, de novo faciendum, necnon missas et alia divina officia celebrandum seu celebrari faciendum, aliaque onera quaecumque eidem ecclesiae incumbentia supportandum omnino teneri, et ad id adstrictos et obligatos perpetuo esse et fore, ita ut in futurum Michael cardinalis et eius successores praedicti ad

aliquid circa dicta aedificia translata huiusmodi et ea, quae in ipsa ecclesia necessaria erunt, praestandum, aut etiam ad fratrum in dicta praepositura Sancti Spiritus et illius domo nunc degentium et existentium alimoniam, vestitum vel sustentationem aut subventionem, etiam si ipsos fratres inde amoveri et ad quaecumque alia loca pro tempore transferri, aut eis vel etiam pro dictis et infrascriptis ac quibuscumque aliis oneribus et expensis alias aliquid, etiam quavis auctoritate et ex quibuscumque causis, assignari contigerit, aut ad aliquod simile vel dissimile onus, etiam quoad expensas, quae quocumque modo ac casu in celebratione divinorum officiorum, aut alias ratione cultus divini, ac pro eorumdem fratrum alimonia, sustentatione, vestitu aut alias fieri in futurum contigerit, nullatenus teneantur; sed ab eisdem oneribus tuta conscientia perpetuo exempti penitus et in totum liberi ac immunes existant, omniaque onera et expensae huiusmodi ad dictum collegium perpetuo spectent et pertineant, eique immineant et incumbant; et si dicti fratres inde, ut praefertur, amoveantur et alio transferantur aut alias pro eis et dictis oneribus ac expensis aliquid, etiam quavis auctoritate, pro tempore assignetur, aut quidvis aliud innovetur, quodque collegium huiusmodi in domibus, aedibus ac bonis praedictis perpetuo et omni tempore manuteneri debeat.

§ 7. Et casu quo illud non manuteneatur, aut eius erectio huiusmodi suum non sortiatur effectum, ex tunc ipsa praepositura Sancti Spiritus in pristinum et eum, in quo antequam praesentes emanarent erat, statum restituta sit et esse censeatur, perinde ac si dismembratio et applicatio factae non fuissent; ac omnia melioramenta nomine dicti collegii vel alias inibi quomodolibet facta, eidem praepositurae S. Spiritus libere cedant; ac ecclesia,

Annulatio unionis, si dispositiones praemissae executioni non demerentur.

domus, aedificia et bona praedicta cum omnibus pertinentiis suis ac quibuscumque melioramentis desuper imposterum faciendis ad eandem praeposituram Sancti Spiritus libere revertantur, resque ipsa sit et esse intelligatur in pristino statu restituta, ac si consensus per dictum Michaelem cardinalem super praemissis praestitus non esset, et praesentes non emanassent.

Provisio pro fratribus suppressi Ordinis.

§ 8. Mandantes eidem Carolo cardinali ut, a die adeptae dictae possessionis, aliquem idoneum locum sive ecclesiam, etiam secularem, in quo seu qua presbyteros omnes et conversos dicti suppressi Ordinis, in dicta domo Sancti Spiritus illiusque aedificiis nunc degentes, insimul vel divisim, coniunctim vel separatim, recipere et retinere possit, perquirat; ac ipsis, pro eorum numero qui pro tempore erit, de congrua sustentatione provideri faciat; eosdemque fratres, ut se de dicta domo ad alia ab eodem Carolo cardinali assignanda loca conferant, sub sententiis, censuris et poenis arbitrio eiusdem Caroli cardinalis imponendis cogat et compellat, super quo eidem Carolo cardinali amplam et liberam auctoritatem per praesentes etiam concedimus et impartimur.

Clausulae.

§ 9. Decernentes easdem praesentes litteras nullo unquam tempore de subreptionis vel obreptionis aut nullitatis vicio, seu intentionis nostrae vel alio quopiam defectu notari seu impugnari nullatenus unquam posse, sed eas semper validas et efficaces existere, suosque plenarios et integros effectus sortiri; sicut in praemissis omnibus et singulis per quoscumque iudices et commissarios, etiam S. R. E. cardinales ac causarum Palatii Apostolici auditores, sublata eis et eorum cuiuslibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate, iudicari et diffiniri debere; irritum quoque et inane, si secus super his a quoquam, quavis au-

toritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

§ 10. Quocirca venerabilibus fratribus nostris Laudensi et Papiensi episcopis ac dilecto filio archipresbytero ecclesiae Mediolanensis per apostolica scripta mandamus quatenus ipsi vel duo aut unus eorum, per se vel alium seu alios, praesentes litteras et in eis contenta, quaecumque, ubi et quando opus fuerit, ac quoties pro parte Caroli cardinalis ac etiam administratorum, gubernatorum, magistrorum, praeceptorum, advocatorum, procuratorum et ministrorum praedictorum aut aliorum, quorum intererit, vel alicuius eorum, fuerint requisiti, solemniter publicantes, eis in praemissis efficacis defensionis praesidio assistentes, faciant auctoritate nostra praesentes litteras et in eis contenta huiusmodi ab omnibus, ad quos spectat et spectabit quomodolibet in futurum, inviolabiliter observari; ipsosque Carolum cardinalem necnon administratores, gubernatores, magistros, praeceptores, advocatos, procuratores et ministros praedictos illis pacifice frui et gaudere. Non permittentes eos desuper per quoscumque quomodolibet indebite molestari. Contradictores quoslibet et rebelles per censuras ecclesiasticas, et etiam pecuniarias poenas, aliaque opportuna iuris et facti remedia, appellatione postposita, compescendo; necnon, legitinis super his habendis servatis processibus, censuras et poenas ipsas etiam iteratis vicibus aggravando, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii saecularis.

§ 11. Non obstantibus priori voluntate nostra praedicta; et Lateranensis concilii novissime celebrati, uniones perpetuas, nisi in casibus a iure permissis, fieri prohibentis, ac felicis recordationis Bonifacii Papae VIII, praedecessoris nostri, qua cavetur ne quis extra suam civitatem vel dioecesim, nisi in certis exceptis casibus,

Designantur executores.

Derogatio contrariorum.

et in illis ultra unam diaetam a fine suae dioecesis ad iudicium vocetur, seu ne iudices a Sede praefata deputati contra quoscumque procedere, aut alii vel alii vices suas committere praesumant, ac in concilio generali edita de duabus diaetis, dummodo ultra tres diaetas aliquis auctoritate praesentium ad iudicium non trahatur, aliisque a postolicis ac in provincialibus et synodalibus conciliis editis, specialibus vel generalibus, constitutionibus et ordinationibus; necnon dictae praepositurae Sancti Spiritus, iuramento, confirmatione apostolica vel quavis firmitate alia roboratis, statutis et consuetudinibus; privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis, etiam derogatoriis derogatoriis aliisque efficacioribus et insolitis, clausulis, necnon irritantibus et aliis decretis, in genere vel in specie, etiam motu, scientia et potestatis plenitudine similibus, ac etiam consistorialiter vel alias quomodolibet concessis, ac etiam iteratis vicibus approbatis et innovatis; quibus omnibus, etiam si, pro illorum sufficienti derogatione, de illis eorumque totis tenoribus specialis, specifica, individua et expressa ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio seu quaevis alia expressio habenda aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret, tenores huiusmodi, ac si de verbo ad verbum, nihil penitus omisso, et forma in illis tradita observata, inserti forent praesentibus, pro sufficienter expressis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat, specialiter et expresse derogamus, contrariis quibuscumque. Aut si aliquibus, communiter vel divisim, ab eadem sit Sede indultum quod interdicti, suspendi vel excommunicari non possint per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem.

§ 12. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae erectionis, institutionis, separationis, dismembrationis, applicationis, appropriationis, indulti, voluntatis, concessionis, impartitionis, decretorum, mandatorum et derogationis infringere, vel ei ausu temerario contraire; si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei ac beatorum Petri et Pauli apostolorum eius se noverit incursurum.

Datum Romae apud Sanctum Petrum, anno Incarnationis dominicae millesimo quingentesimo septuagesimo nono, ix kalendarum iunii, pontificatus nostri anno VIII.

Dat. die 24 maii 1579, pontif. anno VIII.

XCIX.

Ordinationes pro bono regimine fratrum Minorum Sancti Francisci strictioris Observantiae ¹.

Gregorius Papa XIII, ad perpetuam rei memoriam.

Cum Illius vicem, meritis licet minime suffragantibus, geramus in terris, qui pacem in terras intulit, caritatemque ad invicem prae ceteris omnibus eius fidelibus praecepit, officii nostri debitam prosequimur actionem, si regularium personarum, quae, relicto saeculo, sub suavi voluntariae paupertatis iugo, Dei obsequio se dedicarunt, pro commisso nobis officio, concordiae ac quieti consulere cupientes, pacem et caritatem inter ipsos inducere, inductamque conservare, et quae iis contraria sunt, falce vigilantiae pastoralis ad radicem posita, prout rerum et temporum qualitas requirit, quantum nobis ex alto conceditur, totis viribus ² curamus.

¹ Congregationem istorum fratrum, tempore Clementis VII institutam, approbavit ipse, et nonnulla pro eius gubernio statuit, ut in eius constitutione XLIII, *In suprema*, t. VI, pag. 155.

² Deest forsan *aufferre* (R. T.).

Contrafacientium poenae.

Exordium

Clemens VII istam approbavit congregationem Reformatorem, et nonnullas edidit ordinationes.

§ 1. Sane, licet alias per felicis recordationis Clementem VII, praedecessorem nostrum, multa ad quietum et tranquillum statum pertinentia dilectorum filiorum professorum Ordinis fratrum Minorum S. Francisci de strictiori Observantia, Reformatorem nuncupatorum (ut qui Regulam ipsam Beati Francisci pure et plene, iuxta illius litteram, et declarationes Nicolai tertii ac Clementis V, Romanorum Pontificum praedecessorum nostrorum, ut veri Francisci filii et alumni observare contendant), edita et statuta fuerint, ut in litteris Clementis VII, sub Datum Romae apud S. Petrum, xvi kalendarum decembris, pontificatus sui anno nono, latius continetur.

Fratres de Observantia illos desuper molestabant.

§ 2. Nihilominus quidam ex Reformatis supradictis nobis detulerunt quod ipsi Reformati quamplures perturbationes damnaeque non mediocria a dilectis filiis fratribus Minoribus de Observantia nuncupatis, sub quibusdam praetextibus, etiam contra dictarum litterarum Clementis VII formam, inferebantur.

Hic ideo Pontifex aliqua addidit litteris Clementis

§ 3. Nos igitur, eorumdem fratrum Reformatorem nuncupatorum quieti et indemnitati, eiusdemque Ordinis prosperitati ac propagationi consulere volentes, venerabilibus fratribus nostris S. R. E. cardinalibus super causis episcoporum et regularium deputatis atque etiam eiusdem Ordinis praedicti protectori causam huiusmodi audiendam et cognoscendam commisimus. Qui, remature discussa, necnon, quarum interest aut intererat, partibus auditis, litterisque Clementis septimi praedicti plene consideratis, nobis retulerunt quae reformationem huiusmodi magis prospere dirigere visa sunt. Quare, de eorumdem cardinalium consilio, litteris Clementis septimi praedicti addenda quaedam decrevimus.

§ 4. Itaque volumus et apostolica auctoritate statuimus et ordinamus ut no-

viti Reformatorem praesentes et futuri annum continuum inter dictos Reformatos agant, ad deliberandum an inter Reformatos praedictos permanere velint, a die ingressus in custodias seu loca Reformatorem; si vero in familia fratrum de Observantia professionem emisissent, et ad Reformatos de strictiori Observantia transierint vel in futurum transire voluerint, habeant itidem annum continuum a die ingressus ad deliberandum an remanere in hac strictiori Observantia voluerint.

§ 5. Post praesentium autem nostrarum publicationem et dictum annum completum, declaramus praedictos professos extra Reformatos haberi ut professos inter custodias Reformatorem, nec ipsos, sicut nec alios inter easdem custodias professos, ab iis, sine speciali Apostolicae Sedis licentia, recedere posse, sine apostasiae nota. Quo etiam anno peracto, tam novitios in custodiis expresse professos, quam professos in familia, et in custodiis annum continuum agentes, volumus ad puram et plenam Regulae Sancti Francisci observantiam, iuxta ipsius litteram, ac Nicolai tertii et Clementis V, Romanorum Pontificum, declarationes, et Clementis septimi litteras praedictas, teneri, nec ab ea Reformatoremque ipsorum obedientia recedere, minusque a Reformatis ipsis expelli valeant, nisi incorrigibiles, iuxta antiqua eorum instituta hactenus observata, et nisi qui ad Cappuccinos transeundi licentiam in scriptis, iuxta Pauli III et Iulii tertii litteras, a proprio custode obtinuerint.

§ 6. Liberum vero sit eidem custodiis, etiam nullo ministri provincialis vel aliorum suorum praelatorum habito vel requisito consensu vel licentia, nulloque cum iisdem verbo facto, per se vel alium, iuxta Tridentini concilii formam atque Ordinis consuetudinem, novitios necnon et fratres Ordinis praedicti de Observan-

Circa novitiorum professionem,

Eorum recessum post professionem,

Custodis novitios in recipiendis et fratribus de Observantia,

tia, tam propriae quam alienae provinciae, reformandos, ad Ordinem ac professionem et reformationem pro sua custodia, absque ullo penitus impedimento, de consilio tamen et consensu fratrum illius loci, pro quo recipiuntur, admittere.

Loca Reformati-
tis assignanda.

§ 7. Teneantur autem minister provincialis vel, illo absente, praesidens capituli vel congregationis provincialis, quando familiae mutari solent, ad petitionem dictorum Reformatum, alia etiam provinciae loca sive monasteria, aliis Reformatum locis, quantum fieri poterit, contigua vel commoda, iuxta eiusdem Clementis VII litteras, dare et assignare, et prioribus eorum locis addere, nec fratrum Reformatum paucitatem (dummodo ad decem fratres recipiendos sint idonea, vel brevi tempore in ea illos introduci posse sperandum sit), nec aliam quampiam excusationem quominus id faciant obicere possint.

Minister generalis fratrum de Observantia et non alii facultatem habent visitandi et corrigendi Reformatos, ut hic.

§ 8. Generalis minister dictorum fratrum de Observantia tantum, minime autem provincialis sive alii dictorum fratrum de Observantia praelati aut commissarii, in dictos fratres Reformatos sive illorum custodias iurisdictionem, visitandique et corrigendi facultatem, sive per seipsum sive per eiusdem Ordinis, etiam alienae custodiae, Reformatos ipsos, habeat; minime tamen possit aliquem ad praelationem vel officia, etiam in custodia, promovere, aut correctionis vel quovis praetextu, statutis, censuris, casibus, reservationibus propriis vel Ordinis Reformatos subiugare; aut custodiae, custodis vel fratrum Reformatum respective potestatem, facultatem, immunitatem, concessionem, gratias, statuta et pacem, quovis praetextu, modo et quaesito colore, directe vel indirecte, annullare, suspendere, arctare, alterare, immutare, impedire, contrafacere aut inquietare; nec etiam de propria eorum custodia domi-

busque et locis, nisi pro aliarum custodiarum dicta visitatione, dictos Reformatos vel eorum aliquem amovere, extrahere, mittere vel transferre; nec illos ad quascumque alias partes, provincias vel custodias et alia propriae ipsorummet custodiae loca, etiam sub specie praedicationis, mittere, collocare vel retinere, nisi prout in singularum custodiarum capitulis vel ab ipso custode fuerit ordinatum, locaque huiusmodi eisdem Reformatis fuerint assignata; et multo minus ad Reformatum vel custodiarum loca non Reformatos, etiam novitios vel monialium confessores aut alios quoscumque, etiam reformandos a Reformatis non receptos, mittere aut in eisdem collocare vel retinere.

§ 9. Nec etiam Reformati ipsi aliquem praedictorum non reformandum recipere, vel ad convivendum sive de familia in eorum locis retinere ullo modo possint, exceptis lectoribus a praelatis ipsorum licentiatis, propriae custodiae necessariis. Qui tamen in custodia vocem activam vel passivam habere non possint, sed illa ad Reformatos tantum in custodia pertineat; exceptis quoque opportunis praedicatoribus, similiter licentiatis vel impetratis, et hoc pro tempore tantum necessario; sed, sine consensu custodis in scriptis, non possint quicumque dicti Ordinis praelati, fratres non Reformatos in auditoriis ad ipsorum locorum confines, iuxta morem Ordinis, pertinentibus ad praedicandum, nec eisdem confinibus quoscumque fratres ad eleemosynas colligendas destinare.

§ 10. Pro necessariis autem negotiis et aliis piis causis possint custodes ad quaecumque Ordinis et aliorum loca, etiam extra Reformatum custodias, maxime ad Sedem Apostolicam et ad totius Ordinis protectorem, et pro praedicatione ire, ac fratres suos mittere; sed causa

Reformati non retineant reformandum, nisi lectores et praedictores, cum suorum superiorum licentia.

Custos potest mittere fratres etiam ad loca extra Reformatum custodias pro negotiis necessariis et piis causis.

manendi de familia in locis Ordinis extra Reformatos, pro studio vel alia causa, nullo modo custodes vel custodiae mittere vel licentiam dare; nec fratres ire vel manere, nec praelati Ordinis eos recipere vel retinere possint.

Capitula custodialia singulis annis in propriis custodiae locis distincte, et non extra custodiam, per Reformatos, quando et ubi per proprium custodem vel custodiam fuerit constitutum, fiant; eant tamen et ipsi Reformati ad capitula, etiam provincialia, ut in dictis litteris Clementis septimi statuitur, et in illis vocem non activam tantum sed passivam posthac habeant. Huiusmodi autem custodiarum capitulis solus custos, qui erit pro tempore, vel, eo decedente, commissarius custodiae, vel ipse generalis minister, si personaliter tantum interesse voluerint, praesidere posthac valeat.

Qui praesidet in illis.

§ 11. Capitula custodialia singulis annis in propriis custodiae locis distincte, et non extra custodiam, per Reformatos, quando et ubi per proprium custodem vel custodiam fuerit constitutum, fiant; eant tamen et ipsi Reformati ad capitula, etiam provincialia, ut in dictis litteris Clementis septimi statuitur, et in illis vocem non activam tantum sed passivam posthac habeant. Huiusmodi autem custodiarum capitulis solus custos, qui erit pro tempore, vel, eo decedente, commissarius custodiae, vel ipse generalis minister, si personaliter tantum interesse voluerint, praesidere posthac valeat.

Custodes ad triennium eligantur, et confirmationem petant a ministro provinciali.

§ 12. In iis autem capitulis unaquaeque Reformatum custodia plenam et absolutam habeat potestatem quaecumque statuta et ordinationes, dummodo contra Deum, animam ac Regulam et decreta concilii Tridentini non sint, iuxta litteras Clementis septimi praedictas, condendi et statuendi, nec in eo per ministros generales vel provinciales vel eorum commissarios aut alios dicti Ordinis praelatos quomodolibet impediri valeat. Electione custodum per Reformatos ad triennium facta, custodes per litteras ad id, in signum humilitatis, confirmationem tantum infra mensem petere teneantur a ministro provinciali, quandocumque statim facto exhibendam. Possint autem custodes, etiam dum expectatur, et antequam petatur confirmatio praedicta, cum plena auctoritate libere officio suo fungi; quod si confirmationem huiusmodi intra tres dies non obtinuerint, a Sede Apostolica ipso facto tenore praesentium confirmati censeantur. Guardiani vero in capitulis

electi vel a custodibus instituti, a ministro vel alio quopiam confirmari deinceps non egeant, sed eorum institutio in capitulis vel extra ab ipsis custodibus facta sufficiat. Custos pro tempore electus vel eligendus in suo officio a prima electione continuet ad triennium, videlicet usque ad capitulum custodiale, sive citra sive ultra triennium fiat, absque eo quod singulis annis rursus eligatur. Custodis autem successoris electio a custode praedecessore, guardianis et discretis locorum custodiae fiat; si tamen etiam intra triennium in singulis annibus capitulis universitati electorum videretur custodem minime idoneum esse et universitati Reformatum non utilem, alium sibi custodem ex Regulae ipsius praescripto eligere possint et teneantur.

§ 13. Ipso autem custode decedente, alius custos extra capitulum posthac non eligatur, sed aliquis erit custodiae commissarius usque ad proximum capitulum custodiale, prout Reformati in suis capitulis ordinaverint.

Custode decedente, eligatur commissarius usque ad capitulum custodiale.

§ 14. Potestatem vero eandem habeant singuli custodes in suas custodias et fratres, quam ministri provinciales in suas provincias et fratres habent, tam ex vigore Regulae, quam ex Romanorum Pontificum concessis gratiis, dummodo huiusmodi strictiori Observantiae Reformatum non sint contrariae. Praesertim vero custodes possint loca ipsa iuxta eorum exigentiam resarcire et augere, ac locis, quae guardianum habere non solent, ipsum guardianum in capitulis custodialibus constituere, et in eisdem capitulis, sive prout in illis fuerit ordinatum, praedictores et confessarios saecularium, servata forma concilii Tridentini, examinare et approbare, et illis officium praedicationis et confessionum audiendarum concedere et ad illa promovere, atque a casibus et censuris praelatis Ordinis reser-

Custodum facultates.

vatis et reservandis, per se absolvere vel per alium absolvi curare; eos quoque, qui idonei sunt, pro suo arbitrio ad sacros ordines recipiendos approbare et mittere.

Constitutio-
nes non con-
trariae huic re-
formationi ser-
ventur.

§ 15. Volumus tamen quod si in capitulis generalibus constitutiones aliquae vel decreta, praesentibus litteris et huic Observantiae strictiori non contraria, sed quae magis ei favere videantur, ordinata fuerint, Reformati ea observare omnino teneantur.

Vestes desol-
gantur.

§ 16. Quo vero ad vestitum, induantur praedicti Reformati vilioribus indumentis et despecto colore, et possint ea repetiari secundum B. Francisci Regulam.

Constitutio
Clem. VII in
ceteris appro-
batur.

§ 17. Litteras vero praedictas Clementis septimi, quatenus supradictis non adversentur, auctoritate apostolica, tenore praesentium, confirmamus, illisque perpetuae firmitatis robur adiicimus.

Clausulae pro-
servativae.

§ 18. Decernentes praesentes litteras nullo umquam tempore de subreptionis vel obreptionis vitio, seu intentionis nostrae defectu, etiam ex eo quod omnes interesse habentes vel fratres de Observantia praedicti aut quicumque alii vocati non fuerint, notari, argui seu impugnari, aut sub quibusvis revocationibus aut aliis contrariis dispositionibus, etiam ab eadem Sede Apostolica emanatis et in posterum emanandis, comprehendi posse, sed illas, pro omnibus et singulis praedictorum Reformatorum custodiis, custodibus et fratribus Reformatis, praesentibus et futuris, semper validas et efficaces existere, suosque plenarios et integros effectus sortiri debere.

Clausula sub-
lata

§ 19. Sicque per quoscumque iudices et commissarios, quavis auctoritate fungentes, etiam causarum Palatii Apostolici auditores ac S. R. E. cardinales, sublata eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate, ubique iudicari ac definiri de-

bere; necnon irritum et inane, si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari. Districtius inhibentes generali et provincialibus ministris dictorum fratrum de Observantia nuncupatorum, et eorum commissariis, nunc et in perpetuum pro tempore existentibus, et illorum generalibus et provincialibus capitulis, personisque quibuscumque in illis congregandis, ac omnibus et quibuscumque, quos praemissa concernunt aut in posterum quomodolibet concernent, et quibusvis aliis, cuiuscumque dignitatis, status, gradus, ordinis et conditionis fuerint, ne, sub indignationis nostrae et excommunicationis latae sententiae, eo ipso, si contrafecerint, incurrendae, poenis, Reformatos praedictos illorumque custodias, custodes, discretos, officiales et fratres aut alios quoscumque, quos praemissa quomodolibet concernunt aut in posterum concernent, quominus praedictis omnibus et singulis pacifice fruantur, seu praedicta omnia et singula suum debitum sortiantur effectum impedire, retardare aut perturbare audeant vel praesumant; ac et eisdem, quacumque ecclesiastica seu mundana praefulgeant dignitate vel excellentia, sub antedictis poenis mandantes ut in praemissis omnibus et singulis efficaciter pareant et assistant.

§ 20. Quocirca venerabilibus fratribus archiepiscopo Mediolanensi, et episcopo Laudensi, ac dilecto filio Curiae causarum Camerae Apostolicae generali auditori, necnon universis et singulis patriarchis, archiepiscopis, episcopis et ecclesiarum praelatis, ac quibuscumque in dignitate ecclesiastica constitutis per praesentes mandamus quatenus ipsi vel duo aut unus eorum, per se vel alium seu alios, praesentes litteras et in eis contenta quaecumque, ubi et quando opus

Executorum
deputatio et fa-
cultates.

fuerit, ac quoties pro parte fratrum Reformatorum praedictorum desuper fuerint requisiti, solempiter publicantes, illisque in praemissis efficacis defensionis praesidio assistentes, faciant auctoritate nostra eos praemissis omnibus et singulis, iuxta praesentium continentiam et tenorem, pacifice frui et gaudere. Non permittentes eos desuper per ministrum generalem aliosque praedictos quomodolibet indubitate molestari. Contradictores quoslibet ac rebelles et praemissis non parentes, per sententias, censuras et poenas ecclesiasticas aliaque opportuna iuris et facti remedia, omni appellatione postposita, compescendo; necnon, legitimis super his habendis servatis processibus, illos sententias, censuras et poenas praedictas incurrisse declarando, illasque etiam iteratis vicibus aggravando; invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii saecularis.

Clausulae de-
rogativae.

§ 21. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, praesertim felicitis recordationis Leonis X, praedecessoris nostri, super unione omnium fratrum Minorum de Observantia, et nuncupatione eorumdem, et aliis in dictis litteris Clementis VII contentis, et quae eidem Clementi placuit non obstare, necnon dicti Clementis VII litteris praedictis pro Reformatis, et Bonifacii VIII de una, et concilii generalis de duabus diaetis, dummodo quis vigore praesentium ad iudicium ultra tres diaetas non trahatur, Bulla Aurea, Mari Magno aliisque constitutionibus et ordinationibus apostolicis quibuscumque, dictique Ordinis statutis, consuetudinibus; privilegiis, indultis et litteris apostolicis, etiam iuramento, confirmatione apostolica vel quavis firmitate alia roboratis, etiam in forma brevis, vel sub quibuscumque verborum formis, solemnitatibus, clausulis, etiam insolitis et quantumcumque fortissimis, dicto Ordini vel

quibuscumque praelatis eiusdem in contrarium concessis, approbatis et innovatis, et in futurum concedendis, approbandis et innovandis, etiam si talia forent quod, pro illorum sufficienti derogatione, de illis eorumque totis tenoribus specialis et expressa ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales, mentio habenda foret. Quibus omnibus, eorum tenores, ac si de verbo ad verbum praesentibus insererentur, pro plene et sufficienter expressis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat, specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque. Aut si aliquibus, communiter vel divisim, ab eadem sit Sede indultum quod interdicti, suspendi vel excommunicari non possint per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem.

§ 22. Ceterum quia difficile foret etc. Datum Romae apud S. Petrum sub annulo Piscatoris, die tertia iunii, millesimo quingentesimo septuagesimo nono, pontificatus nostri anno octavo.

Fides tran-
sumptorum.

Dat. die 3 iunii 1579, pontif. anno VIII.

C.

Unio collegii Purificationis B. Mariae Elborensis et hospitalis ad recipiendum pauperes scholares, per regem Portugalliae institutorum, collegio S. Spiritus eiusdem civitatis, cum fructibus et redditibus eis applicandis, cum facultate presbyteris Societatis Iesu possessionem capiendi, et regendi illorum personas et bona etc., ac cum oneribus et ordinationibus etc. 1.

Gregorius Papa XIII, ad perpetuam rei memoriam.

Romani Pontificis providentia circumspicienda, quae ad scientiae et doctrinae

Procurator.

Ex Regest. in Secret. Brevium.

incrementum, et personarum in illis proficere volentium commoditatem, infirmorumque subventionem ordinata et instituta fuerint, ne contentions materiam et rerum iacturam inducant, ac personarum quietem perturbent, interdum alterat et immutat, officiique sui partes in his libenter interponit, prout rationabiles causae persuadent, et catholicorum regum vota id exposcunt, ac in Domino salubriter dignoscitur expedire.

Facili series. § 1. Dudum siquidem postquam charissimus in Christo filius noster Henricus Portugalliae et Algarbiorum rex illustris, qui tunc, ad huiusmodi regiae dignitatis fastigium nondum assumptus, Ecclesiae Elborensi, ex concessione et dispensatione apostolica, praerat, in civitate Elborensi unum collegium sub invocatione S. Spiritus, ad grammaticam ceterasque artes liberales et sacram theologiae quibuslibet clericis et aliis personis studere volentibus legendum et interpretandum, ordinaria et seu apostolica auctoritatibus erexerat et instituerat, ac postmodum illud in Universitatem Studii generalis etiam erigi, eiusque curam, regimen et administrationem pro tempore existentibus praeposito generali et patribus Societatis Iesu concedi, necnon collegio seu Universitati huiusmodi, inter alias nonnullas proprietates seu annuos redditus, olim ad mensam archiepiscopalem seu capitularem Elborensensem spectantes, ac etiam quingentos cruciatis annuos ex fabricae eiusdem ecclesiae redditibus applicari, et applicationem huiusmodi confirmari dicta apostolica auctoritate procuraverat. Nos, supplicationibus ipsius Henrici regis, tunc praesulis, inclinati, sibi ut in eadem civitate, pro collegii seu Universitatis huiusmodi augmento, ac scholarium clericorum et presbyterorum inibi studentium commoditatibus publicaque utilitate, unum, duo vel plura alia collegia, in quibus

aliqui ex ipsis clericis scholaribus et presbyteris ad certum tempus residerent, cum cappella seu cappellis, in quibus missae et alia divina officia, secundum providam ordinationem eiusdem Henrici regis, tunc praesulis, desuper faciendam, celebrarentur, erigendi et instituendi facultatem per quasdam concessimus; ac a fabrica et mensa capitulari praedictis tot illius bona, redditus, proventus, iura, obventiones, emolumenta, possessiones et proprietates, quorum annuus valor ad summam quatuor millium cruciatorum similium aequis portionibus, fabricae, videlicet, duorum, mensae capitularis aliorum duorum millium cruciatorum huiusmodi ascenderet, perpetuo separavimus et dismembravimus; illaque sic separata et dismembrata erigendi, postquam erecta fuissent, pro eorum dote, necnon S. Spiritus collegiis praedictis pro illius dotis augmento, ac alias sub certis modo et forma tunc expressis etiam perpetuo applicavimus et appropriavimus.

§ 2. Ac successive per alias nostras litteras, ex certis tunc expressis causis, eidem Henrico regi, tunc praesuli, ut in eadem civitate unum hospitale, in quo collegiales et alii pauperes scholares praedicti, occurrentibus eorum infirmitatibus, recipi et curari valerent, cum simili cappella, erigendi et instituendi, ac illius in spiritualibus et temporalibus curam, regimen, gubernium et visitationem presbyteris Societatis Iesu vel aliis personis ipsi Henrico regi, tunc praesuli, benevisis committendi facultatem etiam concessimus; dismembrationem vero summae duorum millium ducatorum ex fructibus, redditibus et proventibus mensae capitularis et applicationem illorum collegiis huiusmodi, quoad summam mille quingentorum ducatorum, eisdem dismembratione et applicatione in reliquis quingentis ducatis salvis et illaesis remanentibus,

cassavimus et annullavimus; ac loco summae mille et quingentorum ducatorum huiusmodi, quaecumque fructus, redditus, proventus, iura, obventiones, emolumenta, possessiones et proprietates in oppido de *Stramor* Elborensis dioecesis consistentia, ad dictam mensam archiepiscopalem spectantia et pertinentia, ab ipsa mensa archiepiscopali separavimus et dismembravimus, ac unam in Sancti Ioannis Baptistae, pro viginti quatuor de sexennio in sexennium, et alteram cappellanas in Verae Crucis cappellis sitis in dicta ecclesia Elborensi, pro aliis viginti octo de biennio in biennium eligendis cappellanis seu portionariis, qui in cappellis seu collegio Sancti Spiritus aut ecclesia praedictis certas missas quolibet hebdomada celebrare, ac pueri videlicet logicam et philosophiam atque theologiam per sexennium, posteriores vero cappellani huiusmodi casus conscientiae in dicto collegio S. Spiritus doceri et interpretari solitos per biennium praedictum audire et ediscere tenebantur; ac pro eorum sustentationis subventionem certas partes seu portiones fructuum, reddituum et proventuum a mensa archiepiscopali, ac uno et una ex canonicatibus et praebendis ecclesiae Elborensis huiusmodi pridem dismembratis, et eis ad id assignatis, seu dictis cappellaniis respective applicatis percipere soliti erant, ac alias sub certis modo et forma ab eodem Henrico rege, tunc praesule, olim institutas, perpetuo suppressimus et extinximus; illarumque sic suppressarum et extinctarum, necnon a mensa archiepiscopali per posteriores litteras huiusmodi separata et dismembrata fructus, redditus, proventus, iura, obventiones, emolumenta, proprietates et possessiones, Sancti Spiritus ex tunc et aliis erigendis collegiis ac hospitali huiusmodi, postquam erecta forent, iuxta providam desuper per ipsum

Henricum regem, tunc praesulem, seu ab eo deputatum vel deputandum partitionem, divisionem et ordinationem desuper faciendam, similiter perpetuo applicavimus et appropriavimus; ac tunc existentibus portionariis seu cappellanis praedictis locum et habitationem in dictis collegiis seu eorum aliquo, prout eidem Henrico regi, tunc praesuli, magis convenire visum foret, concessimus et assignavimus. Post completum autem sui cuiusque studii cursum, vel alias ipsis inde recedentibus, illorum loco tot alios cappellanos, quot eidem Henrico regi, tunc praesuli, visum foret, in dictis collegiis seu eorum aliquo, iuxta illius ordinationem et dispositionem, subrogandos ac manutenendos fore et esse statuimus, prout in singulis nostris litteris praedictis plenius continetur.

§ 3. Cum autem, sicut dictus Henricus rex nobis nuper exponi fecit, ipse, vigore dictarum litterarum, in dicta civitate prope collegium S. Spiritus huiusmodi aliud collegium sub invocatione Purificationis Beatae Mariae Virginis pro dictis cappellanis et certis aliis collegialibus, ac unum hospitale, in quo tam collegiales quam pauperes scholares Universitatis huiusmodi, occurrentibus eorum infirmitatibus, recipi et curari debeant, erexerit et instituerit; ac tam cappellaniarum suppressarum, quam a fabrica et mensa archiepiscopali separata et dismembrata fructus, redditus, proventus, iura, obventiones, possessiones, proprietates et emolumenta praedicta inter collegia Sancti Spiritus et Purificationis ac hospitale huiusmodi, eorum cuilibet suam ratam partem assignando, dividere et compartiri intendat, seu forsitan post factam per eum divisionem et compartitionem huiusmodi, re maturius perpensa, animadverteret, super regimine, gubernio et administratione collegii Purificationis et hospitalis

Causa praesentis constitutionis.

huiusmodi portionibusque reddituum et bonorum illa ac dictum collegium Sancti Spiritus respective tangētib; earumque exactiōnibus et collectionibus, controversias, dissidia odiūque fomenta et animi inquietudines, cum temporis et eorū studiorum ac instituti iactura, inter rectores, collegiales, scholares, oeconomos et ministros collegiorum et hospitalis huiusmodi facile suboriri, fructus quoque, redditus, proventus et alia bona praedicta, ex illorum divisione et separatione, per manus diversorum ministrorum exacta et gubernata, maioribus expensis subiacere, nec ita commode et fideliter recuperari, administrari et conservari posse; et insuper in collegio Purificationis et hospitalis huiusmodi nullam cappellam propriam, in qua cappellani et alii eiusdem collegii Purificationis collegiales missas et alia divina officia, ad quae, ratione dictarum cappelliarum suppressarum, seu ex consuetudine vel statuto aut alias obligati existunt, celebrare possint, adhuc perfecte extractam et ornatam existere; collegium vero S. Spiritus huiusmodi ecclesiam et diversas cappellas ad id commodas habere, ac propterea magis expediens fore ut collegium Purificationis et hospitalis huiusmodi eidem collegio Sancti Spiritus seu Universitati, tamquam membra suo capiti, perpetuo uniantur et incorporentur, ac ea ratione bona et proprietates huiusmodi integra et indivisa ad communem eorūdem collegiorum et hospitalis usum conserventur, ac missae et divina officia praedicta in ecclesia et cappellis collegii Sancti Spiritus huiusmodi celebrentur.

§ 4. Nos, praedicti Henrici regis iudicio, quod semper plurimi fecimus, acquiescendum esse censentes, necnon singularum litterarum nostrarum ac illarum vigore factarum erectionis, institu-

tionis, dismembrationis, applicationis, divisionis et partitionis praedictarum tenores, bonorumque et reddituum huiusmodi confines, situationes, qualitates, ac tam illorum quam collegiorum, hospitalis, fabricae et mensarum huiusmodi fructuum, reddituum et proventuum veros annuos valores praesentibus pro expressis habentes, ipsius Henrici regis supplicationibus in hac parte inclinati, collegium Purificationis et hospitalis huiusmodi ac tam illis assignata quam quaecumque alia cappelliarum suppressarum, et etiam a fabrica et mensa archiepiscopali seu alias, vigore dictarum nostrarum litterarum, separata et dismembrata fructus, redditus, proventus, iura, obventiones, possessiones, proprietates et emolumenta praedicta, cum omnibus et singulis suis pertinentiis, eidem collegio Sancti Spiritus seu Universitati, ita quod liceat praeposito, rectoribus et presbyteris Societatis huiusmodi pro tempore existentibus corporalem, realem et actualem possessionem collegii Purificationis et hospitalis ac iurium, possessionum, proprietatum et pertinentiarum praedictorum, per se vel per alium seu alios, propria auctoritate, libere apprehendere, et perpetuo retinere, illorumque fructus, redditus, proventus, iura, obventiones et emolumenta quaecumque percipere, exigere, levare, colligere, locare et dislocare, arrendare, ac in dicti collegii Sancti Spiritus usus et utilitatem convertere, missasque et alia divina officia, per dictos cappellanos et alios collegiales, ut praefertur, celebranda, in ecclesia ac cappellis collegii Sancti Spiritus huiusmodi celebrari facere, necnon collegium Purificationis et hospitalis huiusmodi, collegialesque ac scholares et alias quascumque personas in illis pro tempore degentes, in spiritualibus et temporalibus regere et gubernare, ceteraque in praemissis et circa

ea quomodolibet necessaria, iuxta ordinationem desuper per praedictum Henricum regem factam seu faciendam, gerere et exercere, dioecesani loci seu praedictorum capituli vel cuiusvis alterius licentia vel consensu desuper minime requisitis.

§ 5. Cum onere tamen et obligatione quod collegium Sancti Spiritus seu praepositus et rectores ac presbyteri Societatis huiusmodi, perpetuis futuris temporibus, modo et forma ad hoc per eundem Henricum regem seu personam vel personas ad id ab eo pro tempore deputandas praescriptis seu praescribendis, centum cappellanos seu scholares, quorum quinquaginta theologiae in dicto collegio Purificationis, et alii viginti quatuor artibus temporalibus, reliqui vero viginti sex cappellani seu scholares huiusmodi casibus conscientiae extra ipsum collegium Purificationis in dicta Universitate incumbant, assignata eorum singulis annua portione, quae sit omnino libera, immunis et exempta, ac modo et forma necnon in terminis ac sub censuris et poenis per ipsum Henricum regem, seu ab eo ad id deputatos vel deputandos, statuendis, absque aliqua contradictione et exceptione, in eodem collegio Purificationis solvi debeat, theologiae videlicet, quinquaginta, artibus vero et casibus conscientiae vacantibus cappellanis seu scholaribus huiusmodi, triginta cruciatorum monetae Portugalliae, sustentandi, et numerum centum cappellanos seu scholarium huiusmodi semper, ita quod, aliquibus ex eis deficientibus seu recedentibus, alii loco eorum surrogentur, manutenendi, ac in usum dicti hospitalis et collegialium ac aliorum pauperum scholarium infirmorum in eo pro tempore degentium summam septingentorum et quinquaginta cruciatorum similium, si necessitas ita

postulaverit, annuatim erogandi, necnon tam hospitalis quam collegii Purificationis huiusmodi fabricam in suis aedificiis et structuris necessariis manutenendi, ac eisdem cappellanis et aliis collegialibus praedictis paramenta et ornamenta ceteraque omnia pro missis, ut praefertur, per ipsos celebrandis necessaria suppeditandi, litteris nostris praedictis, praesertim circa facultatem statuta et ordinationes, felicem et salutarem directionem, conservationem, regimen et administrationem collegiorum et hospitalis huiusmodi, illorumque honorum et rerum ac iurium spiritualium et temporalium, ac qualitates et obligationes scholarium et cappellanos huiusmodi, necnon modum et formam visitationis, receptionis, admissionis seu depositionis illorum, ac tempus, per quod ibidem sustentari et manuteneri debeant, concernentia, faciendi, condendi, revocandi, immutandi, corrigendi et de novo edendi eidem Henrico regi, tunc praesuli, concessam, alias in suo robore permansuris, motu proprio et ex certa nostra scientia ac de eiusdem apostolicae potestatis plenitudine, tenore praesentium, perpetuo unimus, annectimus, incorporamus et applicamus et appropriamus.

§ 6. Decernentes easdem praesentes litteras nullo unquam tempore de subreptionis vel obreptionis vitio, aut intentionis nostrae vel alio quopiam defectu notari, vel etiam ex eo quod interesse habentes vocati non fuerint, aut alio quovis praetextu annullari, invalidari vel impugnari, aut per locorum ordinarios examinari seu revideri, aut causas, propter quas illa emanaverint, verificari, aut ad terminos iuris reduci, seu in controversiam revocari posse aut debere, neque sub quibusvis similium vel dissimilium gratiarum revocationibus, suspensionibus aut aliis contrariis dispositionibus com-

Onera collegio imposita hic enumerantur.

Uno collegii et hospitalis praedictorum.

Claustrae.

prehendi, sed semper ab illis exceptas, et quoties illae emanabunt, toties in pristinum statum restitutas, repositas et plenarie reintegratas esse et fore; sicque per quoscumque iudices ordinarios vel delegatos, etiam causarum Palatii Apostolici auditores et nuncios apostolicos, ac sanctae Romanae Ecclesiae cardinales, sublata eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate, iudicari et diffiniri debere; irritum quoque et inane, si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Mandatur o-
recutio.

§ 7. Quocirca venerabilibus fratribus archiepiscopo Ulixbonensi, et Silvensi ac Elvensi episcopis, seu dilectis filiis eorum officialibus generalibus mandamus quatenus ipsi vel duo aut unus eorum, per se vel alium seu alios, praesentes litteras et in eis contenta quaecumque, ubi et quando opus fuerit, ac quoties pro parte Henrici regis ac rectoris, collegialium et scholarium praedictorum et aliorum, quorum interest vel intererit, fuerint requisiti, solemniter publicantes, eisque in praemissis efficacis defensionis praesidio assistentes, faciant auctoritate nostra praesentes litteras et in eis contenta quaecumque ab omnibus ad quos spectat et spectabit quomodolibet infuturum, inviolabiliter observari, ipsosque Henricum regem ac rectorem, scholares et collegiales ac alios interesse habentes huiusmodi illis pacifice frui et gaudere, non permittentes eos desuper per pro tempore existentes praesules seu administratores ac capitula ecclesiae Elborensis huiusmodi ac reddituum eorundem proprietarios vel quoscumque alios desuper quomodolibet inquietari, impediri seu perturbari. Contradictores quoslibet et rebelles, per sententias, censuras et poenas ecclesiasticas, aliaque opportuna iuris et facti remedia, appellatione postposita, compescendo; necnon, legitimis super his ha-

bendis servatis processibus, sententias, censuras et poenas ipsas etiam iteratis vicibus aggravando, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii saecularis.

§ 8. Non obstantibus praemissis ac, quatenus opus sit, de non tollendo iure quaesito, ac unionibus committendis ad partes, vocatis interesse habentibus, et exprimendo valore etiam beneficii, cui aliud uniri petitur, necnon Lateranensis concilii, uniones perpetuas, nisi in casibus a iure permissis, fieri prohibentis, ac felicitis recordationis Bonifacii Papae VIII, praedecessoris nostri, de una, et in concilio generali edita de duabus dietis, dummodo ultra tres dietas aliquis auctoritate praesentium in iudicium non trahatur, aliisque apostolicis constitutionibus et ordinationibus, necnon omnibus illis, quae in singulis nostris litteris praedictis nolimus non obstare contrariis quibuscumque. Aut si aliquibus, communiter vel divisim, ab Apostolica sit Sede indultum quod interdicti, suspendi vel excommunicari non possint per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem.

Datum Romae apud Sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris, die XIII iunii MDLXXIX, pontificatus nostri anno VIII.

Dat. die 13 iunii 1579, pontif. anno VIII.

CI.

Institutio archiconfraternitatis Pietatis Carceratorum in alma Urbe, ad eos visitandos, consolandos et adiuvandos, cum indulgentiarum concessione.

Gregorius episcopus servus servorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

Pii Patris Altissimi, qui antequam ineffabili pietatis et caritatis suae exuberan-

Derogatio
contrariorum.

Proemium.

tia, pro peccatorum nostrorum expiatione acerbissimum crucis tormentum subiret, opera pietatis et caritatis huiusmodi fidelibus suis instanter commendavit, vices, licet immeriti, gerentes in terris, ad ea, per quae opera ipsa ubique, praesertim in alma Urbe nostra, quae ceteris illustre exemplar praestare debet, ad pauperum carceris incommodis ac miseriis afflictorum subventionem et spiritualem consolationem valeant propagari, libenter intendimus, et ad id fideles quoslibet spiritualibus muneribus, indulgentiis videlicet et peccatorum remissionibus invitamus, ac alias desuper officii nostri partes interponimus, prout, rerum et personarum qualitatibus debite pensatis, conspicimus in Domino salubriter expedire.

Quidam christifideles societatem Pietatis in Urbe Carceratorum ad pla cum eis opera exercenda instituere proposuerunt. Papae accedente licentia.

§ 1. Sane, exhibita nobis nuper pro parte quamplurium piorum dictae Urbis christifidelium petitio continebat quod ipsi, pia atque sincera devotione ducti, ac de proximi sui salute iuvamineque recogitantes, ac re ipsa comperientes diversos in dies in dicta Urbe varias ob causas carceratos, tempore eorum carcerationis, tamquam ab amicis propriisque consanguineis derelictos, vel illis in eadem Urbe carentes, et praecipue extraneos diversarum orbis christiani nationum, quorum maxima in eadem Urbe, tam pro locis sanctis dictae Urbis visitandi, quam etiam variis negociis apud nos sanctamque Sedem Apostolicam et alias peragendis, commorari solet, copia, qui illis in suis necessitatibus tam spiritualibus quam temporalibus subveniant, eorumque causas et liberationem procurant, in varios miserimosque ac etiam saepe numero desperationis propriae salutis et vitae incidere casus, ac ibidem, longo carceris taedio affectos ac pertaesos, miserime vitam finire. Unde, ut his miserandis casibus, infortuniis et calamitatibus in futurum remedium aliquod salubre abhiberi possit,

praefati christifideles unam utriusque sexus christifidelium, sub denominatione Pietatis Carceratorum, archiconfraternitatem in eadem Urbe, ac quodam ad id congruo et decenti loco, sub nostro et dictae Sedis beneplacito instituendam proposuerunt, cuius confratrum pro tempore existentium praecipuum sit institutum, pauperes in quovis carcere dictae Urbis, tam pro civili quam pro criminali causis, pro tempore detentos, quibuscum colloqui permissum sit, omni cum humanitate et caritate ac spirituali consolatione per ipsos ordinatim visitare, et ad patientiam in suis adversitatibus fortiter et animose pro Christo habendam, necnon confessionem sacramentalem eorum peccatorum faciendam exhortari et consolari, elemosynisque pauperibus subvenire; et qui ex eisdem confratribus sacerdotes et ad confessiones audiendas approbati fuerint, eorundem carceratorum confessiones audire; ipsisque carceratis diversos spirituales libros, in quibus legendis, et legere ignorantibus alios legentes audiendis, occupentur, elargiri; ac ut eisdem carceratis, dominicis et aliis diebus festivis de praecepto ecclesiae servari solitis, verbi Dei conciones et exhortationes fiant, et his praecipue diebus, ipsi carcerati ab illicitis ludis, blasphemis aliisque christiana pietate indignis abstineant, ad Dei laudem ipsorumque carceratorum spiritualem consolationem procurare; pacemque et concordiam inter ipsos carceratos et eorum inimicos inire et componere, aliaque pietatis opera circa eosdem carceratos in dies occurrentia pro viribus exercere. Quare, pro parte eorundem piorum christifidelium, nobis fuit humiliter supplicatum quatenus praemissis annuere ac alias desuper opportune providere de benignitate apostolica dignamur.

§ 2. Nos igitur, qui honestis petentium

Hic itaque Pontifex dictam societatem in archiconfraternitatem erigit;

votis, per quae opera pietatis et charitatis huiusmodi in dies, nostris potissimum temporibus, incrementum suscipiant, et ad ceteras nationes huiusmodi dilatentur, libenter annuimus, eaque favoribus prosequimur opportunis, pium rectumque eorumdem christifidelium animum et voluntatem in tam laudabili proposito, quantum cum Deo possumus, confovere et adiuvare volentes, huiusmodi supplicationibus inclinati, in dicta Urbe archiconfraternitatem Pietatis Carceratorum huiusmodi ad munera praedicta et alia caritatis et misericordiae officia erga dictos carceratos exercenda, apostolica auctoritate, tenore praesentium, sine alicuius praedicio, erigimus et instituimus, eamque archiconfraternitatem Pietatis Carceratorum denominari volumus. Ac illi sic erectae et institutae quaecumque bona mobilia et immobilia, legata, relicta et alia iura eidem archiconfraternitati, tam per illius confratres pro tempore existentes, quam alias quascumque personas, cuiuscumque status, gradus, ordinis et conditionis existentes, pro tempore quomodolibet elargienda, donanda et relinquenda, auctoritate et tenore praedictis, perpetuo applicamus et appropriamus.

Statuta quoque condendi facultatem concedit;

§ 3. Necnon eisdem confratribus pro tempore existentibus quaecumque statuta et ordinationes, felix regimen et prosperum statum archiconfraternitatis, ac pia opera huiusmodi circa eosdem carceratos, ut praefertur, exercenda concernentia (sacris tamen canonibus decretisque concilii Tridentini minime contraria, nec iurisdictionem, officium et executionem iudicium aliorumve ministrorum dictae Urbis circa ipsos carceratos impedienda, et per dictae Urbis vicarium dicta auctoritate, approbanda), condendi et faciendi, ac condita, toties quoties opus fuerit, corrigendi, mutandi, alterandi et alia de novo faciendi.

Carceres non secretos intrandi, et cum carceratis tractandi auctoritatem impartitur;

§ 4. Necnon quemlibet dictae Urbis carcerem, non tamen eius loca, quae secreta dicuntur, nisi permissu iudicum, toties quoties eis et eorum cuilibet visum fuerit, ad effectum praemissum, ingrediendi, et in eo ad tempus benevisum praemissa opera exercendo commorandi, licentiam, eisdem auctoritate et tenore, etiam perpetuo concedimus. Districtius praecipientes et mandantes cuiusvis dictae Urbis carceris custodi et quibuscumque aliis personis, cuiuscumque status, gradus, conditionis et praeminentiae existentibus, ut eisdem confratribus et ab eis constitutis quemvis dictae Urbis et illius burgi carcerem, non tamen secretum, toties quoties fuerit requisitus, ingredi permittat.

Indulgentias confratribus elargitur;

§ 5. Et insuper cupientes ut christifideles eo libentius dictam archiconfraternitatem ingrediantur, et piis operibus huiusmodi intendant, quo ex hoc dono coelestis gratiae se uberius relectos esse cognoverint, de omnipotentis Dei misericordia, ac beatorum Petri et Pauli apostolorum eius auctoritate confisi, omnibus et singulis utriusque sexus christifidelibus, qui dictam archiconfraternitatem pro tempore ingredientur, die eorum ingressus, si tunc vere poenitentes et confessi sanctissimum Eucharistiae Sacramentum sumpserint; ac in cuiuslibet eorum mortis articulo, si etiam vere poenitentes et confessi sanctissimum nomen Iesu ore vel corde invocaverint; necnon eisdem confratribus similiter vere poenitentibus et confessis, qui prima quaque die dominica mensis sanctissimum Eucharistiae Sacramentum huiusmodi sumpserint, plenariam omnium peccatorum suorum indulgentiam et remissionem, auctoritate et tenore praedictis, misericorditer in Domino concedimus. Praeterea eisdem confratribus, quoties se invicem aggregaverint, eleemosynam elargiti fuerint, ipsos

carceratos visitaverint, et circa eos aliqua alia pia opera exercuerint, centum dies de eis iniunctis seu alias quomodolibet debitis poenitentiis, auctoritate et tenore praedictis, etiam misericorditer in Domino relaxamus.

Alias confraternitates aggregandi et indulgentias communicandi auctoritatem tribuit.

§ 6. Postremo ipsis confratribus, ut quascumque alias similes confraternitates, ubique locorum, pro similibus piis operibus exercendis, sub eadem denominatione Pietatis Carceratorum erigendas, dictae archiconfraternitati, tamquam membra capiti, aggregare, ac in eorum numerum seu dependentiam recipere, illisque et earum confratribus indulgentias aliaque privilegia et indulta, eidem archiconfraternitati per praesentes concessa, praedicta communicare, eosque de illis participes facere libere et licite valeant, eisdem auctoritate et tenore, pariter perpetuo indulgemus.

Clausulae praeservativa.

§ 7. Decernentes praesentes litteras sub quibusvis revocationibus, suspensionibus et modificationibus similium indulgentiarum, etiam per nos et successores nostros Romanos Pontifices pro tempore editis, etiam in favorem fabricae basilicae Principis apostolorum de eadem Urbe ac Cruciate Sanctae, nullo umquam tempore comprehendi, sed ab illis omnino exceptas esse, et quoties illae emanabunt, toties in pristinum ac validissimum statum restitutas, et de novo, etiam sub data per eosdem confratres eligenda, concessas fore et censeri, ac perpetuis futuris temporibus durare.

Clausula sublata.

§ 8. Sicque per quoscumque iudices et commissarios, quavis auctoritate fungentes, sublata eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate, iudicari et diffiniri debere; irritum quoque et inane, si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Clausulae derogatorie.

§ 9. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque.

Sanctio poenalis.

§ 10. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae erectionis, institutionis, voluntatis, applicationis, appropriationis, concessionis, praeccepti, mandati, relaxationis, indulti et decreti infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei ac beatorum Petri et Pauli apostolorum eius se noverit incursurum.

Datum Romae apud Sanctum Petrum, anno Incarnationis dominicae millesimo quingentesimo septuagesimo nono, IV kalendas iulii, pontificatus nostri anno VIII. Dat. die 28 iunii 1579, pontif. anno VIII.

CH.

Confirmatio litterarum Innocentii VIII, per quas monasteria monialium Sanctae Catharinae et Sanctae Mariae Magdalenae Perusinae, Ordinis Sancti Benedicti, invicem unita, visitationi et congregationi Sanctae Iustinae Paduanae subiiciuntur, cum confirmatione indulgentiarum eis ab Alexandro VI et de novo concessarum 1.

Gregorius Papa XIII, ad perpetuam rei memoriam.

Prooimium.

Inter ceteras curas, quae nobis imminent, in eam praecipue incumbimus ut monasteria monialium vitae sanctitate praefulgeant, quod ut succedat, partes nostras libenter interponimus.

Facili series.

§ 1. Cum itaque felicitis recordationis Innocentius Papa VIII, praedecessor noster, certis tunc expressis de causis adductis, monasteria Sanctae Catharinae extra, et Sanctae Mariae Magdalenae intra muros Perusii, Ordinis Sancti Benedicti,

1 Ex Regest. in Secret. Brevium.

invicem perpetuo unita, ac eorum abbatissam et conventum, tunc et pro tempore existentes, ab ordinarii loci et cuiuslibet alterius visitatione, correctione, punitione, iurisdictione et superioritate, ita quod ordinarii ac alii quicumque nullum in monasteria ac abbatissam et conventum huiusmodi ac illarum servitores, servitrices, res et bona quaecumque possent iurisdictionem seu superioritatem aliquam quomodolibet exercere, etiam ratione delicti, contractus aut rei de qua ageretur, ubicumque committeretur delictum, iniretur contractus, aut res ipsa consisteret, sed deberent, coram Sede Apostolica et eius delegatis seu praelatis, praesidentibus et patribus pro tempore congregationis monachorum Sanctae Iustinae Paduanae dicti Ordinis dumtaxat, conquerentibus de eis de iustitia respondere, eximit et liberavit; necnon curae, visitationi, correctioni et directioni praelatorum, praesidentium et aliorum praedictorum pro tempore congregationis monachorum Sanctae Iustinae de Padua dicti Ordinis huiusmodi subiecit, mandans praelatis, praesidentibus ac patribus praedictis ut monasteria praedicta sub huiusmodi cura reciperent, illaque ac abbatissam et conventum huiusmodi visitarent et reformarent secundum ritus et mores dictae congregationis; ac eisdem abbatissae et conventui, ut omnibus et singulis gratiis, favoribus, privilegiis, exemptionibus et indultis, spiritualibus et temporalibus, dictae congregationi ac illius monasteriis, membris ac monasteriis monialium eiusdem congregationis, eius curae similiter commissis, in genere concessis et concedendis, et quibus ipsa monasteria in genere potiuntur et gaudent, ac uti, potiri et gaudere possent quomodolibet in futurum, uti, potiri et gaudere libere et licite valerent, indulsit; et deinde pie memoriae Alexander Papa VI, praedeces-

sor noster, ipsis abbatissae et conventui, quod in quadragesimae et aliis anni temporibus, in quibus stationes maiores in ecclesiis Urbis et extra muros illius celebrantur, unum vel duo altaria seu loca in ecclesia dictorum monasteriorum visitando, et quinquies Orationem Dominicam et Salutationem Angelicam dicendo, easdem indulgentias consequantur, quas consequerentur visitantes dictas ecclesias Urbis et extra illius muros, temporibus quibus stationes huiusmodi celebrarentur, prout in litteris dictorum praedecessorum desuper confectis plenius continetur.

§ 2. Cum autem dilectae in Christo filiae modernae abbatissa et conventus dictorum monasteriorum laudabiliter hactenus sub gubernio et regimine dictorum praesidentium et patrum vixerint, ac cum maxima totius populi Perusini satisfactione, et desiderant praemissa, pro eorum firmiori subsistentia, per nos approbari, pro parte earumdem nobis fuit humiliter supplicatum quatenus eorum desiderio in praemissis annuere de benignitate apostolica dignaremur.

§ 3. Nos igitur, abbatissam et singulares personas conventus huiusmodi a quibusvis excommunicationis, suspensionis et interdicti aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, a iure vel ab homine, quavis occasione vel causa, latis, si quibus quomodolibet innodatae existunt, ad effectum praesentium consequendum, harum serie absolventes et absolutas fore censentes; necnon dictarum litterarum tenores praesentibus pro expressis habentes, huiusmodi supplicationibus inclinati, litteris Innocentii praedecessoris praedicti robor apostolicae confirmationis ac perpetuae et inviolabilis firmitatis, apostolica auctoritate, tenore praesentium, adiicimus, et quatenus opus sit, praemissa omnia et singula de novo concedimus, et indulgentias praedictas,

Causa praesentis constitutionis.

Confirmatio praefatarum litterarum.

CIII.

Statutum collegiorum Sancti Ioannis Evangelistae Portugalliae, ne quis extra dicta collegia habitum deferat, cum mandato ordinariis ut id servari faciant 1.

Gregorius Papa XIII, ad perpetuam rei memoriam.

§ 1. Quaecumque sacrarum Religionum statum offendere noscuntur, nostrum nos incitat officium de medio remove. Cum itaque, sicut accepimus, generalis et alii rectores et canonici collegiorum congregationis Sancti Ioannis Evangelistae regni Portugalliae, ad instar Sancti Gregorii in Alga Venetiarum, suis institutis a Sede Apostolica approbatis et confirmatis se moresque suos conformare, ac sub obedientia suorum superiorum Altissimo famulatum exhibere studeant, necnon ingredienti dicta collegia statutis a iure temporibus habitum eiusdem congregationis suscipiant, et nonnullae personae dicta collegia non ingressae nec de dicta congregatione exeuntes, habitum huiusmodi, perinde ac si canonici dictorum collegiorum dictae congregationis existerent, ubique gerere non formident, in Dei offensam ac animarum suarum periculum, necnon maximum dictae congregationis futurum scandalum; dum enim tales personae aliquod delictum committunt, id dictae congregationi facile imputari potest.

§ 2. Volentes itaque huic incommodo de aliquo opportuno remedio providere, harum serie statuimus et ordinamus quod omnes et singulae personae, cuiuscumque dignitatis, status, gradus et conditionis existentes, habitum, quem in dictis collegiis non susceperint, statim postquam rector generalis dictae congregationis praesentes nostras litteras in illis partibus

Exordium et causa constitutionis edendae.

Ordinatio de qua in rubrica

prout per dictum Alexandrum praedecessorem concessae fuerunt, misericorditer in Domino de novo concedimus et elargimur.

§ 4. Decernentes ex nunc irritum et inane, si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

§ 5. Quocirca venerabilibus fratribus Perusinensi, Amerinensi et Narniensi episcopis per apostolica scripta mandamus quatenus ipsi vel duo aut unus eorum, per se vel alium seu alios, praesentes litteras et in eis contenta quaecumque, ubi et quando opus fuerit, et quoties pro parte abbatissae et conventus huiusmodi fuerint requisiti, solemniter publicent et publicari faciant, non permittentes eas desuper a quoquam quomodolibet indebite molestari. Contradictores quoslibet ac rebelles et praemissis non parentes, per sententias, censuras et poenas ecclesiasticas aliaque opportuna iuris et facti remedia, appellatione postposita, compescendo, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii saecularis.

§ 6. Non obstantibus recolendae memoriae Bonifacii Papae VIII, similiter praedecessoris nostri, de una, et concilii generalis de duabus diaetis, dummodo quis vigore praesentium ad iudicium ultra tres diaetas non trahatur, aliisque constitutionibus et ordinationibus apostolicis; necnon omnibus illis, quae in dictis litteris expressum est non obstare, contrariis quibuscumque: aut si aliquibus, communiter vel divisim, ab Apostolica sit Sede indultum quod interdicti, suspendi vel excommunicari non possint per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem.

Datum Romae apud Sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris, die VIII Iulii MDLXXIX, pontificatus nostri anno VIII.

Dat. die 8 Iulii 1579, pontif. anno VIII.
Bull. Rom. Vol. VIII. 37

Clausulae.

Mandatur executio.

Dorogatio contrariorum.

publicari et eis intimari fecerit, nullo alio a nobis desuper expectato mandato, dimittant; qui vero id fatere neglexerint seu recusaverint, excommunicationis laqueo, a quo non nisi ab Apostolica Sede, praeterquam in mortis articulo, absolvi possint, innodamus eo ipso.

Executorum
deputatio.

§ 3. Quocirca venerabilibus fratribus episcopo Amerinensi ac ordinariis locorum, ubi collegia dictae congregationis existunt, et eorum cuilibet mandamus quatenus ipsi et quilibet eorum, per se vel alium seu alios, praesentes litteras et in eis contenta quaecumque, ubi et quando opus fuerit, ac quoties pro parte rectorum seu canonicorum huiusmodi fuerint requisiti, ab omnibus et singulis, quos illae concernunt et concernent in futurum, firmiter observari faciant, non permittentes eos desuper a quoquam quomodolibet indebite molestari. Contradictores quoslibet et rebelles et praemissis non parentes, per sententias, censuras et poenas ecclesiasticas aliaque opportuna iuris et facti remedie, appellatione postposita, compescendo, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii saecularis.

Derogatio
contrariorum.

§ 4. Non obstantibus felicis recordationis Bonifacii Papae VIII, praedecessoris nostri, de una, et concilii generalis de duabus diocesis, dummodo quis vigore praesentium ad iudicium ultra tres diocesis non trahatur, aliisque constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ac consuetudinibus, etiam immemorabilibus; privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis in contrarium quomodolibet concessis, approbatis et innovatis; quibus omnibus, eorum tenores praesentibus pro expressis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat, specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque. Aut si aliquibus, communiter vel divisim, ab Apostolica sit Sede indultum quod interdici, suspendi

vel excommunicari non possint per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem.

§ 5. Ceterum, quia difficile foret praesentes litteras ad singula quaeque loca deferri, volumus et dicta auctoritate decernimus quod transumpto praesentium litterarum, sigillo dicti rectoris munito et manu notarii publici subscripto, eadem fides tam in iudicio quam extra illud adhibeatur, quae ipsis originalibus litteris adhiberetur, si forent exhibitae vel ostensae.

Fides transumptorum.

Datum Romae apud Sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris, die duodecima iulii MDLXXIX, pontificatus nostri anno VIII.

Dat. die 12 iulii 1579, pontif. anno VIII.

CIV.

*Confirmatio constitutionum fratrum Beatae Mariae Servorum per generalem et alios deputatos correcturum et compilatarum, et per cardinalem protectorem revisarum*¹.

Gregorius Papa XIII, ad perpetuam rei memoriam.

§ 1. Cum, sicut accepimus, dilecti filii fratres Ordinis Servorum Beatae Mariae semper Virginis, sub Regula S. Augustini viventes, in capitulo generali, nuper mensibus praeteritis ab eis Parmae celebrato, simul congregati, nonnulla statuta ad felicem statum et directionem ac reformationem eiusdem Ordinis fecerint, atque dederint in mandatis dilectis filiis Alexandro provinciali Lombardiae, et Paulo provinciali Venetiarum, ac Cirillo socio provinciae Romandiolae, ut una cum dilectis filiis Iacobo de Florentia, priore generali, et Antonio de Burgo Sancti Sepulcri, procuratore in Romana Curia,

Exordium et facti series.

¹ Ex Regest. in Secret. Brevium.

dicti Ordinis omnes, eiusdem Ordinis constitutiones, iuxta litteras reformationis eiusdem Ordinis per felicis recordationis Pium Papam V, praedecessorem nostrum, factae, atque iuxta dicti Ordinis regularia instituta corrigerent ac reformarent, et simul cum aliis in dicto capitulo statutis ederent, et eorum confirmationem a nobis peterent; ipsi vero, simul in monasterio Sancti Marcelli de Urbe dicti Ordinis convenientes, praedictas constitutiones, iuxta litteras reformationis praedictae, ac statuta in eodem capitulo generali decreta, correxerunt, reformarunt et compilarunt, nonnullas dubietates, quae in eis erant, explicantes, ac etiam quaedam alia de novo addentes, prout eis visum est expedire, atque illas deinde a nobis confirmari humiliter supplicarunt.

Confirmatio constitutionum de quibus in § praecedenti.

§ 2. Nos vero constitutiones praedictas, et per eosdem priorem generalem et secum deputatos fratres praedictos, ut praefertur, correctas, reformatas ac compilatas, dilecto filio nostro Iulio Antonio, tituli Sancti Bartholomaei in Insula presbytero cardinali Sanctae Severinae nuncupato, eiusdem Ordinis apud nos Sedenque Apostolicam, pro venerabili fratre nostro Alexandro episcopo Portuensi cardinali Farnesio nuncupato protectore, viceprotectori, revidendas et examinandas remisimus; dictusque Iulius Antonius cardinalis illas accurate ac omni cum diligentia reviderit et examinaverit; cupientes easdem constitutiones et ordinationes ab omnibus, quos illae quomodolibet concernunt et concernent in futurum, diligenter et exacte observari, ac priorem generalem et secum deputatos praedictos atque alios universos eiusdem Ordinis fratres a quibusvis excommunicationis, suspensionis et interdicti aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, a iure vel ab homine, quavis occasione vel causa, latis, si quibus quomodolibet innodati

existunt, ad effectum praesentium dumtaxat consequendum, harum serie absolutos fore censentes, necnon constitutionum praedictarum tenores praesentibus pro expressis habentes, ac revocantes in primis alias eiusdem Ordinis constitutiones, praesertim editas de anno MDLXIX, huiusmodi supplicationibus inclinatis, omnes et singulas constitutiones et ordinationes praedictas; a priore generali ac secum deputatis fratribus praedictis correctas, reformatas, compilatas et editas, et ab eodem Iulio Antonio cardinali, ut praefertur, revisas et examinatas, atque omnia et singula in eis contenta, ex certa scientia, apostolica auctoritate, tenore praesentium, approbamus et confirmamus, illisque perpetuae et inviolabilis firmitatis robur adiicimus; ac omnes et singulos tam iuris quam facti et solemnitate, etiam substantialium, defectus, si qui forsitan intervenierint in eisdem, supplemus; praecipientes quoque, in virtute sanctae obedientiae ac sub indignationis nostrae poena, omnibus et singulis dicti Ordinis fratribus, quatenus de cetero constitutiones et ordinationes praedictas inviolabiliter observent et observare studeant.

§ 3. Decernentes praesentes litteras nullo unquam tempore de subreptionis vel obreptionis seu nullitatis vitio, aut intentionis nostrae vel quopiam alio defectu notari, impugnari aut alias quomodolibet infringi, seu etiam per Sedis Apostolicae de latere legatos aut vicelegatos, seu dictum Alexandrum cardinalem et pro tempore existentem protectorem, seu viceprotectorem aut generalem aut superiores dicti Ordinis vel quoscumque alios, quavis auctoritate, revocari, suspendi, restringi, limitari vel eis in aliquo derogari nullatenus unquam posse; sed constitutiones et ordinationes praedictas, a priore generali et secum deputatis fratri-

Claustrae

bus huiusmodi correctas et reformatas, ac ab eodem Iulio Antonio cardinali revisas et examinatas, perpetuo validas et efficaces fore et esse, necnon suos plenarios et integros effectus sortiri; sicque in praemissis ab omnibus censer, et ita per quoscumque iudices et commissarios, etiam causarum Palatii auditores et alios quavis auctoritate fungentes, etiam S. R. E. cardinales, sublata eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate, ubique iudicari et diffiniri debere; necnon irritum et inane, si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Derogatio contrariorum.

§ 4. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis; ac dicti Ordinis, iuramento, confirmatione apostolica vel quavis firmitate alia roboratis, statutis et consuetudinibus; privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis in contrarium quomodolibet concessis, approbatis et innovatis; quibus omnibus, eorum tenores praesentibus pro expressis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vive dumtaxat, specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Fides transumptorum.

§ 5. Ceterum, quia difficile foret praesentes litteras ad singula quaeque loca, ubi necesse fuerit, deferri, volumus et similiter dicta auctoritate decernimus quod transumpto praesentium litterarum, sigillo etc.

Datum Romae apud Sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris, die sexta septembris, millesimo quingentesimo septuagesimo nono, pontificatus nostri anno VIII.

Dat. die 6 sept. 1579, pontif. anno VIII.

CV.

Quaedam circa nundinarum libertatem in Viterbiensis coenobii Ordinis Praedicatorum favorem sancita firmat¹.

Gregorius Papa XIII, ad perpetuam rei memoriam.

Decet Romanum Pontificem, sanctae religionis supremum assertorem, ea quae, pro ecclesiarum et locorum regularium ac personarum in illis studio piae vitae vacantium profectu et commoditate devotionisque fidelium augmento, per Sedis Apostolicae providentiam circumspectam provide concessa sunt, approbationis suae munimine consolidare, ac alias in his officii sui partes libenter interponere, prout, ecclesiarum, locorum et personarum eorumdem qualitatibus et meritis debite pensatis, conspiciat in Domino salubriter expedire.

§ 1. Dudum siquidem postquam felicis recordationis Sixtus Papa IV, praedecessor noster, ad christifidelium devotionem erga ecclesiam Domus B. Mariae de Quercu nuncupatae, in Campo Gratiano, prope et extra muros Viterbienses, Ordinis fratrum Praedicatorum, per amplius augendam, omnibus et singulis christifidelibus utriusque sexus, qui dictam ecclesiam in die dominico, festivitatem Nativitatis eiusdem B. Mariae Virginis de mense septembri immediate sequente, a primis vespers usque ad secundas vespers eiusdem diei dominicae, visitarent, plenariam omnium peccatorum suorum, de quibus corde contriti et ore confessi forent, indulgentiam et remissionem perpetuo duraturam apostolica auctoritate concesserat; ac, ut ipsi fideles, ad eandem ecclesiam confluentes, huiusmodi indulgentiae facilius participes esse possent, pro tempore existenti dictae domus prio-

¹ Ex Bull. Ordinis fratrum Praed., tom. v, pag. 367.

Exordium.

Facti series.

ri, tot quot vellet presbyteros idoneos, saeculares et cuiuscumque Ordinis regulares, qui confessiones quarumcumque personarum de civitate et dioecesi Viterbiensi non existentium, et eandem ecclesiam, pro huiusmodi consequenda indulgentia, visitantium, per tres dies praecedentes et totidem sequentes dictam dominicam dumtaxat, audire, ac eorum confessionibus diligenter auditis, eisdem personis, pro commissis per eos criminibus, excessibus et delictis ac peccatis omnibus in dictae Sedi non reservatis casibus, debitam absolutionem ea vice dumtaxat impendere, et poenitentiam salutarem iniungere valerent, deputandi facultatem dicta auctoritate indulserat; et piae memoriae Iulius Papa secundus, etiam praedecessor noster, indulgentiam et facultatem huiusmodi sub quacumque revocatione seu suspensione per eum vel Sedem praedictam de similibus indulgentiis eatenus facta vel facienda comprehendi, seu revocari aut suspendi minime posse neque debere, nisi de illis earumque toto tenore specialis, specifica et expressa ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio facta foret, eadem auctoritate statuerat, decreverat et declaraverat; idem Iulius praedecessor tunc et pro tempore existentibus prioribus dictae civitatis, quod ex tunc perpetuis temporibus, annis singulis, de dicto mense septembri, nundinas in ipsa civitate per decem dies duraturas, in illius kalendis inchoandas et ex tunc finiendas; ac quod conducentes mercas, animalia et alia bona ad ipsas nundinas, et deinde illas reducentes, ad aliquam gabelarum solutionem minime tenerentur, sine tamen praeiudicio Camerae Apostolicae et provincialium, celebrare valerent, auctoritate praedicta indulsit.

§ 2. Et deinde recolendae memoriae Leo X tempore et duratio. Leo decimus, similiter praedecessor noster,

tam priori et conventui dictae domus ac deputatis illius fabricae quam etiam civitatis huiusmodi, ut ex tunc perpetuis futuris temporibus nundinas praedictas libere, non in dictis kalendis septembris per decem dies duraturas, ut praefertur, sed per quindecim dies ante festum Pentecostes inchoandas, et etiam per quindecim dies post ipsum festum finiendas, non solum in dicta civitate, sed etiam in Campo Gratiano, prope dictam ecclesiam, alias iuxta tenorem indulti Iulii praedecessoris huiusmodi, celebrare possent, dicta auctoritate concessit et etiam indulsit.

§ 3. Et successive similis memoriae Clementi VII, pariter praedecessori nostro, pro parte prioris et conventus domus et deputatorum fabricae huiusmodi exposito, quod, ex consuetudine et ordine prioris et conventus Praedicatorum ac dilectorum filiorum communitatis et hominum ipsius civitatis, certos ex eisdem hominibus, una cum priore domus huiusmodi super fabrica praedicta ac administratione et dispensatione honorum provenientium ex elemosynis fidelium ad dictam ecclesiam, propter multa miracula quae ibidem Altissimus, meritis et intercessione eiusdem B. Virginis, iugiter operabatur, tunc confluentium, ad illius honorem ac eiusdem ecclesiae et divini cultus in ea ampliationem, necnon religiosorum inibi existentium sustentationem pie oblatis, deputari: ipsosque deputatos unius tantum anni spatio officium suum exercere consuevisse, ac ob varias civium Viterbiensium seditiones et discordias, multitudinesque eorumdem deputatorum et crebras illorum mutationes saepe eveniret ut ipsi deputati, invicem discordes, ab inceptis bonis operibus et rerum administratione cessarent, ideoque pia illorum opera semper interrupta et imperfecta remanebant, et propterea multitudo ipsa fidelium ad dictam

non nundinarum immutat.

Clemente VII ex causis hic expositis, duos deputatos ad triennium deligit.

Leo X tempore et duratio.

ecclesiam ferventer concurrere sistebat, et cultus illic divinus quotidie diminuebatur, ac prior et conventus domus huiusmodi multa incommoda patiebantur; Idem Clemens praedecessor, ecclesiae et conventus praedictorum indemnitati consulere volens, inter alia, statuit et ordinavit quod ex tunc de cetero ad eandem ecclesiam seu illius fabricam duo tantum cives Viterbienses officiales superstantes, deputati nuncupati, prout tunc per praedictae civitatis gubernatores ad tunc prioris dictae domus petitionem deputati noscebantur, futuris temporibus deputarentur, quorum officium per triennium, a die deputationis ipsorum et sine interpellatione computandum, perduraret; ipso tamen triennio elapso, legatus sive dictae civitatis gubernator vel alterius eorum vicesgerens pro tempore existentes duos alios cives in superstantes fabricae huiusmodi, dummodo idonei essent, cum simili facultate et potestate, deputarent, sive antiquos, si eis videretur, ad aliud triennium confirmarent.

Pauli III circa
supradictos de-
putatos dispo-
sitiones;

§ 4. Praeterea bonae memoriae Paulus III, itidem praedecessor noster, statutum et ordinationem Clementis, praedecessoris huiusmodi, dicta auctoritate approbans et confirmans, duos dumtaxat ex civibus Viterbiensibus in superstantes fabricae ecclesiae seu domus huiusmodi, per legatum seu gubernatorem aut vicesgerentem praedictos, ad petitionem prioris domus huiusmodi, ad triennium duraturos, nisi aliquando ipsis legato, gubernatori aut vicesgerenti et priori ex aliqua rationabili causa aliter videretur, futuris temporibus deputari debere; eosdemque pro tempore cives deputatos, praetextu officii superstantis fabricae, in aliis rebus domus et ecclesiae huiusmodi, praeterquam in his, quae officium superstantis concernebant, quoquomodo se intromittere, aut aliquam servitutem domui et ecclesiae seu priori

et fratribus praedictis imponere, vel aliquid ab eis exigere, seu aliquam in eos potestatem exercere, nisi quantum ex aliquo dictae Sedis privilegio permissum eis foret, minime posse neque debere, auctoritate praedicta decrevit et declaravit, ac eisdem civibus et quibusvis aliis, sub excommunicationis poena ipso facto incurrenda, a qua nisi per Romanum Pontificem, praeterquam in mortis articulo constituti, absolutionis beneficium obtinere nequirent, se intromittere aut illos molestare praesumerent.

§ 5. Idemque Paulus praedecessor voluit et dicta auctoritate decrevit quod praedium de Sancto Cataldo, situm in plano *delli Orfanelli* nuncupato, territorii dictae civitatis, ad eandem domum spectans, pro incluso et in numero bannitarum haberetur vel teneretur, et qui in illo damnum dare reperti forent, poenas per statuta dictae civitatis damnum dantibus in praediis et possessionibus inclusis et bannitis impositas incurrerent, et ad illarum solutionem tenerentur; et postmodum, pro maiori commoditate et utilitate domus et ecclesiae praedictarum, eisdem priori, conventui et deputatis, quod nundinae praedictae non triginta diebus, quindecim vero ante et quindecim post festum Pentecostes huiusmodi, sed per octo dies ante et alios octo post idem festum Pentecostes, et successive per quinque ante et alios quinque dies post dominicam immediate sequentem festum Nativitatis Beatae Mariae huiusmodi, et in Campo Gratiano praedicto seu alio loco extra et prope muros Viterbienses, tantum celebrari possent, ita ut, tempore nundinarum huiusmodi durante, ad illas conducentes et ab illis deducentes merces, animalia et alia bona, iuxta morem aliarum nundinarum liberarum, ad aliquius gabellae seu alterius oneris solutionem minime tenerentur, eadem aucto-

Nec non circa
spatium tempo-
ris nundinarum
et alia.

ritate concessit et indulgit; ac demum per eum accepto quod tempus decem dierum huiusmodi nimis breve erat, ac ob illius brevitate illi, qui alias ad nundinas ipsas venturi erant, videntes non posse infra tale tempus ad illas accedere et inde recedere, ad easdem nundinas non veniebant, et multi mercatores ad illas propterea venire non curabant, idque in fabricae praedictae praeiudicium redundabat, cum necessaria ad prosecutionem et absolutionem illius provideri non possent, tempus decem dierum huiusmodi ad sexdecim dies, octo vero ante et octo post ultimo dictam dominicam, dicta auctoritate prorogavit et ampliavit.

Pii IV ad rem
ordinationis.

§ 6. Ac denique venerandae memoriae Pius Papa Quartus, etiam praedecessor noster, praemissa omnia, quatenus illa essent in usu, auctoritate praedicta approbavit et confirmavit, necnon hospitium ad domum et fratres praedictos pertinens, ac pro commoditate et necessitate forensium, ibidem ad vota persolvenda, et nundinas huiusmodi venientium, extra praedictam civitatem in campo Gratiano huiusmodi constructum, perpetuo, ut prius, liberum et exemptum statuit et declaravit. Ac rursus per eum accepto quod nonnulli circumvicini dicti praedii de Sancto Cataldo, pro eo quod praedium ipsum non solum in Viterbiensi, ut praefertur, sed etiam in castri Viterchiani¹ territoriis consistebat, praetendentes se et eam partem ipsius praedii in dicto territorio Viterchiani consistentem in numero bannitarum dictae domus non comprehendere, variis modis priorem et conventum praedictos super praedio huiusmodi perturbare et inquietare praesumerant, herbas bannitas faciendo, pascendo, vendendo et alia committendo, in domus, prioris, fratrum et conventus praedictorum praeiudicium non modicum et gravamen, praedictus Pius praedecessor, ad removenda huiusmodi

discrimina, decrevit quod praedium huiusmodi de cetero pro incluso in numero bannitarum prioris et fratrum ac conventus huiusmodi pariter haberetur, teneretur et intelligeretur, districtius inhibendo communitati et hominibus Viterbiensibus ac castri Viterchiani, omnibusque et singulis universitatibus et particularibus personis, cuiuscumque status, gradus, ordinis vel conditionis existentibus, ne, sub poenis in statutis dictae civitatis de damna dantibus in praediis et possessionibus inclusis et bannitis contentis, eo ipso incurrendis, bannitas in praedictum domus et conventus praedictorum facere, nec herbas praedictorum locorum¹ colligere, incidere, pascere vel vendere auderent seu praesumerent.

§ 7. Et postremo per sanctae memoriae Pii Papae quinti, similiter praedecessorem nostrum, accepto quod ante publicationem quarundam suarum litterarum in religiosorum domorum et locorum Ordinis Mendicantium favorem, super exemptione et immunitate a solutione et praestatione exactionum, dationum, gabellarum, pedagiorum, victualium et aliarum impositionum, necnon facultate administrandi bona monasteriorum, conventuum et aliorum locorum eorundem religiosorum dicti Ordinis Mendicantium, ac de fructibus, redditibus, proventibus et subventionibus illorum, necnon elemosynis et oblationibus, ac prohibitione ne de cetero tutores et curatores seu procuratores aut alio nomine nuncupati sanctesii de eisdem bonis, fructibus et elemosynis ullo modo disponere possent, concessarum, elemosynae et oblationes, quae in dicta ecclesia annuatim fieri consueverant, et ex quibus pro maiori parte onera conventus domus huiusmodi supportabantur, ac in quibus emolumenta et redditus eorundem conventus potissimum existebant, in una capsula, duabus

Dispositiones
Pii V eiusque
litterae.

¹ Ripoll legit *herbas suorum praediorum* (R. T.).

¹ Ripoll, hic et alibi, *Vitorchiani* (R. T.).

clavibus obserata, includebantur, et eorumdem clavium una penes priorem et conventum domus huiusmodi, altera vero penes certos laicos, sanctesios nuncupatos, annuatim, sive alias a communitate sive consilio dictae civitatis electos, retinebantur; dictique laici administrationem huiusmodi, iuxta ipsarum litterarum tenorem illis interdictam, ac eos ad claves dictae capsae eidem priori et conventui restituendum et consignandum astrictos fuisse aegre ferebant, ac forsitan clausulam illam dictis litteris adiunctam, ne scilicet tutores aut curatores seu procuratores et alio nomine sanctesii aut alias nuncupati soli de eisdem bonis ullomodo disponere possent, contra mentem ipsius Pii praedecessoris, sinistre interpretabantur, ac ipsis huiusmodi administrationem non simpliciter interdictam, sed ne ipsi soli administrarent limitatam fuisse praetendebant, atque inde se desuper priorem et conventum praedictos molestare velle iactabant, occasionemque controvertendi querebant, idem Pius quintus praedecessor litteras praedictas, cum omnibus in illis contentis clausulis, auctoritate praedicta, motu proprio et ex certa eius scientia confirmavit, ac, pro potiori cautela, officium et interventum sanctesiorum seu alio nomine nuncupatorum laicorum administratorum huiusmodi in ipsis conventu et ecclesia, ac illorum nomen et denominationem suppressit, extinxit, cassavit et annullavit; necnon communitati, consilio et officialibus civitatis huiusmodi ac quibuscunque aliis, ad quos similis electio et deputatio de iure vel consuetudine spectat et pertinet, ne in posterum in huiusmodi officio, electione seu administratione se intromitterent districtius inhibuit; ac eidem priori et fratribus, tunc et pro tempore existentibus simul et in solidum omnium et singulorum dictae domus bonorum ac illius fru-

ctuum, reddituum et proventuum, necnon quarumcumque oblationum et eleemosynarum eis in posterum faciendarum, liberam et omnimodam administrationem, distributionem, fabricaeque dictae ecclesiae curam et regimen, ita quod ipsi prior et fratres, semotis et exclusis sanctesii seu officialibus huiusmodi, qui intervenire consueverant, de ipsis fructibus, proventibus, eleemosynis et oblationibus disponere, illosque in ecclesiae et conventus praedictorum utilitatem ipsorumque sustentationem convertere, et alias iuxta ipsarum litterarum vim, formam et tenorem libere possent et valerent, concessit, irritanti decreto desuper apposito, prout in diversis singulorum praedecessorum praedictorum litteris desuper confectis plenius continetur.

§ 8. Nos igitur, ecclesiam et domum huiusmodi non minori quam dicti praedecessoris nostri gratia et liberalitate complecti ac in suis privilegiis et immunitatibus confovere volentes, ipsosque priorem et fratres ac eorum singulos a quibusvis excommunicationis, suspensionis et interdicti aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, a iure vel ab homine, quavis occasione vel causa, latis, si quibus quomodolibet innodati existunt, ad effectum praesentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes et absolutos fore censentes, necnon singularum litterarum praedictarum tenores praesentibus pro expressis habentes, motu proprio, non ad ipsorum prioris et fratrum vel alicuius eorum pro eis nobis super hoc oblatae petitionis instantiam, sed de mera liberalitate et ex certa scientia nostris singulas litteras praedictas, cum inhibitionibus, mandatis, statutis, decretis, derogationibus, privilegiis, indultis, exemptionibus, immunitatibus, gratiis ac omnibus et singulis aliis clausulis in eis contentis, auctoritate prae-

Confirmatio litterarum praedictarum.

dicta, tenore praesentium, quatenus sint in usu et sacris canonibus ac Tridentino concilio non contraria, approbamus et confirmamus, ac praesentis scripti patrocinio communimus.

Immutatio dierum pro nundinis habendis.

§ 9. Volumus autem quod praedictae nundinae, quae alias per octo dies ante et per totidem post festum Pentecostes et Nativitatis Beatae Mariae haberi et celebrari consueverunt, de cetero per sexdecim etiam dies qualibet vice, prima vero per quatuor ante et duodecim post festum Pentecostes, altera vero vicibus huiusmodi de mense septembris, similiter per quatuor ante et duodecim dies similes post dominicam immediate sequentem festum Nativitatis Beatae Mariae Virginis huiusmodi, ultra dies in honorem Dei et illius sanctorum feriatos, si qui intervenierint, occurrant durare.

Clausulae.

§ 10. Decernentes praesentes litteras nullo umquam tempore de subreptionis vel obreptionis vitio, aut intentionis nostrae vel alio quopiam defectu, et ex eo quod interesse forsitan habentes ad id vocati non fuerint, vel ex quacunque alia causa notari, impugnari vel invalidari, aut in ius vel controversiam revocari nullatenus posse; easque sub quibusvis similibus vel dissimilibus gratiarum revocationibus, suspensionibus, limitationibus aut aliis contrariis dispositionibus a nobis et successoribus nostris Romanis Pontificibus seu dicta Sede aut illius legatis vel nunciis, etiam de latere, pro tempore emanatis, nullatenus comprehendi, sed semper ab illis exceptas, et quoties illae emanabunt, toties in pristinum et eum, in quo antequam emanarent erant, statum restitutas, repositas et plenarie reintegratas esse et fore, ac eisdem priori et fratribus suffragari; sicque per quoscumque iudices ordinarios vel delegatos, etiam causarum Palatii Apostolici auditores ac S. R. E. cardina-

les, etiam de latere legatos, sublata eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate, iudicari et diffiniri debere; irritum quoque et inane, si secus super his a quocunque, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

§ 11. Quocirca venerabilibus fratribus Montis Flasconensis et Balneoregiensis episcopis, ac dilecto filio Curiae causarum Camerae Apostolicae generali auditori, motu simili, mandamus quatenus ipsi vel duo aut unus eorum, per se vel alium seu alios, praesentes litteras et in eis contenta quaecumque, ubi et quando opus fuerit, ac quoties pro parte prioris et fratrum praedictorum ac aliorum interesse habentium seu alicuius eorum fuerint requisiti, solemniter publicantes, eisdem in praemissis efficaciae defensionis praesidio assistentes, faciant auctoritate nostra praesentes litteras et in eis contenta huiusmodi, ab omnibus, ad quos spectat et spectabit quomodolibet in futurum, inviolabiliter observari; ipsosque priorem et fratres ac alios interesse habentes illis pacifice frui et gaudere, non permittentes eos desuper per quoscumque quomodolibet indebite molestari; contradictores quoslibet et rebelles, per sententias, censuras et poenas ecclesiasticas aliaque opportuna iuris et facti remedia, appellatione postposita, compescendo; necnon, legitimis super his habendis servatis processibus, sententias, censuras et poenas ipsas etiam iteratis vicibus aggravando, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii saecularis.

Mandatur e-secutio.

§ 12. Non obstantibus praemissis ac felicis recordationis Bonifacii Papae VIII, etiam praedecessoris nostri, de una, et in concilio generali edita de duabus diaetis, dummodo ultra tres diaetas aliquis auctoritate praesentium ad iudicium non trahatur, aliisque apostolicis ac in provin-

Derogatio contrariorum.

cialibus et synodalibus conciliis editis, specialibus et generalibus, constitutionibus et ordinationibus; necnon civitatum, oppidorum, terrarum, villarum et locorum praedictorum, etiam iuramento, confirmatione apostolica vel quavis firmitate alia roboratis, statutis et consuetudinibus, ac etiam legibus municipalibus; privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, illis eorumque confraternitatibus, universitatibus, prioribus, superioribus, gubernatoribus, hominibus et personis, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis derogatoriis derogatoriis aliisque efficacioribus et insolitis clausulis, necnon irritantibus et aliis decretis, in genere vel in specie, etiam motu et scientia similibus ac de apostolica potestatis plenitudine seu alias quomodolibet concessis, etiam iteratis vicibus approbatis et innovatis. Quibus omnibus, etsi de illis eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa et individua ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio seu quaevis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda esset, tenores huiusmodi, ac si de verbo ad verbum, nihil penitus omisso, et forma in illis tradita observata, inserti forent praesentibus, pro sufficienter expressis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat, specialiter et expresse derogamus; necnon omnibus illis, quae in singulis litteris praedictis expressum fuit non obstare, contrariis quibuscumque; aut si aliquibus, communiter vel divisim, ab eadem sit Sede indultum quod interdicti, suspendi vel excommunicari non possint per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem, praesentibus perpetuis futuris temporibus duraturis.

Datum Romae apud Sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris, die nona septembris, millesimo quingentesimo septuagesimo nono, pontificatus nostri anno VIII.
Dat. die 9 sept. 1579, pontif. anno VIII.

CVI.

Usus altaris portatilis religiosae Societatis Iesu restituitur, non obstante concilii Tridentini dispositione, ut in eorum missiones, quae a superioribus eorum fiunt, ubique in loco tuto missam celebrare et Eucharistiam ministrare possint.

Gregorius Papa XIII dilectis filiis praeposito generali et presbyteris Societatis Iesu.

§ 1. Usum altaris viatici Societati vestrae a felicis recordationis Paulo Papa III concessum, deinde a concilio Tridentino universe sublatum, vobis eatenus restitui-mus, ut inter missiones, quae a superioribus fiunt, presbyteri vestri, servata alias forma dictae concessionis, missae sacrificium licite valeant celebrare super huiusmodi altare ubique gentium, etiam in castris militum, modo loca, etsi communia et profana, tuta et honesta sint, et generalis aut per eum provinciales praepositi eo tum utendum fore iudicaverint. Itidemque possint ibi presbyteri ipsi sanctissimum Eucharistiae Sacramentum ministrare fidelibus ad illud sumendum debite praeparatis.

§ 2. Non obstantibus praemissis ac constitutionibus et ordinationibus apostolicis ceterisque contrariis quibuscumque. Eadem porro fides ubique detur praesentium exemplis, eo quo solent alia in vestra Societate transumpta modo munitis, quae daretur ipsis praesentibus, si exhiberentur vel ostenderentur.

Datum Romae apud Sanctum Petrum,

Restituito de qua in rubrica.

Contrariorum derogatio.

sub annulo Piscatoris, die prima octobris, millesimo quingentesimo septuagesimo nono, pontificatus nostri anno VIII.
Dat. die 1 octobris 1579, pontif. anno VIII.

CVII.

Confirmatio institutionis ac statutorum collegii procuratorum civitatis Perusinae¹.

Gregorius Papa XIII, ad perpetuam rei memoriam.

Facti series. § 1. Exponi nobis nuper fecerunt dilecti filii decanus et vicedecanus, necnon procuratores collegii procuratorum et causas dicentium in civitate Perusina canonice instituti, quod alias dictum collegium, pro causarum celeriori expeditione et maiori utilitate et commodo litigantium institutum fuit, et pro illius directione et manutentione capitula, decreta, ordinationes, institutiones statutaque infrascripta promulgata fuerunt, videlicet:

Qualitates in procuratoribus requisitae.

§ 2. Quod nemo possit in dicta civitate illiusque tribunalibus et curiis officium procuratoris et causidici gerere, nisi fuerit originarius civis Perusinus, honorumque morum, laudabilis vitae, optima conditionis et famae, et per quinquennium operam dederit theoreticae, et per biennium practicae incubuerit.

Collegii decanus eiusque auctoritates.

§ 3. Quodque antiquior in dicto collegio receptus semper denominetur decanus, et sequens vicedecanus, quibus liceat huiusmodi collegium, pro peragendis illius negotiis, convocare et coadunari facere, et omnes procuratores dicti collegii eis obedientiam praestare eorumque mandatis parere teneantur, et in procedendo ac incedendo omnibusque aliis actis ac functionibus semper senioribus omnis reverentia, sub poena suspensionis et privationis ad tempus, praestari debeant.

¹ Ex Regest. in Secret. Brevium.

De admissione in collegium. § 4. Ac qui vult admitti in dictum collegium, id decano seu vicedecano dicere, ac ab eo licentiam explorandi animos aliorum obtinere debeat, et deinde, licentia huiusmodi obtenta, collegium praedictum congregare valeat; et in illius congregatione deputentur nonnulli inquisitores, qui de qualitate, conditione, vita, moribus, littera, practica et sufficientia assumendi se plenius informare, ac habita informatione, infra octo dies eidem collegio relationem facere debeant; qua relatione facta, si favorabilis fuerit, tunc deputentur duo examinatores exactiores ab eodem collegio, qui, solum Deum et charitatem prae oculis habentes, dictum assumendum examinent, et examinatione huiusmodi peracta, illinc ad tres vel quatuor dies relationem faciant, et deinde, si idoneus repertus fuerit, vota collegialium personarum assumendo praestentur; et si maior illorum pars pro assumptione convenerit, ille intelligatur admissus et in eodem collegio descriptus, ac pro huiusmodi admissione solvere teneatur in manibus depositarii dicti collegii scuta quinque auri, deponenda antequam examini se subiiciat, et, ultra praemissa, unum par chirothecarum cuilibet ex causidicis dare, et post admissionem huiusmodi iuramentum praestare teneatur, manibus tactis sacrosanctis Evangeliiis, sub hac forma, videlicet:

Ego N. iuro per Deum omnipotentem Patrem, et Dominum nostrum Iesum Christum filium eius unigenitum, et per Spiritum Sanctum, qui ex Patre Filioque procedit, et per omnes sanctos et sanctas Dei, ac iureiurando promitto officium procuratoris, nuper per me assumptum, semper et continue, dum illud exercuero, fideliter, legaliter, bona fide et cum recta conscientia exercere, iustas causas assumere et defendere, et iustitiam, veritatem et aequitatem amplecti; et quamprimum

Forma iuramenti praestandi a procuratoribus admittendis in collegium praestatum.

num iniustitiam causae, quam agendam et defendendam assumpsero, cognovero, illam penitus derelinquere, et in ea amplius me non intromittere; nec cursum iustitiae quovis modo per calumniam vel vias indirectas impedire; clientibus vel aliis ad me venientibus malum consilium, ad veritatem occultandum vel aliquid illicitum admittendum in causis vel quovis alio negotio, nec non conferendum minime dare, nec in rebus illicitis auxilium, opem vel consilium praestare, sed potius ab omni malo proposito eos avertere; statuta civitatis, superiorum constitutiones et decreta ac ordinationes nostri collegii firmiter et inviolabiliter observare, et in nullo contrafacere vel venire, sub poenis et censuris de quibus in eis; pupillos et viduas pauperesque miserabiles personas ad me venientes et eorum causas gratis et amore Dei facere, tueri atque defendere; pactaque de quota litis vel similia nullo modo facere, vel ut alii faciant consulere, et mandatis superiorum meorum parere; in consiliis seu tractatibus contra Sedem Apostolicam illiusque legatos, vicelegatos, gubernatores et officiales ab eadem Sede deputandos non adesse, nec quicquam in illorum dedecus vel ignominiam admittere, nec conventiones contra eos facere, sed pro posse omnibus scandalis contra illos imminentes obviare, et cum examinatore vel inquisitor deputatus fuero, omnia cum charitate et pro veritate facere atque exercere et referre; et in his observandis benedictus Deus me adiuvet, et haec omnia per haec sancta Dei Evangelia, quae propriis manibus teneo, iururando confirmo.

Collegialium obligationes.

§ 5. Insuper, quod quilibet ex dicto collegio ter in anno ad minus sacratissimam Eucharistiam assumere debeat in festis Resurrectionis Domini nostri Iesu Christi, et Pentecostes, et Nativitatis eiusdem; quodque singuli vocati ad congre-

gationem collegii ex parte decani vel vicedecani, teneantur accedere, et non accedentes solvant iulium unum pro quolibet vice; ac in omni actu, etiam in causis proponendis et in incedendo, semper senior praecedere debeat, et si quis contrafacere praesumpserit, poena unius auri plectatur.

§ 6. Quodque nullus ex iunioribus debeat praecurrere seniores, nisi de senioris licentia, nec discedat aliquis ex procuratoribus, nisi prius expostulatis aliis si quid habeant contra se; ac quod dicti procuratores, tam ad brachium iuris quam ubique, inter se quam cum clientibus et aliis, contra quos sunt in causa, se abstineant a superfluis et verbis iniuriis et iurgiis omnibus, sub simili poena pro quolibet vice.

§ 7. Et qui repulsus est ab alio collegio in dictum collegium non affranchetur, nullusque ex eisdem procuratoribus causam aliquam contra communitates Perusinas accipiat, nisi petita venia; et ulterius, quod omnes procuratores praedicti, sub vinculo iuramenti per eos praestiti, debeant inter se pacem et quietem habere, ac illam et concordiam inter quoscumque litigantes pro posse tractare et parere, omni spe illiciti lucri explosa.

§ 8. Quodque dies Paschatis, dominicales, Natalis Domini et alias festivitates, ex praecepto servari solitas ac institutas, servare, et ab ingressu palatii abstinere debeant; ipsique procuratores incedere debeant togati, vel cum palliis longis desuper, et subtus cum aliis usque ad genua, maxime in actu exercitii, et nisi ita induti fuerint, non audiantur in aliquo actu; et processus et scripturas ac alia omnia, statim atque moniti fuerint, reddere et restituere, sub simili poena unius auri, teneantur; possintque inter se officiales deputare, et eligere nuncium et notarium, sigillumque conficere, et illo uti;

Quid debeant devitare.

Pax servanda, spe illiciti lucri demittenda.

Dies festi servandi.

decretaque per bonae memoriae Iulium cardinalem de Urbino nuncupatum condita et facta ab eis servari debeant; ac pauperum procurator et communitatis nullo modo, durante eius officio, possit aut valeat aliquid penitus a pauperibus recipere, etiam a sponte dare volentibus, sed pro illis teneatur omnino gratis omnia facere et procurare, exceptis commestibilibus, quae triduo consumuntur.

Processus ad audientiam per notarios portentur.

§ 9. Postremo, quod processus non portentur ad audientiam per ipsos procuratores, sed per notarios, et tunc non nisi alteri procuratori id intimatum fuerit, ad hoc ut possit informare; et postremo, quod de stylo fides, nisi collegialiter, fieri valeat, prout in diversis desuper confectis scripturis plenius continetur.

Confirmatio dictorum statutorum.

§ 10. Cum autem, sicut eadem expositio subiungebat, decanus, vicedecanus et procuratores praedicti cupiant institutum dicti collegii ac statuta et alia praemissa, quae a diversis dictae civitatis gubernatoribus confirmata fuerunt, pro illorum subsistentia, nostra ac Sedis Apostolicae confirmatione roborari, pro parte eorum nobis fuit humiliter supplicatum quatenus eorum desiderio in praemissis annuere de benignitate apostolica dignaremur; nos igitur, decanum, vicedecanum ac procuratores praedictos a quibusvis excommunicationis, suspensionis et interdicti aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, a iure vel ab homine, quavis occasione vel causa, latis, si quibus quomodolibet innodati existunt, ad effectum praesentium duntaxat consequendum, harum serie absolventes et absolutos fore consentes, huiusmodi supplicationibus inclinati, institutionem collegii, ac decreta et ordinationes ac constitutiones, apostolica auctoritate, tenore praesentium, approbamus et confirmamus.

§ 11. Quocirca venerabilibus fratribus

Perusino et Amerinensi episcopis, ac dilecto filio causarum Curiae Camerae Apostolicae generali auditori per praesentes committimus et mandamus quatenus ipsi vel duo aut unus eorum, per se vel alium seu alios, praesentes litteras et in eis contenta quaecumque, ubi et quando opus fuerit, et quoties pro parte decani, vicedecani et praedictorum procuratorum fuerint requisiti, solemniter publicantes, illisque in praemissis efficacis defensionis praesidio assistentes, faciant auctoritate nostra praemissis omnibus et singulis, iuxta praesentium continentiam et tenorem, pacifice frui et gaudere, non permittentes eos desuper a quoquam quomodolibet indebite molestari. Contradictores quoslibet ac rebelles et praemissis non parentes, per sententias, censuras et poenas ecclesiasticas aliaque opportuna iuris et facti remedia, appellatione postposita, compescendo, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii saecularis.

Designantur executores.

Derogatio contrarium.

§ 12. Non obstantibus felicis recordationis Bonifacii Papae VIII, praedecessoris nostri, de una, et concilii generalis de duabus diaetis, dummodo quis vigore praesentium ad iudicium ultra tres diaetas non trabatur, aliisque constitutionibus et ordinationibus apostolicis; ac dictae civitatis et aliorum collegiorum eiusdem, etiam iuramento, confirmatione apostolica vel quavis firmitate alia roboratis, statutis et consuetudinibus; privilegiis quoque, indulgiis et litteris apostolicis populo dictae civitatis vel aliis collegiis praedictis, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis, etiam derogatoriis derogatoriis aliisque efficacioribus et insolitis, clausulis, irritantibusque et aliis decretis, in genere vel in specie, etiam in contrarium quomodolibet concessis, approbatis et innovatis; quibus omnibus,

etiam si de illis specialis mentio habenda foret, illorum tenores praesentibus pro expressis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat, specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque; aut si aliquibus, communiter vel divisim, ab apostolica sit Sede indultum quod interdicti, suspendi vel excommunicari non possint per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem.

Datum Romae apud Sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris, die prima octobris MDLXXIX, pontificatus nostri anno VIII.

Dat. die 1 octobris 1579, pontif. anno VIII.

CVIII.

Confirmatio ac inhibitio ne religiosi Societatis Iesu ad alios Ordines, etiam Cartusiensem, se possint transferre 1.

Gregorius episcopus servus servorum Dei,
ad perpetuam rei memoriam.

§ 1. Decet Romanum Pontificem, aequi-
bonique supremum assertorem, aberrantibus tramites ocludere, districtaque consilia praevaricantia reprimere, ne obcaecatae menti apparens virtus in damnationis periculum sectantes trahat, aliisque perditionis viam sternat. Dudum siquidem felicitis recordationis Paulus Papa III, praedecessor noster, inter alia Societati Iesu illiusque praeposito ac personis pro tempore existentibus per eum concessa privilegia, per quasdam suas litteras, sub Datum videlicet quinto decimo kalendas novembris, pontificatus sui anno etiam quintodecimo, voluit et inhibuit ne quis in dicta Societate, post emissa ab eo secundum illius constitutiones vota, sive professus sive scholaris aut coadiutor So-

1 Ex Regest. in Secret. Brevium.

cietatis huiusmodi esset, ad quemvis alium Ordinem, etiam per Sedem Apostolicam approbatum (Cartusiensi dumtaxat excepto), nisi de expressa eiusdem Sedis vel pro tempore existentis ipsius Societatis praepositi generalis licentia, transire, nec in alio recipi aut retineri posset; ac ipsius Societatis generalis et alii inferiores praepositi, per se vel alios, ab ipsa Societate subterfugientes et egressos, ac quoscumque dictae Societatis apostatas, reliquosque insolentes, qui id mereri viderentur, in quocumque habitu repertos excommunicare, capere, incarcerare et alias suae disciplinae submittere, et ad id, si opus foret, auxilium brachii saecularis invocare libere et licite valerent.

§ 2. Et deinde piae memoriae Pio PP. IV, etiam praedecessori nostro, pro parte clarae memoriae Sebastiani Portugalliae et Algarbiorum regis illustris, et tunc existentis praepositi et personarum Societatis huiusmodi exposito quod nonnullae eiusdem Societatis personae, animi levitate, ut credebatur, ductae, ac quietem labori, cui pro excolenda et propaganda christiana republica continuo erant expositae, ac privatum commodum tam publicae quam Societatis huiusmodi utilitati indiscrete praeferentes, fucatisque coloribus asserentes se id facere ob frugem melioris vitae aut strictioris observantiae, seu non obtenta superiorum licentia, ad alios Ordines transire posse iactabant, et forsitan tunc quidam de facto transierant; alii vero, ambitiosa cupiditate moti, postquam se Deo dediderant, saeculi libertatem quaerentes, ad illud reverti, et in eo palam degere non dubitaverant nec dubitabant, in animarum suarum detrimentum, ac Societatis praedictae non modicum praevudicium; quodque, nisi opportuno aliquo remedio consuleretur, verendum erat ne Societas ipsa quae in erudiendis, suis impensa et labore, viris, qui christiana rei-

Recursus ad
Sanctam Sedem pro coer-
cendis abusibus
in regno Por-
tugalliae ortis.

publicae prodesse, et catholicam fidem in remotissimis partibus propagarent, sedulo intendebat, taliter delusa, careret litteratis, qui operam in vinea Domini, iuxta ipsius Societatis instituta praestari solitam, valerent adimplere. Idem Pius praedecessor, sub Datum videlicet sexto kalendas decembris, pontificatus sui anno VI, quod nullus in dicta Societate admittendus, post emissa, ut praefertur, vota, sive professus sive scholaris sive coadiutor, cuiuscumque status, gradus et conditionis ille foret, a dicta Societate exire aut recedere, etiam praetextu cuiusvis indulgentiae a Sede Apostolica seu illius maiore poenitentiario aut aliquo nuntio vel legato, etiam de latere, impetrati et impetrandi, quod etiam ex tunc idem Pius praedecessor subreptitium declaravit, absque expressa superioris licentia, etiam quaesito colore ob frugem melioris vitae aut strictioris observantiae, ad quemvis alium, etiam Minorum vel aliorum fratrum Mendicantium aut Cisterciensium vel Sancti Benedicti aut aliorum monachorum Ordinum huiusmodi, suorumve monasteriorum (praefato Cartusiensi Ordine dumtaxat excepto) recipi seu retineri posset aut praesumeret, sub poena excommunicationis, tam per recipientes quam receptos ac recedentes praefatos ipso facto incurrenda, a qua, praeterquam in mortis articulo, ab alio, quam a Romano Pontifice vel superiore Societatis huiusmodi absolvi non posset, et secus facta non tenerent nulliusque essent momenti.

§ 3. Et insuper, ut qui ab ipsa Societate ad Cartusiensem, infra tres menses; ad alium vero Ordinem, de licentia praedicta, infra tempus eis a dicto superiore praefigendum, accedere illosque actualiter ingredi, et si in illis permanere nollent aut non possent, absque ulla mora, ad dictam Societatem regredi tenerentur, sub poena excommunicationis praefata, quam

Poenae contra
transgredientes
praedictas or-
dinationes.

tam ipsi admissi quam illos recipientes vel eis auxilium, consilium vel favorem praestantes etiam incurrerent; et nihilominus, si quis ex religiosis ipsius Societatis animo indurato aliquid in contrarium attentare praesumeret, vel a dicta Societate, post in ea emissa vota, ut praefertur, absque superioris licentia, exiret, et in saeculo vel alio, etiam regulari, loco degeret, liceret dicto generali aliisque dictae Societatis superioribus eosdem transgressores et exeuntes, tamquam apostatas, etiam per auxilii brachii saecularis invocationem, summarie et sine figura iudicii, ad dictam Societatem revocare, capere et incarcerare, ac debitae punitioni subiicere, apostolica auctoritate, perpetuo statuit, ordinavit et mandavit, prout in praedictis ac recordandae memoriae Pii Papae V, similiter praedecessoris nostri, super statuto, ordinatione et mandato huiusmodi, cum dictus Pius IV, praedecessor, antequam eius litterae desuper conficerentur, sicut Domino placuit, rebus fuisset humanis exemptus, confectis litteris plenius continetur.

§ 4. Et licet nullus praemissis contravenire debuerit, nihilominus sicut exhibitum nobis nuper pro parte dilecti filii Everardi Mercuriani, praepositi generalis eiusdem Societatis, petitio continebat, non defuerunt qui versutiis quibusdam litteras praefatas temere interpretantes, et periculose de dictae Sedis potestate disputantes eamque coarctantes, sub praetextu videlicet quod via perfectionis, instinctu Spiritus Sancti suggesta, praeccludi minime possit, quodque litterae huiusmodi solum intelligantur quando transfugae Societatis praedictae in saeculo vagarentur, non autem quando ad alia loca regularia, praecipue Mendicantium, se reducerent, habitumque per ipsos Mendicantes gestari solitum susciperent, seu professionem per eos emitti solitam emitterent aut e-

Quas nonnulli
eludere veritate
conantur;

mittere intenderent, regulares, ac idcirco se excommunicationis latae sententiae in praedictis litteris irrogatae vinculo nequaquam innodari nec affici praetendant, in animarum suarum damnabile periculum dictaeque Societatis iacturam et gravamen ac plurimorum scandalum; postmodum vero, cum ad brachium saeculare recurritur, principes ac magistratus temporales, necnon iudices et executores aut iustitiae ministri seu etiam, vigore privilegiorum Societatis, assumpti conservatores, contra recipientes et retinentes huiusmodi seu dantes consilium, auxilium vel favorem, sub praetextu quod ipsi sic excommunicati in easdem censuras incidisse prius declarandi veniant, procedere recusant, sicque apostatandi aperitur et fovetur occasio.

Quod fieri uoluit sine iactura honorum spiritualium.

§ 5. Cum autem, sicut eadem petitio subiungebat, aequum videri non debeat ut qui ad fidei catholicae defensionem et inter gentiles propagationem cum divina gratia procurandam vocati, et in ea diu educati et versati sunt, ii, levi aliqua illusionem aut etiam gravi quacumque tentatione vel laboris perferendi taedio, aut etiam honorum et dignitatum desiderio et ambitione, ab opere, iuxta suam vocationem incepto, desistant, aut ex acie pedem referant, maxime vero in regionibus illis, in quibus messis quidem copia magna, operariorum vero inopia maxima existit, ubi etiam has omnes spiritus erratici esse illusiones sperimentum docuit; nam eorum, qui ex illius partibus, praetextu ingressus in Cartusiensem Ordinem, se subtraxerunt, nullus hactenus est illum ingressus, sed quidam, sano consilio et resipiscentia, magno Dei beneficio adiuti, ad Societatem regressi sunt, alii vero in saeculo, non sine animarum suarum periculo et multorum scandalo, remanserunt, quinimmo, simulato in Cartusiensem Ordinem, cuius nulla domus

in Indiis, tam orientalibus quam occidentalibus, reperitur, ingrediendi animo, divagari aut ad alium, contra praemissa, religiosum Ordinem se traducere non verentur. Quare pro parte dicti Everardi nobis fuit humiliter supplicatum ut in praemissis opportune providere de benignitate apostolica dignaremur.

§ 6. Nos igitur, qui piis ac iustis supplicantium votis libenter annuimus, praemissis obviare volentes, ipsumque Everardum a quibusvis excommunicationis etc. censentes; necnon singularum litterarum praefatarum tenores praesentibus pro expressis habentes, ipsasque litteras harum serie confirmantes et ampliantes, huiusmodi supplicationibus inclinati, ut imposterum, tam in orientalibus quam et occidentalibus quam omnibus et singulis aliis regionibus extra Europam nullus ex admissis in ipsa Societate, sive professus sive scholaris sive coadiutor, se ab eadem Societate, quavis, etiam perfectionis et melioris vitae praesumptione, ac strictioris Ordinis praetextu seu contemplatione, aut alia etiam iusta et probabili vel legitima causa, post emissa in dicta Societate vota, etiam simplicia, elapso ab eorum ingressu in Societatem biennio emitti solita, absque nostra aut Sedis praedictae seu dicti Everardi vel pro tempore existentis eiusdem Societatis praepositi generalis sive ab eo deputandi vel deputandorum speciali et in scriptis obtenta licentia, sub apostasiae et infamiae perpetuae nota, necnon excommunicationis latae sententiae et aliis contra apostatas quomodolibet inflictis seu etiam aliis ab ipsis praeposito generali seu deputandis infligendis poenis, a quibus, excluso mortis articulo, si in illo eos decedere contingat tantum, non nisi per pro tempore existentem Romanum Pontificem aut dictae Societatis praepositum generalem seu ab eo deputandos huiusmodi absolvi

Inhibitio de qua in constitutione.

possint, et aliter facta absolutio non teneat, subtrahere aut exire, nec se ad quempiam alium, etiam Cartusiensem Ordinem huiusmodi, praemissarum litterarum aut cuiusvis contra illarum dispositionem obtenti et a dicto praeposito generali non approbati indulti vigore, transferre audeat seu praesumat; sed qui ad alios Ordines, praeterquam Cartusiensem, in quacumque orbis parte ab ipsa Societate hactenus se transtulerunt, ad illam se, et postquam moniti fuerint, statim, sub eisdem poenis, nulla excusatione aut infirmitatis vel mora aut forensi contentione seu appellatione interiectis, se reducere et superiorum correctioni subdere teneantur; quodque professio per eos alibi quam in dicta Societate emissa nullius sit momenti nec vinculi; et interim dicti effugientes aut egressi nullis prorsus ecclesiasticorum aut saecularium sive patriarcharum, primatum, archiepiscoporum vel episcoporum aut imperatorum, regum, ducum, principum vel magnatum quorumcumque servitiis vel assistentiis se subiicere et applicare, aut mancipari procurare, nec beneficia ecclesiastica, quaecumque vel qualiacumque sint, etiam simplicia, aut pensiones seu quorumcumque fructuum vel iurium reservationes, nec officia, etiam saecularia et quorumvis Ordinum regularia, recipere et retinere, neque scholas tenere, aut pueros instruendos accipere, nec etiam confessiones audire, sacramenta ministrare, aut praedicare, sive etiam perfunctorie, nullatenus, nusquam ac nusquam debeant aut possint, sub iisque poenis, apostolica auctoritate, tenore praesentium, decernimus ac declaramus.

Poenae in eos qui, contra sanctionem huius constitutionis, religiosos Societ. lesa in

§ 7. Necnon eisdem, tam ecclesiasticis quam saecularibus personis, aliisve, quavis dignitate, gradu et honore praefulentibus, sub ingressus ecclesiae; ac quibusvis Ordinum eorumdem, etiam Cartu-

siensis, protectoribus, capitibus generalibus aliisque superioribus et particularibus, ne quempiam ex dicta Societate in partibus extra Europam consistentibus ad eorum Ordinem seu conventus aut domos quaslibet transeuntem, absque specialibus praepositi generalis seu deputandorum huiusmodi testimonialibus litteris, nullo iure, nullo sanctoris vitae penso aut conscientia, nullaque necessitatis causa, recipere vel retinere, etiam virtute cuiuscumque gratiae super hoc eis specialiter a Sede praefata, sub quibusvis clausulis et decretis ac derogatoriis derogatoriis, nisi praesentium litterarum expressa fiat mentio, concessa, attentent, sub similis excommunicationis per eos, ac tam ipsis quam dictis effugientibus auxilium, consilium vel favorem, publice vel occulte, directe vel indirecte, dantes, ipso facto et absque alia illarum declaratione, promulgatione aut denunciatione facienda, incurrendis poenis, inhibemus.

aliam Religionem receperint.

§ 8. Mandantes, sub eisdem poenis, ut hactenus, praeterquam tamen in dicto Cartusiensi Ordine, receptos, etiam si habitum per recipientes gestari solitum susceperint, et professionem per ipsosmet emitti consuetam, emiserint, eidem praeposito generali vel deputandis huiusmodi id petentibus, statim et absque aliquo iudicis ministerio aut licentia capitum Ordinum eorumque superiorum expectata, et quod excommunicatio et poenae huiusmodi contra ipsos recipientes vel retinentes, aut egressos ac dantes consilium, auxilium vel favorem inflictas, veniant declarandae, aut quolibet alio excogitabili praetextu cessante, tradere et consignare; ac in eventum in quem sic egressos ad alios conventus vel domos transportare fecerint aut permiserint, suis expensis et periculis, eos requirere et restituere, da-

Vol non dimiserint.

mnaque ipsi Societati occasione huiusmodi illata resarcire debeant et teneantur.

Potestas superioribus concessa procedendi in delinquentes huiusmodi.

§ 9. Et insuper pro tempore existentibus praeposito generali ac aliis superioribus dictae Societatis seu etiam eorum conservatoribus, ad omne calumniae genus obstruendum, et pro temporum, causarum et occasionum necessitate in eisdem partibus extra Europam occurrente, quascumque censurarum et poenarum declarationes, pro conservatione et causa privilegiorum et iurium, rerum et personarum ipsius Societatis tantum, facere, et contra tales effugientes quibusvis iuris et facti remediis et viis, etiam per se vel manu saecularium, obtenta appellationis alicuius, quae ex nunc prout ex tunc et e contra irrita sit et censeatur, admissione, procedere seu procedi mandare libere et licite valeant, eisdem auctoritate et tenore concedimus.

Clausulae praeservatae.

§ 10. Decernentes singulas litteras praefatas alias in suo robore pristino remanere, ac praesentes nullo umquam tempore de obreptionis vel subreptionis vitio, aut intentionis nostrae defectu notari vel impugnari, suspendi, revocari, annullari, invalidari aut ad viam iuris reduci, vel contra illas deveniri posse, sed illas perpetuo validas et efficaces ac illibatas existere, et quoties aliquid contra eas extorqueri et obtineri contigerit, toties easdem in pristinum statum restitutas, confirmatas et innovatas et de novo, etiam sub data per dictae Societatis superiores vel personas eligenda, concessas fore et esse, ac in suo pleno et integro robore, absque eo quod desuper impetranda sit a Sede praedicta illarum ulterior confirmatio, restitutio, revalidatio vel nova concessio, permanere. Sicque, in omnibus et singulis praemissis, per quoscumque iudices ordinarios vel delegatos, sublata eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate, iudicari et diffiniri

debere; irritum quoque et inane quidquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

§ 11. Non obstantibus praemissis ac apostolicis, necnon in provincialibus et synodalibus conciliis editis, generalibus vel specialibus, constitutionibus et ordinationibus; privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis quibusvis Ordinibus, eorumque superioribus, conventibus, domibus et personis, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis clausulis et decretis, etiam motu proprio et ex certa scientia ac de apostolicae potestatis plenitudine, necnon consistorialiter et alias quomodolibet concessis, confirmatis et innovatis. Quibus omnibus et singulis, etiam si de illis ac totis eorum tenoribus specialis, specifica, individua et expressa mentio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret, tenores huiusmodi, ac si de verbo ad verbum, nihil penitus omisso, et forma in illis tradita observata, inserti forent praesentibus, pro sufficienter expressis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat, specialiter et expresse derogamus; necnon omnibus illis quae ipsi praedecessores in dictis suis litteris voluerunt non obstare, ceterisque contrariis quibuscumque. Aut si aliquibus, communiter vel divisim, ab eadem sit Sede indultum quod interdici, suspendi vel excommunicari non possint per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem.

§ 12. Volumus autem quod praesentium transumptis etc. constitutae, seu etiam generalis praepositi ipsius Societatis munitis, eadem prorsus fides adhibeatur, quae ipsis praesentibus originalibus litteris adhiberetur, si forent exhibitae vel ostensae.

Derogatio censurarum.

Fides transumptorum.

Sanctio poenalis.

§ 13. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae absolutionis, confirmationis, ampliationis, decretorum, declarationis, inhibitionis, concessionis, mandati, derogationis et voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire; si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei ac beatorum Petri et Pauli apostolorum eius se noverit incursurum.

Datum Romae apud Sanctum Petrum, anno Incarnationis dominicae millesimo quingentesimo septuagesimo nono, nono kalendas novembris, pontificatus nostri anno VIII.

Dat. die 24 octob. 1579, pont. anno VIII.

CIX.

Reductio monachorum Ordinis S. Basilii in unam congregationem et sub regimine unius abbatis, cum privilegiorum et gratiarum largitione pro dicti Ordinis reformatione.

Gregorius episcopus servus servorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

S. Basilii Magnus monachorum Ordinem creavit.

Benedictus Dominus Deus noster, a quo sancti sui intelligentiae spiritu repleti, tamquam imbres sapientiae suae eloquia emisserunt, Eumque in oratione confessi sunt. Quo gratiae munere B. Basilii, cognomento Magnus, a divina benignitate locupletatus, omnis bonitatis tantaque in se beneficentiae auctori, quod recepit, fertilissimi agri more, cum centesimo reddidit incremento. Nam, praeter ea quae effudit theologicae scientiae eloquentiaeque flumina, quaeque edidit continentiae, abstinentiae et susceptorum pro Christo laborum tolerantiae documenta, adoptatos sibi novae sobolis fetus, in coenobiaque procul a communi vivendi ratione segregatos, in compositum Ordinem

nem redegit, et salutaribus praeceptis instituit, ut, perpetua futurorum temporum successione, verbo et opere a se instructi, Deum confiterentur, catholicaeque Ecclesiae ornamento essent, atque in dubiis rebus adiumento.

§ 1. Qui vitae sanctitate et doctrina insignes toto terrarum orbe, maxime vero in Asia, Palestina, Tracia, Graecia et Italia multis seculis floruerunt. Postea vero (quod non sine maximo animi nostri moerore recensemus), temporum iniuria, totiusque Orientis a dira Turcarum tyrannide oppressi calamitate, crebrisque, ita hominum exigentibus culpis, exorientium schismatum dissensionibus, Ordo ille alibi penitus corruit, alibi ita fuit imminutus, ut, disciplina regulari laxata, caritas illa pristina deferberit, monachique alii alio dispersi sine capite, sicuti oves sine pastore, erraverint; in aliquibus autem ne vestigium quidem monastici remanserit instituti, monasteria eversa et bona fuerint dissipata.

§ 2. Cui incommodo, quod a nobis nostri apostolatus ratio exposcit, providere, ipsumque Ordinem pristinae dignitati regularique observantiae, quantum, Domino adjuvante, possumus, restituere volentes, ut quamprimum in agro Domini uberes fructus, maiorum suorum et praecipue tanti patris et magistri exemplo, edere valeant, maxime expedire duximus a monasteriis, quae in Italia et in utriusque Siciliae regnis consistunt, quorum plagas propius inspeximus, huiusmodi Ordinis instaurationem inchoare, ipsaque monasteria in unam congregationem, iuxta constitutionem felicitis recordationis Innocentii Papae III, praedecessoris nostri, in concilio generali editam, quae incipit *In singulis*, ac concilii Tridentini decreta redigere. Et ut haec facilius optatum consequi possent effectum, primum generale capitulum dicti Ordinis celebrari

Cuius Ordine monachi in sanctitate et doctrina olim fuerunt, nunc autem quasi defecerunt.

Ideo hic Pontifex, pro reformatione huius Ordinis, praecipit fieri capitulum aliquod generale et alios officiales, inhaerendo constitutioni Innocentii III, quae est in cap. VII, *De stat. monac.*

mandavimus, in quo abbas generalis, qui in singula praedicta et alia eius Ordinis monasteria, conventus et regularia loca, ubicumque sub obedientia nostra et S. R. E. illa fuerint, illorumque personas absoluta sit auctoritate praeditus; ac praeterea visitatores, procurator generalis et alii officiales, quorum electio in capitulo generali facienda esset, in monasterio Sancti Philareti eiusdem Ordinis, Melitensis dioecesis, in festo Pentecostes proxime praeterito eligerentur, illo prius de more indicto per dilectum filium nostrum Guillelmum tituli Sancti Laurentii in Panisperna presbyterum cardinalem Sirletum nuncupatum, dicti apud nos Ordinis Sedemque Apostolicam protectorem, dilecto filio Paulo abbate monasterii Castri Villarii, Ordinis S. Benedicti, Cassinensis dioecesis, congregationis Cassinensis, eidem capitulo, eiusdem Guillelmi cardinalis nomine, praesidente, ac in eius manibus, antequam ad electionis negotium procederetur, per priores et alios monachos monasteriorum dicti Ordinis S. Basilii praesentes, vocemque in capitulo generali habere debentes, professione regulari, quae per monachos eiusdem Ordinis S. Basilii emitti debet, expresse emissa.

In quo capitulo abbas, visitatores et alii officiales electi fuerunt.

§ 3. Et tandem, cum pro electionibus, ut praefertur, celebrandis iam in unum convenissent, vocatis omnibus, qui voluerunt, potuerunt et debuerunt electionibus huiusmodi commode interesse, die ad eligendum praestituta, ut mos est, dilectum filium Nicolaum Antonium abbatem monasterii S. Nicolai de Butramo dicti Ordinis S. Basilii, Hieracensis dioecesis, in abbatem generalem, ac duos visitatores et unum procuratorem generalem aliosque officiales per secreta suffragia elegerunt.

§ 4. Nos autem, reductionem eorumdem monasteriorum, priorum et mona-

chorum in congregationem et capitulum, dictique capituli indictionem et praesidentiam ac electiones huiusmodi ratas et gratas habentes, motu proprio et ex certa scientia nostra, deque apostolicae potestatis plenitudine, easdem tenore praesentium, approbamus et confirmamus, omnesque tam iuris quam facti ac omisarum solemnitatum, etiam substantialium, vel ex Ordinis praedicti S. Basilii statutis requisitarum, defectus, si qui intervenierint in eisdem, supplemus.

§ 5. Et nihilominus praedictum Nicolaum Antonium abbatem eidem congregationi universae in abbatem generalem praeficimus, curam illius universam, et in spiritualibus et temporalibus, plenissime committendo, ita ut ipse et abbas generalis pro tempore electus, aequae ut alii aliorum Ordinum in congregationes reductorum abbates generales et praesidentes, in suis capitulis, congregationibus et ordinationibus de iure et privilegio et consuetudine habent et exercent, habereque et exercere possunt, plenam et omnimodam superioritatem, iurisdictionem et auctoritatem habeat et exercent, tam in ea omnia, quae in Italia et regnis praedictis sunt, quam etiam in S. Mariae de Oviedo Genuensis, et *del Tardon* Cordubensis, ac Vallis de *Galleguillos* Hispanensis dioecesis, eiusdem Ordinis S. Basilii provinciae Hispaniae, dudum a nobis in regnis Hispaniarum institutae, et prorsus in alia quaecumque monasteria, domos et loca in eadem provincia sub Regula S. Basilii hactenus erecta et in posterum erigenda, eorumque abbates, conventus, monachos et personas, quae nos pridem, cum monachis eiusdem Ordinis Sancti Basilii in Italia existentibus et eorum congregationis praedictae, sub obedientia inde futuri abbatis seu vicarii generalis eiusdem congregationis, perpetuo coniunximus; eaque, necnon visitatorem

Et modo hic Pontifex dicti capituli celebrationem et dictorum officiorum electiones confirmat;

Abbatemque generalem in eo electum de novo ipse Pontifex eligit, illique curam et administrationem concedit omnium monachorum et monasteriorum Ordinis S. Basilii;

eiusdem provinciae Hispaniae abbati seu vicario generali congregationis huiusmodi in Italia pro tempore eligendo subiecimus, et ab eo dependere decrevimus, inter alia, quemadmodum nostris diversis litteris, prioribus videlicet kalendis maii, secundo; posterioribus vero, octavo kalendas iulii, sexto pontificatus nostri annis datis, plenius continetur.

Eique omnes monachos subiecit;

§ 6. Iubemus itaque universos et singulos eiusdem congregationis S. Basilii abbates, priores et praelatos, necnon monachos et alias quascumque personas, ipsi abbati generali, tamquam membra capiti, et eorum legitimo superiori, in omnibus, quae ad officium abbatis generalis pertinent, eorumque animae salutem regularisque observantiae rationem concernunt, prompte et humiliter obedire.

Habitus praefinit;

§ 7. Et ut habitus, qui exterius geritur, religiosi mentis affectibus pariter respondeat, statuimus ut omnes congregationis eiusdem professores eundem habitum a novitiis distinctum ex panno nigri coloris cum caputio sive cuculla monacali omnino deferant, veluti, ex antiquo eiusdem Ordinis instituto prisci patres et monachi gestare solebant.

Professionem regularem per omnes emitti mandat;

§ 8. Utque omnes eiusdem Ordinis Sancti Basilii monachi et religiosi, qui in dicto Ordine iam admissi sunt, professionem regularem eiusdem Ordinis in manibus abbatis, si ibi fuerit, vel prioris monasterii, in quo reperientur, expresse emittant. Deinceps vero nemo in dicto Ordine illiusque monasteriis, ad eiusdem Ordinis habitum regularem, sive tacite sive expresse, admittatur, nisi in aetate legitima constitutus, anno demum integro in probatione, iuxta eiusdem concilii Tridentini decreta, perstiterit.

Capitulum generale quolibet triennio cogi iubet.

§ 9. Generale autem capitulum, in quo de Ordinis praedicti reformatione et regulari observantia agendum erit, tertio quoque anno celebretur.

§ 10. Eorumdem sive abbatis generalis sive visitatorum sive procuratoris item generalis munera sive officia triennalia sint; licebit tamen in eodem capitulo generali, ubi manifeste cognitum fuerit expedire, eosdem omnes aut eorum aliquos ad aliud triennium in eodem, quod gesserint, officio, nec ultra, confirmare; qui tandem, ab eisdem muneribus absoluti, saltem per aliud simile triennii spatium officio vacent.

Officia sint triennalia.

§ 11. Ceterum, si dicto Guillelmo cardinali et pro tempore dicti Ordinis protectori videbitur opportunum, ac quousque ille id expedire censuerit, consilium et auxilium alicuius abbatis congregationis Cassinensis, in huiusmodi capitulis celebrandis, ex longa consuetudine et experientia plenius instructi, ad ipsum capitulum generale poterit adhiberi, qui eiusdem protectoris auctoritate etiam eidem capitulo praesideat generali.

Capitulo praesideat eligendus a cardinali protectoris.

§ 12. In singulis vero capitulis generalibus locus, in quo proxime futurum capitulum generale celebrandum sit, designetur.

Locus futuri capituli designetur.

§ 13. Electiones autem per suffragia secreta fiant, prout concilii Tridentini praedicti decretis est statutum.

Electiones secreta suffragia fiant.

§ 14. Ad haec, ut ipsi monachi degentes in monasteriis, in quibus mensa conventualis non est ab abbatiali separata, quaeque clericis saecularibus et aliis, cuiuscumque gradus et dignitatis, etiam si cardinalatus honore praefulgeant, commendata sunt, obsequiis Altissimi liberius vacare possint, mensam conventualem a mensa abbatiali distinguimus, et ab eisdem monasteriis, quousque illa commendata fuerint, eam bonorum stabilium, proprietatum iuriumque partem, quae tamen inter immobilia censeantur, perpetuo dismembramus atque dividimus, quae ad alendum solitum monachorum et ministrorum numerum, ac victum et ve-

In monasteriis commendatis mensa conventualis sit distincta ab abbatiali, et commendatarii assignent bona, quae pro monachorum sustentatione sufficiant.

stitum aliaque ad eorum sustentationem necessaria comparanda sufficiant; eosdemque commendatarios ad assignandum totidem bona, proprietates et iura praedicta intra tempus per eundem Guillelmum cardinalem protectorem praefigendum omnino teneri volumus. Haec autem bona stabilia, proprietates et iura, sic per nos dismembrata, necnon omnia alia mobilia et immobilia, quae ex piorum fidelium testamentis, legatis, largitionibus aut alias quomodocumque ipsis conventibus et monachis in posterum donata, concessa et relictata fuerint, pro quorum consecutione monachi, conventuum eorumdem nomine, etiam in iudicio agere et experiri ac illo intervenire valeant, sed et oblationes atque elemosinas in eorumdem monasteriorum ecclesiis erogandas, pro constituenda mensa conventuali in singulis monasteriis praedictis ac pro augmento earundem mensarum conventualium, etiam perpetuo applicamus et appropriamus.

Commendatarii monasteria reparant et necessaria ad cultum divinum assignant.

§ 15. Nihilominus tamen commendatariis incumbat, prout tenentur, in eisdem monasteriis, quae conventum habent, monasteriorum et ecclesiarum eorumdem reparationi ac aliis ad divinum cultum necessariis providere, quorum monasteriorum claustra et aedificia pro usu monachorum constructa ad monachos praedictos, quos in eis permanere contigerit, pertinere et eorum liberi atque absoluti iuris esse decernimus.

Et monachi possessionem capiunt.

§ 16. Liceat porro abbatibus, prioribus ceterisque dicti Ordinis monachis et religiosi corporalem possessionem bonorum sic dismembratorum et applicatorum, ac, ut praefertur, assignandorum, cum primum illa per commendatarios assignata fuerint, et claustrorum ac aedificiorum monasteriorum praedictorum conventum habentium, per se vel alium seu alios, propria auctoritate, absque alicuius iudicis ministerio, libere apprehendere, et

apprehensam retinere, ac eorumdem bonorum sive proprietatum et iurium fructus in communes eorumdem monachorum et ministrorum usus et utilitatem convertere, ipsorumque claustrorum et aedificiorum libero usu pacifice frui et gaudere, quorumvis licentia super his minime requisita.

§ 17. Ut autem praedicta monasteria Ordinis S. Basilii sic in unam congregationem redacta, eliminatis omnibus abusibus, in via Domini quotidie magis proficiant, conventus omnium monasteriorum virorum conventum habentium dicti Ordinis S. Basilii, quae tam in Italia et praedictis regnis erecta sunt, quaecumque, quotecumque et qualiacumque sint, et per quoscumque, etiam S. R. E. cardinales, in titulum, commendam vel administrationem aut alias obtineantur, dignitatibus abbatialibus eorumdem semper salvis, ita ut de eis, quotiescumque vacabunt, per Romanum Pontificem et Sedem praedictam omni tempore disponi libere debeat, et sine praeiudicio iurium eiusdem Sedis, quae inviolata permanere volumus, ac etiam de Oviedo, *del Tardon* ac Vallis de *Galleguillos* praedictorum, necnon omnium et quorumcumque aliorum, quae deinceps a congregatione et monachis praedictis, Deo adiuvante, erigentur et construuntur in eisdem Italia et regnis ac provincia Hispaniae, ipsi congregationi in perpetuum aggregamus.

Monasteria, etiam commendata, huic congregationi aggregata consentant salvis remanentibus dignitatibus abbatialibus, de quibus Sedes Apostolica libere disponere possit.

§ 18. Ac monasteriis, conventibus, prioribus et monachis praedictis, necnon conversis et oblatis aliisque etiam dictorum monasteriorum S. Basilii religiosi et personis, ut de cetero omnibus et quibuscumque privilegiis, praerogativis, immunitatibus, exemptionibus, libertatibus, indulgentiis, favoribus, gratiis et indultis, tam spiritualibus quam temporalibus, congregationi praedictae Cassinensi illiusque personis et locis per quos-

Hic Ordo privilegii congregationis Cassinensis gaudet.

cumque Romanos Pontifices praedecessores nostros, ac nos et dictam Sedem, in genere et in specie concessis, confirmatis et innovatis, ac etiam per viam communicationis ad eandem congregationem Cassinensem extensis, quibus illi utuntur, potiuntur et gaudent, et uti, potiri et gaudere poterunt quomodolibet in futurum (quae tamen usu recepta sint, et sacris canonibus ac dicti concilii Tridentini decretis ipsiusque Ordinis S. Basilii instituti non adversentur), uti, potiri et gaudere libere et licite valeant, concedimus et indulgemus.

Exemptio iurisdictione ordinariarum, necnon commendatariorum, qui Regulam S. Basilii professi non sint.

§ 19. Eandemque congregationem S. Basilii, illiusque conventus, monachos et personas quascumque ab omni ordinariarum locorum, ac etiam eorum qui monasteria dicti Ordinis, etiam archimandritatus appellata, in commendam vel alias quomodolibet obtinuerint, eundemque Ordinem S. Basilii expresse professi non fuerint, iurisdictione, auctoritate et potestate penitus eximimus et liberamus, ac sub nostra et Beati Petri protectione immediate suscipimus. Ita tamen ut omnes, sub dicta exemptione comprehensi, abbatis generalis, visitorum, abbatum, priorum et aliorum officialium, tam in dicto generali capitulo quam extra illud canonice electorum et aliorum, qui pro tempore eligentur, iurisdictioni, visitationi, morumque correctioni, iuxta eandem Regulam S. Basilii ac eius Ordinis instituta, omnino, prout eorum incumbit muneri, sint subiecti.

Abbas et visitatores visitent et reforment monachos et inobedientes corrigant.

§ 20. Insuper abbati generali et visitoribus in capitulo generali deputatis, ut monasteria, prioratus et alia loca, ac abbates, priores, conventus et personas congregationis praedictae, iuxta dicti concilii decreta et regularia instituta praedicta, visitare, et tam in capite quam in membris reformare, delinquentes, inobedientes et rebelles corrigere, punire et

castigare, regularia dicti Ordinis S. Basilii instituta in illis exacte custodienda introducere, ac in dicto capitulo generali pro tempore congregatis eiusdem congregationis monachis quaecumque statuta et ordinationes, ad salutare ipsius congregationis regimen et ad regularem observantiam pertinentia (licita tamen et honesta ac sacris canonibus et concilii Tridentini decretis necnon Regulae S. Basilii praedicti minime contraria) ab ipso tamen Guillelmo cardinali et pro tempore existente dictae congregationis protectore, antequam promulgentur, examinanda et approbanda, condere valeant, licentiam tribuimus.

Decretum tridentinum.

§ 21. Decernentes supradicta omnia perpetuo inviolata fore, sicque per quoscumque iudices, ordinarios et delegatos, etiam causarum Palatii Apostolici auditores, ac S. R. E. cardinales, in quavis causa et instantia, sublata cuique aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate, ubique iudicari debere; necnon irritum et inane quicquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Guillelmus Sirletus cardinalis protector deputatur executor huius constitutionis, cum facultatibus hic expressis.

§ 22. Sed, ne praesentium litterarum effectus in longum protrahatur, Guillelmo cardinali praedicto praecipimus ut, per se vel alium seu alios, ipsas praesentes litteras et quicquid in eis continetur ab universis et singulis Ordinis et congregationis S. Basilii praedicti abbatibus, prioribus et monachis aliisque praedictis et dictorum monasteriorum et archimandritatum praedictorum commendatariis, etiam, ut praefertur, qualificatis, inviolate faciat observari, et ad assignandum, et cum effectu tradendum, pro monachorum et ministrorum numero alendo, ac mensa conventuali in his monasteriis, quibus eorum conventus existunt, partem bonorum et proprietatum ac iurium, claustraque et aedificia praedicta libera

consignandum intra duos menses a die publicationis earundem litterarum, hic de more constitutionum et litterarum apostolicarum faciendae numerandos, etiam per privationem monasteriorum et aliorum beneficiorum ecclesiasticorum ab eis obtentorum, ceteraque omnia iuris et facti remedia opportuna, compellat. Nos enim illi et pro tempore existenti protectori, per se vel alium seu alios, contra commendatarios omnes monasteriorum et locorum conventuum praedictorum sic in congregationem reductorum, qui congruam assignationem honorum, proprietatum ac iurium dismembratorum praedictorum praestituto tempore facere distulerint, recusaverint, negaverint vel etiam quovis modo impediverint, ceterosque omnes sua in praemissis quomodolibet interesse putantes, etiam per edictum locis publicis affigendum, citandi et monendi; ac contra eos et prorsus contra quoscumque alios contradictores et rebelles, eisque auxilium, consilium et favorem, publice vel occulte, praestantes, etiam summarie, simpliciter et de plano, ac sine strepitu et figura iudicii, sed sola facti veritate inspecta, omni et quacumque appellatione remota, procedendi; et ad hunc aliorumque praemissorum omnium executionem et effectum, tam eisdem quam etiam quibuscumque iudicibus et personis, etiam sub censuris et poenis ecclesiasticis, ac etiam per simile edictum inhibendi; censuras et poenas etiam saepius aggravandi; interdictum ecclesiasticum apponendi; auxilium brachii saecularis, ubicumque opus fuerit, invocandi; necnon partem proprietatum et possessionum mensurarum abbatialium praedictarum, quae ad redditum annuum pro victu et aliis ad usum soliti monachorum et ministrorum numeri satis sint, arbitrio eiusdem Guillelmi cardinalis et pro tempore protectoris vel eorum qui ab eo deputa-

buntur eligendorum, pro mensa conventuali, etiam per subtractionem, et alias prout eis visum erit, perpetuo constituendi et assignandi; ceteraque in praemissis et circa ea necessaria et opportuna faciendi et exequendi, etiamsi talia fuerint, quae mandatum requirant magis speciale, quam praesentibus est expressum, plenam et liberam, tenore praesentium, concedimus facultatem.

§ 23. Non obstantibus praemissis, ac nostris de unionibus committendis ad partes, ac valore fructuum exprimendo, necnon de non tollendo iure quaesito, ac generalis, et uniones perpetuas, nisi in casibus a iure permissis, fieri prohibentis, novissime celebrati Lateranensium conciliorum, ac piae memoriae Innocentii IV, quae incipit *Volentes*, et Bonifacii VIII, Romanorum Pontificum, de una, et in eodem concilio generali edita de duabus diaetis, aliisque apostolicis constitutionibus; necnon monasteriorum et Ordinum praedictorum, iuramento, confirmatione apostolica vel quavis firmitate alia roboratis, statutis et consuetudinibus; privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, eisdem monasteriis et Ordinibus, eorumque superioribus et personis, etiam monasteria et archimandritatus eiusdem Ordinis in commendam obtinentibus, per quoscumque Romanos Pontifices praedecessores nostros ac nos et eandem Sedem, etiam per modum statuti perpetui, ac initi et stipulati contractus, ac alias sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibuscumque, etiam derogatoriis derogatoriis aliisque efficacioribus et insolitis, clausulis, irritantibusque et aliis decretis, in genere et specie, etiam ab immemorabili tempore quomodolibet concessis, approbatis et innovatis ac etiam usu receptis, ac quocumque tempore factis et promulgatis, et quibuscumque aliis indulgentiis et litteris apostolicis, specialibus

Clausulae derogatoriis.

vel generalibus, quorumcumque tenorum existant, per quae, praesentibus non expressa, aut omnino non inserta, effectus earum impediri valeat quomodolibet vel differri, et de quibus quorumque totis tenoribus habenda sit in nostris litteris mentio specialis, quae omnia contra earundem praesentium tenorem nolumus cuiquam in aliquo suffragari, contrariis quibuscumque; aut si commendatariis et personis praedictis vel quibusvis aliis, communiter vel divisim, ab eadem sit Sede indultum quod interdicti, suspendi vel excommunicari non possint per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam et de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem.

§ 24. Postremo volumus ut, lapsis statim duobus mensibus a publicatione praedicta, ita unumquemque supradictorum arceant, ac si singulatim intimatae fuissent; earum quoque exempla, etiam impressa, notarii publici manu et praelati ecclesiastici sigillo obsignata, eandem illam prorsus fidem ubique locorum, in iudicio et extra illud, faciant, quam ipsaemet praesentes facerent exhibitae vel ostensae. Nulli ergo omnino etc.

Datum Romae apud Sanctum Marcum, anno Incarnationis dominicae millesimo quingentesimo septuagesimo nono, kalendis novembris, pontificatus nostri anno VIII.

Dat die 4 nov. 1579, pontif. anno VIII.

CX.

De electione, quolibet triennio in capitulo generali fienda, prioris generalis et aliorum praelatorum congregationis canonicorum regularium S. Salvatoris, Ordinis S. Augustini, eiusque bonorum temporalium administratione.

Dilectis filiis priori generali, visitoribus, abbatibus, praepositis, prioribus, vicariis, praebull. Rom. Vol. VIII. 40

latis, procuratoribus ac officialibus quibuscumque, nunc et pro tempore existentibus, quocumque titulo nuncupatis, necnon canonicis, novitiis, conversis, commissis ac quibusvis aliis personis in congregatione canonicorum regularium S. Salvatoris Ordinis S. Augustini degentibus.

Gregorius Papa XIII.

Dilecti filii, salutem et apostolicam benedictionem.

Quae inter religiosorum coetus dissidia excitant, ea ne altius expullulent, sunt a nobis radicitus extirpanda. Cum igitur felicis recordationis Pius Papa V, praedecessor noster, per in forma brevis litteras, super reformatione congregationis vestrae S. Salvatoris, Ordinis S. Augustini, emanatas sub Datum sexta decembris MDLXXI, pontificatus vero sui anno VI, iustis et de gravibus causis, inter alia, statuisset, ordinasset et decrevisset, ut de cetero capitulum generale eiusdem congregationis, in quo prior generalis, visitatores ceterique praelati ac etiam procurator generalis eligerentur, quolibet triennio tantum, non autem ut antea singulis annis, celebraretur.

§ 1. Nosque per alias nostras litteras, sub Datum XXIII martii MDLXXIV, licet quoad rationem eligendi priores aliosque praelatos conventuales tantum praedictas litteras, ita ratione et novorum eventu suadente, immutaverimus ac modificati fuerimus, ceteris tamen omnibus in eisdem litteris contentis et ordinatis, ac praesertim trienniali electioni huiusmodi, non solum non aliqua alia ex parte detrahere aut ullatenus derogare velle professi expresse fuerimus, ut ipsa quoque conventualium praelatorum officia ad triennium extendentes, ea omnia confirmaverimus atque approbaverimus, quemadmodum in dictis nostris litteris plenius continetur.

§ 2. Nihilominus, quia nuper nobis est

Pius V decrevit quolibet triennio celebrari capitulum generale, et ibi eligi priorem generalem et alios praelatos.

Et hic Pontifex hoc confirmavit, et officium omnium praelatorum triennio durare iussit.

Quidam te-

men in his du-
bium excita-
bant;

insinuatum nonnullos vestrae congrega-
tionis huiusmodi ordinationi ac statuto a
predecessore nostro provida ac matura
deliberatione invento, a nobis confirmato
et in vestro generali capitulo acceptato,
et iam in usu recepto, non solum acqui-
escere nolle; sed colore quodam de hu-
iusmodi litterarum nostrarum validitate
dubitandi, re autem vera temeritatis et
ambitionis stimulis agitados, de illa im-
mutanda, infirmanda vel etiam revocanda
verba facere ausos fuisse.

Ideo hic Pon-
tiffex denuo sa-
dem statuit;

§ 3. Nos, ad tollendum omne dubium,
et huiusmodi audaciam compescendam,
et pacem tranquillitatemque in dicta con-
gregatione vestra perpetuo confovendam
et retinendam, apostolica auctoritate, te-
nere praesentium, hac nostra declaratione,
determinatione ac definitione, supradic-
tam de triennali electione et administra-
tione ordinationem, constitutionem et de-
cretum iterum et de novo, quatenus opus
sit, approbamus, confirmamus, eisque
perpetuae et inviolabilis firmitatis robur
adiicimus, ac super eo specialiter et ex-
presse perpetuum silentium imponimus.

Inhibetque,
sub poenis hic
expressis, ne de
cetero tractetur
de immu-
tando hoc de-
creto eiusque
confirmacione.

§ 4. Mandantes propterea vobis omni-
bus et singulis, in virtute sanctae obedi-
entiae, ac sub privationis perpetuae tam
officiorum, dignitatum et administratio-
num quarumcumque, quam vocis activae
et passivae, aliisque ecclesiasticis censu-
ris, arbitrio nostro moderandis et infligen-
dis poenis, districte praecipientes et inhi-
bentes ne quis vestrum, publice vel pri-
vatim, secreto vel palam, in capitulis ge-
neralibus vel conventualibus, intra mo-
nasteriorum septa vel extra, ac tandem
usquam vel umquam omnino de supradic-
to triennio corrigendo vel mutando am-
plius loqui seu tractare praesumant.

Clausulae de-
rogatoriae.

§ 5. Contrariis quibuscumque non ob-
stantibus.

Fides tran-
sumptorum.

§ 6. Volumus autem, ad huius decla-
rationis et prohibitionis nostrae faciliorem

notificationem, praesentium exemplis,
etiam impressis, manu notarii publici sub-
scriptis, et sigillo alicuius personae in di-
gnitate ecclesiastica constitutae vel etiam
prioris generalis pro tempore existentis
vestrae congregationis munitis, eandem
prorsus fidem adhiberi, quae praesenti-
bus haberetur, si forent exhibitae vel
ostensae.

Datum Romae apud Sanctum Petrum,
sub annulo Piscatoris, die decima sexta
decembris, millesimo quingentesimo sep-
tuagesimo nono, pontificatus nostri an-
no VIII.

Dat. die 16 decemb. 1579, pontif. anno VIII.

CXI.

*Vulgat constitutionem qua S. Pius V, Or-
dinis fratrum Praedictorum, LXXIX
propositiones Michaelis Baii damna-
verat*¹.

**Gregorius episcopus servus servorum Dei,
ad futuram rei memoriam.**

Provisionis nostrae debet provenire
subsidio, ut ea, quae a praedecessoribus
nostris emanarunt, suadente maxime fidei
catholicae conservatione, ubicumque ipsis
opus est producantur. Quare nos tenorem
litterarum felicis recordationis Pii Papae
V, praedecessoris nostri, in eius registro
reperitum, describi et praesentibus anno-
tari fecimus, qui talis est.

Proemium

§ 1. Pius episcopus, servus servorum
Dei, ad futuram rei memoriam. Ex om-
nibus afflictionibus, quas in hoc loco a
Domino constituti tam luctuoso tempore
sustinuimus, ille animum nostrum prae-
cipue exeruciat dolor, quod religio chri-
stiana, tantis iam pridem turbinibus agi-
tata, novis quotidie propositis opinionibus
conflictetur, Christique populus, an-

Constitutio
S. Pii V. con-
tra LXXIX pro-
positiones Mi-
chaelis Baii

¹ Ex Bull. Ord. Praedic., tom. v, pag. 373.

tiqui hostis suggestione dissectus, in alios
atque alios errores passim et promiscue
deferatur. Quantum vero ad nos attinet,
totis viribus conamur ut illi simul atque
prosiliant, penitus opprimantur; magno
etenim moerore afficimur quod plerique,
spectatae alioquin probitatis et doctrinae,
in varias sententias offensionis et peri-
culi plenas, cum verbo tum scriptis
prorumpunt, deque eis etiam in scholis
invicem controversantur, cuiusmodi sunt
sequentes.

I. Nec angeli nec primi hominis adhuc
integri merita, recte vocantur gratia.

II. Sicut opus malum ex natura sua
est mortis aeternae meritorium, sic opus
bonum ex natura sua est vitae aeternae
meritorium.

III. Et bonis angelis et primo homini,
si in statu illo permansissent usque ad
ultimum vitae, felicitas esset merces et
non gratia.

IV. Vita aeterna homini integro et an-
gelo promissa fuit intuitu bonorum ope-
rum, et bona opera ex lege naturae ad
illam consequendam per se sufficiunt.

V. In promissione facta angelo et pri-
mo homini continetur naturalis iustitiae
constitutio, qua pro bonis operibus, sine
alio respectu, vita aeterna iustis pro-
mittitur.

VI. Naturali lege constitutum fuit ho-
mini, ut si in obedientia perseveraret, ad
eam vitam pertransiret in qua mori non
posset.

VII. Primi hominis integri merita fue-
runt primae creationis munera, sed iuxta
modum loquendi Scripturae Sacrae, non
recte vocantur gratiae, quo fit ut tan-
tum merita, non etiam gratiae, debeant
nuncupari.

VIII. In redemptis per gratiam Christi,
nullum inveniri potest bonum meritum,
quod non sit gratis indigno collatum.

IX. Dona concessa homini integro et

angelo forsitan non improbanda ratione
possunt dici gratia. Sed quia, secundum
usum Scripturae, nomine gratiae tantum
ea munera intelliguntur, quae per Iesum
mala merentibus et indignis conferuntur,
ideo neque merita neque merces, quae
illis redditur, gratia dici debet.

X. Solutionem poenae temporalis quae,
peccato dimisso, saepe manet, et corporis
resurrectionem proprie non nisi meriti
Christi adscribendam esse.

XI. Quod pie et iuste in hac vita mor-
tali usque in finem conversatus vitam con-
sequitur aeternam, id non proprie gratiae
Dei, sed ordinationi naturali statim initio
creationis constitutae, iusto iudicio Dei,
deputandum: nec in hac retributione ho-
norum ad Christi merita respicitur, sed
tantum ad primam institutionem generis
humani; nam in lege naturali institutum
est ut, iusto Dei iudicio, obedientiae man-
datorum vita aeterna reddatur.

XII. Pelagii sententia est: opus bonum
citra gratiam adoptionis factum non est
regni coelestis meritorium.

XIII. Opera bona a filiis adoptionis fa-
cta non accipiunt rationem meriti, ex eo
quod fiunt per Spiritum adoptionis, in-
habitantem corda filiorum Dei, sed tan-
tum ex eo quod sunt conformia legi, quod-
que per ea praestatur obedientia legi.

XIV. Opera bona iustorum non accipi-
ent in die iudicii extremam ampliore mer-
cedem, quam iusto Dei iudicio mererentur
accipere.

XV. Dicit rationem meriti non consiste-
re in eo quod, qui bene operatur, habeat
gratiam et inhabitantem Spiritum San-
ctum, sed in eo solum, quod obedit divi-
nae legi, quam sententiam saepius re-
petit, et multis rationibus probat fere
toto libro.

XVI. In eodem libro saepius repetit
quod non est vera legis obedientia, quae
sit sine charitate.

XVII. Dicit sentire cum Pelagio, qui dicunt esse necessarium ad rationem meriti, ut homo per gratiam adoptionis sublimetur ad statum Deificum.

XVIII. Dicit opera catechumenorum, ut fidem et poenitentiam, ante remissionem peccatorum facta, esse vitae aeternae merita, quam vitam non consequentur catechumeni, nisi prius praecedentium delictorum impedimenta tollantur.

XIX. Videtur insinuare quod opera iustitiae et temperantiae, quae Christus fecit, ex dignitate personae operantis non contraxerint maiorem valorem.

XX. Nullum est peccatum ex natura sua veniale, sed omne peccatum meretur poenam aeternam.

XXI. Humanae naturae sublimatio et exaltatio in consortium divinae naturae debita fuit integritati primae conditionis, et proinde naturalis dicenda est, et non supernaturalis.

XXII. Cum Pelagio sentiunt qui textum Apostoli, Rom., II, *Gentes quae legem non habent, naturaliter, quae legis sunt, faciunt*, intelligunt de gentibus fidei gratiam non habentibus.

XXIII. Absurda est eorum sententia, qui dicunt hominem ab initio dono quodam supernaturali et gratuito supra conditionem naturae fuisse exaltatum, ut fide, spe, caritate Deum supernaturaliter coleret.

XXIV. A vanis et otiosis hominibus, secundum insipientiam philosophorum, excogitata est sententia, hominem ab initio constitutum et per dona naturae, superaddita largitate Conditoris, fuisse sublimatum et in Dei filium coadoptatum: ad Pelagianismum reicienda est illa sententia.

XXV. Omnia opera infidelium sunt peccata, et philosophorum virtutes sunt vitia.

XXVI. Integritas primae creationis non fuit debita humanae naturae exaltatio, sed

naturalis eius conditio, quam sententiam repetit et probat per plura capitula.

XXVII. Liberum arbitrium sine gratiae Dei adiutorio non nisi ad peccandum valet.

XXVIII. Pelagianus est error, dicere quod liberum arbitrium valet ad ullum peccatum vitandum.

XXIX. Non solum fures ii sunt et latrones, qui Christum, viam et ostium veritatis et vitae, negant, sed etiam quicumque, aliunde quam per Christum, in viam iustitiae, hoc est ad aliquam iustitiam, conscendi posse dicunt.

XXX. Aut tentationi ulli, sine gratiae ipsius adiutorio, resistere hominem posse, sic ut in eam non inducatur, aut ab ea superetur.

XXXI. Caritas perfecta et sincera, quae est ex corde puro et conscientia bona et fide non ficta, tam in catechumenis quam in poenitentibus potest esse sine remissione peccatorum.

XXXII. Caritas illa quae est plenitudo legis non est semper coniuncta cum remissione peccatorum.

XXXIII. Catechumenus iuste, recte et sancte vivit, et mandata Dei observat, ac legem implet per caritatem, ante obtentam remissionem peccatorum, quae in Baptismi lavacro denuo percipitur.

XXXIV. Distinctio illa duplicis amoris, naturalis, videlicet, quo Deus amatur ut auctor naturae; et gratuiti, quo Deus amatur ut beatificator, vana est et commentitia et ad illudendum sacris litteris et plurimis veterum testimoniis excogitata.

XXXV. Omne quod agit peccator vel servus peccati, peccatum est.

XXXVI. Amor naturalis, qui ex viribus naturae oritur, ex sola philosophia per elationem praesumptionis humanae, cum iniuria crucis Christi, defenditur a nonnullis doctoribus.

XXXVII. Cum Pelagio sentit, qui bonum aliquod naturalé, hoc est quod ex naturae solis viribus ortum ducit, agnoscit.

XXXVIII. Omnis amor creaturae rationalis aut vitiosa est cupiditas, qua mundus diligitur, quae a Ioanne prohibetur; aut laudabilis illa caritas, qua, per Spiritum Sanctum in corde diffusa, Deus amatur.

XXXIX. Quod voluntarie fit, etiam si necessitate fiat, libere tamen fit.

XL. In omnibus suis actibus peccator servit dominanti cupiditati.

XLI. Is libertatis modus, qui a necessitate, sub libertatis nomine non reperitur in Scripturis; sed solum nomen libertatis a peccato.

XLII. Iustitia, qua iustificatur per fidem impius, consistit formaliter in obedientia mandatorum, quae est operum iustitia, non autem in gratia aliqua animae infusa, qua adoptatur homo in filium Dei, et secundum interiorem hominem renovatur, ac divinae naturae consors efficitur, ut sic per Spiritum Sanctum renovatus, deinceps bene vivere et Dei mandatis obedire possit.

XLIII. In omnibus poenitentibus ante sacramentum absolutionis, et in catechumenis ante Baptismum est vera iustificatio, separata tamen a remissione peccatorum.

XLIV. Operibus plerisque, quae a fidelibus fiunt, ut mandatis Dei pareant, cuiusmodi sunt, obedire parentibus, depositum reddere, ab homicidio, a furto, a fornicatione abstinere, iustificantur quidem homines, quia sunt legis obedientiae et verae legis iustitiae, non tamen iis obtinent incrementa virtutum.

XLV. Sacrificium missae non alia ratione est sacrificium, quam generali illa, qua omne opus, quod fit, ut sancta societate Deus homo inhaereat.

XLVI. Ad rationem et definitionem pec-

cati non pertinet voluntarium, nec definitionis quaestio est, sed causae et originis utrum omne peccatum debeat esse voluntarium.

XLVII. Unde peccatum originis vere habet rationem peccati sine ulla relatione ac respectu ad voluntatem a qua originem habuit.

XLVIII. Peccatum originis est actuali parvuli voluntate voluntarium, et habitualiter dominatur parvulo, eo quod non gerit contrarium voluntatis arbitrium.

XLIX. Ex habituali voluntate dominante fit ut parvulus decedens, sine regenerationis sacramento, quando usum rationis consecutus erit, actualiter Deum odio habeat, Deum blasphemet, legi Dei repugnet.

L. Prava desideria, quibus ratio non consentit, et quae homo invitus patitur, sunt prohibita praecepto *Non concupisces*.

LI. Concupiscentia sive lex membrorum et prava eius desideria, quae inviti sentiunt homines, sunt vera legis obedientia.

LII. Omne scelus eius est conditionis, ut suum auctorem et omnes posteros eo modo inficere possit, quo inficit prima transgressio.

LIII. Quantum est ex vi transgressionis, tantum meritorum malorum a generante contrahunt, qui cum minoribus nascuntur vitiis, quam qui cum maioribus.

LIV. Definitiva haec sententia, Deum homini nihil impossibile praecepisse, falso tribuitur Augustino, cum Pelagii sit.

LV. Deus non potuisset ab initio talem creare hominem, qualis nunc nascitur.

LVI. In peccato duo sunt, actus et reatus; transeunte autem actu, nihil manet nisi reatus sive obligatio ad poenam.

LVII. Unde in sacramento Baptismi aut sacerdotis absolutione, proprie reatus pec-

cati dumtaxat tollitur, et ministerium sacerdotum solum liberat a reatu.

LVIII. Peccator poenitens non vivificatur ministerio sacerdotis absolventis, sed a solo Deo, qui, poenitentiam suggerens et inspirans, vivificat eum et resuscitat; ministerio autem sacerdotis solus reatus tollitur.

LIX. Quando per eleemosynam aliaque pietatis opera Deo satisfacimus pro poenis temporalibus, non dignum pretium Deo pro peccatis nostris offerimus, sicut quidam errantes autumant, nam alioquin essemus saltem aliqua ex parte redemptores; sed aliquid facimus cuius intuitu Christi satisfactio nobis applicatur et communicatur.

LX. Per passiones sanctorum indulgentiis communicatas non proprie redimuntur nostra delicta, sed per communionem charitatis nobis eorum passiones impartiuntur, ut digni simus, qui pretio Sanguinis Christi a poenis pro peccatis debitibus liberemur.

LXI. Celebris illa doctorum distinctio, divinae legis mandata bifariam impleri, altero modo quantum ad praeceptorum operum substantiam tantum, altero quantum ad certum quemdam modum, videlicet secundum quem valeant operantem perducere ad regnum aeternum, hoc est ad modum meritorum, commentitia est et explodenda.

LXII. Illa quoque distinctio, qua opus dicitur bifariam bonum, vel quia ex obiecto et omnibus circumstantiis rectum est et bonum, quod moraliter bonum appellari consuevit, vel quia est meritorium regni aeterni, eo quod fit a vivo Christi membro per spiritum charitatis, reicienda putatur.

LXIII. Similiter, et illa distinctio duplicis iustitiae, alterius, quae fit per spiritum charitatis inhabitantem, alterius, quae fit ex inspiratione quidem Spiritus

Sancti cor ad poenitentiam excitantis, sed nondum cor inhabitantis, et in eo charitatem diffundentis, qua divinae legis iustificatio impleatur, odiosissima et pertinacissima reicitur.

LXIV. Denique, et illa distinctio duplicis vivificationis, alterius, qua vivificatur peccator, dum ei poenitentia et vitae novae propositum et inchoatio per Dei gratiam inspiratur, alterius qua vivificatur, qui vere iustificatur, et palme vivus in vite Christi efficitur, commentitia iudicatur, et scripturis minime congruens.

LXV. Non nisi Pelagiano errore admitti potest usus aliquis liberi arbitrii bonus, sive non malus; et gratiae Christi iniuriam facit, qui ita sentit et docet.

LXVI. Sola violentia repugnat libertati hominis naturali.

LXVII. Homo peccat, etiam damnabiliter, in eo quod necessario facit.

LXVIII. Infidelitas pure negativa in his, quibus Christus non est praedicatus, peccatum est.

LXIX. Iustificatio impii fit formaliter per obedientiam legis, non autem per occultam communicationem et inspirationem gratiae, quae per eam iustificatos faciat implere legem.

LXX. Homo existens in peccato mortali, sive in reatu aeternae damnationis, potest habere veram charitatem; et charitas etiam perfecta potest consistere cum reatu aeternae damnationis.

LXXI. Per contritionem, etiam cum charitate perfecta et cum voto suscipiendi sacramentum coniunctam, non remittitur crimen extra casum necessitatis aut martyrii, sine actuali susceptione sacramenti.

LXXII. Omnes omnino iustorum afflictiones sunt ultiones peccatorum ipsorum, unde Iob et martyres, quae passi sunt, propter sua peccata passi sunt.

LXXIII. Nemo, praeter Christum, est

absque peccato originali. Hinc Beata Virgo mortua est propter peccatum ex Adam contractum, omnesque eius afflictiones in hac vita, sicut aliorum iustorum, fuerunt ultiones peccati actualis vel originalis.

LXXIV. Concupiscentia in renatis, relapsis in peccatum mortale, in quibus iam dominatur, peccatum est, sicut et alii habitus pravi.

LXXV. Motus pravi concupiscentiae sunt pro statu hominis vitiiati, prohibiti praecepto *Non concupisces*, unde homo eos sentiens, transgreditur praeceptum *Non concupisces*, quamvis transgressio in peccatum non deputetur.

LXXVI. Quamdiu aliquid concupiscentiae carnalis in diligente est, non facit praeceptum *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo*.

LXXVII. Satisfactiones laboriosae iustificationum non valent expiare de condigno poenam temporalem post culpam condonatum.

LXXVIII. Immortalitas primi hominis non erat gratiae beneficium, sed naturalis conditio.

LXXIX. Falsa est doctorum sententia primum hominem potuisse a Deo creari et institui sine iustitia naturali.

§ 2. Quas quidem sententias stricto coram nobis examine ponderatas, quamquam nonnullae aliquo pacto substineri possent, in rigore et proprio verborum sensu ab assertoribus intento, haereticas, erroneas, suspectas, temerarias, scandalosas et impias, in aures offensionem immitentes respective, ac quaecumque super iis verbo scriptoque emissa, praesentium auctoritate, damnamus, circumscribimus et abolemus, deque eisdem et similibus posthac quoque quocumque pacto loquendi, scribendi et disputandi facultatem quibuscumque interdiciamus; qui secus fecerint, ipsos omnibus dignitatibus, gradibus, honoribus, beneficiis et officiis per-

Damnatio praedictarum propositionum.

petuo privamus, ac etiam inhabiles ad quaecumque decernimus, vinculo quoque anathematis eo ipso innodamus a quo nullus, Romano Pontifice inferior, valeat ipsos, excepto mortis articulo, liberare.

§ 3. Ceterum, ut iam commoti his de rebus tumultus et contracta odia facilius comprimi possint, simulque animarum saluti plenius consulatur, dilecto filio nostro Antonio, tituli Sancti Bartholomaei in Insula presbytero cardinali Granvelano nuncupato, per apostolica scripta mandamus ut ipse quid ad perpetuam dictarum sententiarum et scripturarum abolitionem, quid ad arcenda huiusmodi proloquia et disputationes, quid denique ad unionem et pacem, cum communi omnium et Ecclesiae catholicae satisfactione, componendam factu opus sit, in primis diligenter expendat, deinde in iis omnibus, quae pro communi salute, tranquillitate et honore optimum iudicaverit, salva semper Ecclesiae praedictae unitate, etiam per alium seu alios, fide, doctrina et religione praestantes, ocius exequatur, faciatque quicquid decreverit inviolate ab omnibus observari, contradictores quoslibet, per censuras et poenas praedictas, ceteraque iuris et facti remedia opportuna, appellatione postposita, compescendo, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii saecularis.

§ 4. Non obstantibus quod forsitan aliquibus ab Apostolica sit Sede indultum quod interdicti, suspendi vel excommunicari non possint per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem, et quibuslibet aliis privilegiis, exemptionibus, indulgentiis et litteris apostolicis, specialibus vel generalibus, quo-

Executor harum litterarum.

Derogatio contrariorum.

rumcumque tenorum existant, per quae, praesentibus non expressa vel totaliter non inserta, effectus praesentium impediri valeat quomodolibet vel differri, et de quibus quorumque totis tenoribus de verbo ad verbum habenda sit in nostris litteris mentio specialis.

§ 5. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae damnationis, circumscriptionis, abolitionis, interdicti, decreti, mandati, privationis et innodationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei et beatorum Petri et Pauli apostolorum eius se noverit incursum. Datum Romae apud S. Petrum, anno incarnationis dominicae millesimo quingentesimo sexagesimo septimo, kalendis octobris, pontificatus nostri anno secundo.

§ 6. Ceterum volumus ut earumdem litterarum tenori hic inserto illa ipsa omnino fides adhibeatur ubicumque et quodcumque, sive in iudicio sive alibi ille fuerit exhibitus vel ostensus, sicut illius originalibus litteris praedictis adhiberetur, si ipsae exhiberentur vel ostenderentur.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei et beatorum Petri et Pauli apostolorum eius se noverit incursum.

Datum Romae apud Sanctum Petrum, anno incarnationis dominicae millesimo quingentesimo septuagesimo nono, quarto kalendas februarii, pontificatus nostri anno VIII.

Dat. die 29 ian. 1579, pont. anno VIII.

CXII.

Declaratio quorundam statutorum et privilegiorum militiae et Religionis S. Ioannis Hierosolymitani, circa professionem emittendam habitumque suscipiendum; et confirmatio exemptionis a solutione decimarum et aliorum onerum quorumcumque ¹.

Gregorius Papa XIII, ad perpetuam rei memoriam.

Quo magis ac firmiter hospitalis Sancti Ioannis Hierosolymitani Ordini, Sanctae Sedi Apostolicae et nobis acceptissimo, ac de christiano nomine fideique catholicae defensione optime merito, illiusque magno magistro, praeceptoribus et commendatariis hactenus per Sedem Apostolicam concessa privilegia praeserventur, eo affectu, quo eundem Ordinem complectimur, aequum est providere.

§ 1. Dudum siquidem felicitis recordationis Pius Papa IV, praedecessor noster, dum, favore eiusdem hospitalis et Religionis, privilegia eidem antea concessa confirmavit atque approbavit vel etiam ampliavit, animadvertens piae memoriae Clementem Papam VII, etiam praedecessorem nostrum, statuisse quod omnes et singuli baiulivarum, prioratum, praeceptoriarum, domorum et beneficiorum in vim collationum eis factarum possessores, saeculares aut alterius Ordinis regulares, seu pensiones super illorum fructibus, redditibus et proventibus huiusmodi, eatenus etiam per Sedem eandem reservatas, percipientes, illas et illa infra sex menses a die intimationis dictarum litterarum in manibus magistri et conventus praedictorum, iuxta formam stabilimentorum dictae Religionis, dimittere et transferre, seu illarum cassationi consentire tenerentur.

¹ Quoad primam partem, videri potest Pii IV constit. XI, *Circumspecta*, tom. VII, pag. 31; et quoad secundam partem, vid. Pii V const. CXVIII, *Et si cuncta*, ibid., pag. 726.

Exordium.

Clemens VII statuit beneficia et pensiones habentes, habitum suscipere debere, et professionem emittere infra sex menses.

tur, alioquin beneficia et pensiones huiusmodi, nisi illa possidentes et illas percipientes infra dictum tempus habitum susciperent, et professionem regularem ipsius Religionis emitterent, lapsis mensibus ipsis, vacarent, ac cassae et extinctae essent et esse censerentur eo ipso.

§ 2. Ac deinde recolendae memoriae Paulum Papam III, etiam praedecessorem nostrum, ut magister et singuli priores, baiulivi, praeceptores, milites et fratres hospitalis huiusmodi, pro eorum libito, parochiales ac etiam sine cura ecclesias seu earum vicarias seu cappellanas perpetuas, aut cappellas vel altaria seu alia beneficia simplicia, ad eorum collationem, praesentationem, electionem seu quamvis aliam dispositionem, ratione prioratum, baiulivatum, praeceptoriarum, etiam camerarum magistralium nuncupatarum, hospitalium, domorum et aliorum beneficiorum dicti hospitalis per eos pro tempore obtentorum, de iure, statuto, consuetudine, fundatione aut privilegio vel alias quomodolibet spectantia et pertinentia, ab ipsis baiuliviis, praeceptoribus, domibus, hospitalibus et aliis beneficiis dependentia seu illis annexa, quae dudum forsitan fratribus saltem cappellanis eiusdem hospitalis, et ab eisdem magistro, prioribus, baiulivis ac praeceptoribus et aliis praedictis conferebantur, a longo tamen et forsitan longissimo tempore citra, de cuius initio memoria hominum forsitan non existeret, per ipsos magistrum, priores, baiulivos, praeceptores, milites et fratres, per abusum aut ex defectu huiusmodi cappellanorum vel aliarum personarum eiusdem hospitalis ad id idonearum, clericis seu presbyteris saecularibus collata aut conferri, et per ipsos presbyteros vel clericos saeculares obtineri solita, etiam fratribus huiusmodi, praesertim cappellanis nuncupatis, qui, ut asseritur, a presbyteris seu clericis, nisi quoad gestationem

Paulus III statuit cappellanos provideri posse de ecclesiae Ordinis.

crucis vel habitus dicti hospitalis ad pectus non differebant, immo privilegiis clericorum saecularium, juxta forsitan eorum privilegia et consuetudines, gaudere solebant, si ad id alias idonei et habiles reperirentur, conferre, ac alias de illis providere et disponere; ipsique fratres, quibus beneficia huiusmodi conferri contingeret, illa, si sibi alias canonice conferrentur, aut ipsi eligerentur, praesentarentur vel alias assumerentur ad illa et instituerentur in eis, recipere, et in titulum, etiam quoad viverent, retinere, respective libere et licite valerent, statuta et ordinationes extendisse et ampliavisse, eisque desuper indulsisse.

§ 3. Idem Pius IV, concessionem et privilegia dictorum praedecessorum confirmans, ipsos magistrum et conventum necnon priorem ecclesiae aliosque priores et praeceptores, intra limites iurisdictionum et administrationum, veros ordinarios, iuxta formam suorum stabilimentorum et privilegiorum, existere et esse censi decrevit; ac beneficia ecclesiastica ad praesentationem seu collationem baiulivorum, priorum et praeceptorum hospitalis huiusmodi suffragari debere: ita quod presbyteri saeculares illa tunc temporis in commendam seu alias quomodolibet obtinentes, commenda huiusmodi cedere, aut illa alias dimittere non possent, nisi de consensu eorum, ad quos praesentatio seu collatio spectaret, et in favorem dicti hospitalis seu personarum, quae habitum per fratres cappellanos eiusdem hospitalis deferri solitum susciperent et professionem per eos emitti solitam emitterent, nec illa deinceps ipsi, nisi infra sex menses a die intimationis habitum ipsius Religionis suscepissent et regularem professionem infra alios sex menses emisissent, possidere possent; et si secus fieret, aut cessionem seu resignationem huiusmodi aut de dicti Ordinis beneficiis, etiam

Pius IV statuit clericos saeculares non posse cedere beneficiis, nisi certo modo.

in manibus suis, in futurum fieri continueret, huiusmodi cessiones, resignationes et provisiones nullius essent roboris vel momenti, nisi in illis expresse diceretur, *et de consensu magni magistri*, et de illis iuxta formam privilegiorum dictae Religionis provideretur.

§ 4. Inter statuta etiam eiusdem Religionis, per similis memoriae Paulum Papam III, similiter praedecessorem nostrum, approbata et confirmata, ita cautum reperitur: priores in suis cameris, prioratibus, baiulivi et commendatarii in suis commendis habeant provisionem vel praesentationem beneficiorum ecclesiasticorum, cum cura animarum vel sine, a suis commendis dependentium, nisi id privilegio vel consuetudine ad alios pertineat. Item, frater Claudius de la Sengle magister statuit ut omnia beneficia ecclesiastica eiusdem Ordinis, quorum collatio aut praesentatio ad dictum Ordinem pertinet, nullis conferrentur, aut nulli ad ea praesentarentur, nisi essent fratres ipsum Ordinem expresse professi, et alias prout in eiusdem Pii quarti praedecessoris praefati litteris, ac statutis et stabilimentis vel privilegiis dicti hospitalis plenius continetur. Quae omnia, cum dispositione iuris communis maxime congruunt, tum auctoritati sacrosancti concilii Tridentini nituntur.

§ 5. Verum cum, sicut accepimus, clerici saeculares possessores, cum cura et sine cura, beneficiorum eorundem ad collationem, provisionem, praesentationem, electionem seu quamvis aliam dispositionem priorum, baiulivorum, commendatariorum et possessorum aliorum dictae Religionis bonorum, iure eorundem prioratum, baiulivatuum, commendarum et aliorum bonorum eiusdem Religionis, habitum suscipere et professionem regularem, prout in eadem Religione consuevit, emittere negligant ac recusent,

in statutorum eiusdem Religionis contemptum, ac iuris communis dispositioni et concilii praefati decretis privilegiisque ab hac sancta Sede Apostolica, ut praemittitur, concessis contraveniendo; ac praetendant eiusdem Pii IV, praedecessoris nostri, mentis et intentionis non fuisse ad habitum susceptionem et professionis emissionem eos teneri, qui, post ab eodem praedecessore obtentam privilegiorum confirmationem et ampliacionem, de eisdem sive similibus beneficiis concessionem fieri quomodocumque obtinuerunt, cum de illis, quae tunc temporis in commendam seu alias obtinerent, eundem Pium quartum praedecessorem sub isto verbo *ad praesens* statuisset dumtaxat praetendatur. Allegantes quod commendae, provisiones sive alias quomodocumque concessionem de similibus beneficiis eisdem factae post datam eiusdem Pii quarti praedecessoris litterarum, sive mentio fiat sive reticeatur beneficia esse dictae Religionis, sunt loco absolutionis ac derogationis tacitae statutorum et privilegiorum eiusdem Ordinis, ita ut ad suscipiendum illius habitum ac professionem emittendam minime teneantur, cum susceptio habitus et professio ab eis emittenda ex ipsarum litterarum serie expresse iniunctae fuisse non appareant; ex quibus eisdem Ordini illiusque magistro, prioribus, baiulivis et commendatariis maxima in dies exoriuntur incommoda atque perturbationes, praesertim dum eorundem beneficiorum status ponitur in incerto.

§ 6. Quare nos, ut par est, debito pastoralis officii, omnium christifidelium, praesertim vero eiusdem Ordinis praefatarum regularium personarum, pro Iesu Christi nomine ac catholicae fidei tuitione ad interitum usque iugiter laborantium, commodis et indemnitati, quantum in nobis est, prospicere cupientes, simulque de communi eiusdem Ordinis ac Religio-

Hic Pontifex, inherendo concilio Tridentino, supradictorum Pontificum gratias confirmat.

nis bono vehementer solliciti, ne quid ei indebite detrahatur, sacrorum canonum ac decretorum dicti concilii, eorundemque statutorum et privilegiorum auctoritati et tenoribus innitentes; eademque privilegia, statuta et ordinationes ac dictorum praedecessorum nostrorum litterarum tenores praesentibus pro expressis habentes, illaque omnia approbantes et confirmantes, praesentisque nostri scripti patrocinio communientes, ac rata et grata habentes ac, quatenus opus sit, innovantes et de novo concedentes.

§ 7. Motu proprio et ex certa nostra scientia, auctoritate praesentium, declaramus numquam intentionis praedecessorum nostrorum vel nostrae fuisse, in provisionibus sive commendis aut quibusvis aliis concessionibus beneficiorum Ordinis et Religionis huiusmodi, sive illa curata sive sine cura sint, per eosdem praedecessores nostros vel per nos et eandem Sedem forsan, etiam cum simplici derogatione privilegiorum et stabilimentorum Religionis praedictae, non tamen speciali de non suscipiendo habitum et non emittendo professionem mentione, seu per magistrum, conventum, priores, baiulivos ac commendatarios vel alios, quibuscumque personis, cuiuscumque status et dignitatis, factis et concessis, tacite illos absolvendi quo minus, iuxta eiusdem Ordinis statuta et privilegia, infra tempus praefixum habitum suscipere, et professionem, per fratres eiusdem Ordinis emitti solitam, emittere debeant regularem, etiamsi hoc explicite in eorundem praedecessorum aut nostris litteris adiectum vel iniunctum his, ad quorum favorem huiusmodi beneficia concessa extiterint, nequaquam fuerit.

§ 8. Ac quo nostra haec intentio singulis apertius innotescat, statuimus ut omnes et singuli, qui vel per Sedem praefatam vel per nos aut Romanos Pontifices

praedecessores nostros, etiam cum simplici derogatione privilegiorum, seu per priores, baiulivos et commendatarios fuerunt de beneficiis huiusmodi provisi, sive hi, quibus eadem commendata aut quomodolibet concessa extiterunt, etiamsi super his, in Curia vel extra, aliqua lis pendeat, ac de eisdem in posterum perpetuis futuris temporibus providebuntur, aut demum quibus eadem commendabuntur vel concedentur, etiam per Sedem Apostolicam, si post sex menses, a die quo id eis legitime indictum atque denunciatum fuerit illico numerandos, professionem non emiserint et habitum non susceperint Ordinis praedicti, absque alia desuper facienda declaratione et citatione, omni et quocumque iure in dictis beneficiis vel ad illa competente careant eo ipso, ipsique tamquam illiciti detentores et occupatores et intrusi ab eisdem amoveantur, deque illis, tamquam de iure atque de facto vacantibus, magistrum ac conventum, priores, baiulivos et commendatarios et alios ad quos spectat libere providere, ac de illis iuxta magistri et Religionis praefatae stabilimenta et consuetudines exequi posse, eorundemque possessores ab eorundem beneficiorum possessione vel potius detentione et occupatione amovendos esse, prout nos in dictum casum et eventum amovimus; ac regulis de annali et triennali possessore et aliis privilegiis remediisque quibuscumque, etiam in corpore iuris clausis, quibus diutini beneficiorum possessores utuntur, potiuntur et gaudent, uti, potiri et gaudere non posse, quavis etiam longissimi temporis praescriptione minime obstante, verum eosdem pro amotis et expulsis habendos esse et censeri; amotisque et expulsis actionem spolii nec *Unde vi* vel aliud quodvis remedium possessorium sive petitorium competere seu desuper propterea agere non valere.

Paulus III confirmavit statuta Religionis circa provisiones beneficiorum;

Hinc quaestiones aliquae oriae sunt.

Declarat etiam provisos per Sedem Apostolicam teneri habitum suscipere.

Non suscipientes infra sex menses poenas hic enunciatas incurunt.

Suscipientes
autem spolia
consequi pos-
sunt.

§ 9. Et quo facilius, si qui ad praesens reperiuntur quomodolibet provisi de beneficiis a prioratibus, baiulivatus et commendis huiusmodi dependentibus, seu ad illorum collationem, provisionem, praesentationem seu quamvis aliam dispositionem spectantibus, etiam habitum dictae Religionis non susceperunt, ad habitum ipsius susceptionem et professionis emissionem inducantur, eisdem prioribus, baiulivis et commendatariis licentiam et facultatem concedimus ipsis condonandi et relaxandi eorum spolia, quae ad dictos priores, baiulivos et commendatarios spectant, ita ut de illis disponere possint, tam in vita quam in mortis articulo, condonationemque ac relaxationem huiusmodi eiusdem roboris ac momenti esse ac si ab eadem Sede emanassent.

Pii V exemptionem a decimis confirmat aliisque oneribus;

§ 10. Necnon felicitatis recordationis Pii Papae V, etiam praedecessoris nostri, litteris inhaerentes, illasque approbantes et confirmantes, omnes et singulas personas in dicti Ordinis beneficiis quomodolibet existentes, a seminarii clericorum, in qualibet civitate iuxta dicti concilii decreta erecti seu erigendi, ac decimarum, subsidii et aliorum onerum contributione totaliter eximimus et liberamus, ac liberos et exemptos esse volumus. Sicque in praemissis omnibus et singulis per quoscumque iudices ordinarios et delegatos, etiam causarum Palatii Apostolici auditores, ac dicti Ordinis apud nos dictamque Sedem protectores, et alios Sanctae Romanae Ecclesiae cardinales, sublata eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate, ubique iudicari et diffiniri debere; irritum quoque et inane, si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari, decernimus.

§ 11. Quocirca dilectis filiis in regnis

Hispaniarum et Neapolitano, nostris et Sedis Apostolicae pro tempore existentibus nunciis, aut Curiae causarum Camerae Apostolicae generali auditori, et quibuscumque conservatoribus per eosdem magistrum, baiulivos, priores et commendatarios, iuxta formam privilegiorum Ordinis praedicti, in dignitate ecclesiastica constitutis, electis et eligendis, per praesentes, motu simili, mandamus quatenus ipsi vel duo aut unus eorum, per se vel alium seu alios, praesentes litteras et in eis contenta quaecumque, ubi et quando opus fuerit, ac quoties pro parte magistri et conventus sive priorum, baiulivorum, praepetorum et commendatariorum praefatorum et aliarum personarum et possessorum praefatorum fuerint requisiti, solemniter publicantes, illisque in praemissis efficacis defensionis praesidio assistentes, faciant auctoritate nostra eos praemissis omnibus et singulis, iuxta praesentium continentiam et tenorem, pacifice frui et gaudere, non permittentes eos desuper a quoquam quomodolibet indebite molestari. Contradictores quoslibet ac rebelles et praemissis non parentes, per opportuna iuris et facti remedia, ac demum per sententias, censuras et poenas ecclesiasticas, appellatione postposita, compescendo, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii saecularis.

§ 12. Non obstantibus commendis et provisionibus aliisque dispositionibus vel concessionibus, quibuscumque verborum formulis illa concessa fuerint; ac felicitatis recordationis Bonifacii Papae octavi, praedecessoris nostri, de una, et concilii generalis de duabus dietis, dummodo non ultra tres aliquis auctoritate praesentium ad iudicium trahatur, aliisque constitutionibus et ordinationibus apostolicis, contrariis quibuscumque; aut si aliquibus, communiter vel divisim, ab Apostolica sit Sede indultum quod interdicti, sus-

Deputat ex-
cutores huius
bullae;

Derogat con-
trariis;

pendi vel excommunicari non possint per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem.

Clausulas pre-
servativas ap-
ponit;

§ 13. Decernentes praesentibus et in eis contentis omnibus, per quasvis litterarum concessionem, provisionem et alias quaslibet dispositiones, aliter quam ut praemittitur, per nos vel eandem Sedem factas vel forte quomodolibet faciendas aut concedendas, etiam motu proprio et ex certa scientia, derogari non posse nec derogatum censi, cuiuscumque tenoris et formae emanaverint, et cum quibuscumque decretis, clausulis, etiam derogatoriis derogatoriis fortioribus et insolitis, etiamsi causas quascumque legitimas et favorabiles continerent, quinimo per praesentes illis omnibus expresse derogamus, earum tenores pro sufficienter expressis habentes, praesentibus semper in suo robore permansuris, nisi harum tenor de verbo ad verbum in illis esset insertus, et magistri conventus consensus accederet.

Transumptis
credi iubet.

§ 14. Volumus autem quod praesentium transumptis, etc.

Dat. Romae apud S. Petrum, sub annulo Piscatoris, die XXIII martii MDLXXX, pontificatus nostri anno VIII.

Dat. die 23 martii 1580, pontif. anno VIII.

CXIII.

Applicatio unius caroleni pro qualibet navi ad Ripam Tyberis appellente pro mantentione societatis Doctrinae Christianae illiusque ecclesiae in regione Transtyberina institutae 1.

Gregorius Papa XIII, ad perpetuam rei memoriam.

Etordium et
facti series.

§ 1. Etsi erga omnes christifideles ex assuetudine benignitatis officio gratiosos et

1 Ex Regest. in Secret. Brevium.

favorabiles esse debeamus, illos tamen potioribus gratiis prosequendos censemus, qui, Spiritus Sancti gratia cooperante, in iaciendis fundamentis fidei, extra quam nulla est salus, mentibus puerorum se indefessos praebent. Cum itaque, sicut nobis innotuit, omnes naves et naviculae ad Ripam fluminis Tyberis Urbis nostrae appellentes, semel quolibet anno unum carolenum, pro qualibet ipsarum navium et navicularum, ab antiquo solvere consueverint, qui carolenus rectori ecclesiae olim forsan parochialis Sanctae Mariae de Turri, regionis Transtyberinae, eiusdem Urbis, ut idem rector ecclesiam ipsam paramentis ornatam teneret, ac ibi missam quater in hebdomada celebraret, solvi solitus erat, prout ex litteris patentibus bonae memoriae Francisci Alidosii tituli Sanctae Caeciliae presbyteri cardinalis Papiensis nuncupati, sub cuius titulo dicta ecclesia Sanctae Mariae consistebat seu ab illo dependebat, apparet, in quibus litteris ipse Franciscus cardinalis asserit se a personis fide dignis certioratum fuisse quod huiusmodi carolenus ad dictum rectorem ipsius ecclesiae Sanctae Mariae pertinebat. Quare idem Franciscus cardinalis, qui etiam, in provincia nostra Patrimonii, Sedis Apostolicae legatus de latere tunc existebat, ad hoc, ut creditur, dictae Sedis auctoritate suffultus, licet de ea expressa mentio non fiat in dictis suis litteris, prohibet consulibus et mercatoribus dictae Ripae et piscivendulorum 1, sub poena excommunicationis, ne amplius dictum carolenum a navibus et naviculis huiusmodi ad Ripam praefatam appellentibus percipere seu exigere audent, sed illum per rectorem ecclesiae Sanctae Mariae huiusmodi, qui quater in hebdomada missam celebrare et ipsam ecclesiam Sanctae Mariae pro missa servitio paratam tenere deberet, ut praefertur, percipi et exigi

1 Leg. forsan piscivendulis (R. T.).

sinerent seu permitterent, prout in litteris praedictis, anno Domini millesimo quingentesimo septimo confectis, plenius continetur.

Expositionis
facti continua-
tio.

§ 2. Et licet verisimiliter credatur rectores dictae ecclesiae Sanctae Mariae, qui pro tempore fuerunt, etiam post emanatas huiusmodi litteras dictum carolenum exegisse, nihilominus, propter bellorum, quae deinde in dicta Urbe viguerunt, iniurias, et novissimum eiusdem Urbis excidium, ac etiam pestium contagiones, quibus ipsa Urbs oppressa fuit, nulla alia reperiatur scriptura, quae pro parte dictae ecclesiae Sanctae Mariae desuper ostendi possit, nisi dictae litterae patentes ipsius Francisci cardinalis, unde dicti consules carolenum praefatum aliquo tempore exegerunt; verumtamen de praesenti adsunt multi testes, qui enim pro parte eiusdem ecclesiae Sanctae Mariae litterae monitoriales super praemissis, sub poena excommunicationis contra scientes et non revelantes, a dilecto filio nostro in dicta Urbe vicario obtentae et subsequenter more solito publicatae fuerint, revelarunt se audivisse a personis, quae super dicta Ripa per quadraginta annos et ultra conversatae sunt, quod dictus carolenus eidem ecclesiae Sanctae Mariae solutus fuit; ac ulterius, licet dicti consules pluries moniti seu citati aut alias vocati fuerint coram dilecto filio Rodulpho Bonfiolo, Camerae nostrae Apostolicae generali commissario, ad docendum et ostendendum qua auctoritate et quo iure dictum carolenum exigerent, tamen nihil aliud unquam dixerint vel allegaverint, nisi quod ipsi consules in possessione dictum carolenum exigendi existebant. Quapropter tandem novissime eidem consulibus, ad instantiam dictae Camerae, inhibuit ne dictum carolenum exigere, quin immo illud omne, quod eatenus pro praeterito exinde exe-

gerant, restituere et solvere deberent; adeo ut, stante huiusmodi inhibitione, neque consules praefati nec, quisque alius dictum carolenum de praesenti exigant; ipsaeque naves et naviculae ab eadem Ripa, non soluto huiusmodi caroleno, recedant.

§ 3. Cumque nos pridem dictam ecclesiam Sanctae Mariae societati Doctrinae Christianae in eadem ecclesia Sanctae Agathae institutae, seu eidem ecclesiae Sanctae Agathae, quae etiam ipsi societati apostolica auctoritate perpetuo unita seu concessa est, eadem auctoritate, etiam perpetuo, univerimus, annexerimus et incorporaverimus, prout in nostris inde confectis litteris etiam plenius continetur; ipsaque societas et dilecti filii illius socii in eadem ecclesia Sanctae Mariae non solum quatuor missas in hebdomada, sed quotidie unam missam celebrent vel celebrari faciant, ad quam missam quotidianam audiendam mercatores et nautae eiusdem Ripae, qui forsitan alias missam saltem ita frequenter non audirent, devotissime confluunt, nos, in praemissis, pro nostri pastoralis officii debito, opportune providere, ac omnem de cetero super his dubitandi, altercandi et litigandi materiam vel occasionem succidere et de medio prorsus tollere volentes, litemque et causam vel controversiam, seu lites et causas vel controversias super dicto caroleno et illius exactione ac iure illum exigendi, sicut praefertur, et alias quomodolibet, tam iudicialiter quam extrajudicialiter, et tam coram eodem Rodulpho quam quocumque seu quibuscumque aliis iudicibus, ordinariis vel extraordinariis, delegatis et subdelegatis, necnon etiam in eadem Camera et extra eam ubilibet et quomodolibet inter consules et societatem praefatos et quoscumque alios motas et ortas ac etiam indecisas pendentes, in statu et terminis, in quibus re-

Applicatio u-
nius caroleni
societati Do-
ctrinae Chri-
stianae.

periuntur, a Rodulpho et aliis iudicibus ac etiam Camera praefatis, ad nos harum serie avocantes, illasque sic avocatas perpetuo extinguentes, eandemque societatem et illius singulares personas a quibusvis excommunicationis, suspensionis et interdicti aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, a iure vel ab homine, quavis occasione vel causa, latis, si quibus quomodolibet innodatae existunt, ad effectum praesentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes et absolutas fore censentes, motu proprio et ex certa nostra scientia ac de apostolicae potestatis plenitudine, dictum carolenum annuatim ab omnibus et singulis navibus et naviculis praefatis ad dictam Ripam pro tempore appellentibus, tam pro toto tempore praeterito, quo, ut praefertur, exactus non fuit, quam ex nunc deinceps perpetuis futuris temporibus exigendum, ecclesiae S. Mariae, et consequenter societati huiusmodi, cui ipsa ecclesia S. Mariae, ut praefertur, unita est, praedictis, ita quod liceat etiam ex nunc de cetero in perpetuum dictis sociis ipsius societatis praesentibus et futuris, per se vel alium seu alios eorum, et ecclesiae S. Mariae ac societatis praefatarum nominibus, propria auctoritate, dictum carolenum semel annuatim a quolibet navium et navicularum praefatarum, tam pro toto tempore praeterito, quo, ut praefertur, exactus non fuit, quam in posterum, petere, exigere, recipere et recuperare, ipsumque carolenum in ecclesiae S. Mariae et societatis praefatarum usus et utilitatem convertere, etiam vicarii nostri et successorum nostrorum in dicta Urbe, nunc et pro tempore existentis, aut cuiusvis alterius licentia desuper minime requisita, cum eo quod ipsi socii in eadem ecclesia S. Mariae missas quater in hebdomada celebrare seu celebrari facere, ipsamque ecclesiam S. Ma-

riae paramenti ornatam manutenere, ut praefertur, debeant et teneantur, eadem apostolica auctoritate, tenore praesentium etiam perpetuo applicamus et appropriamus, ac etiam concedimus et assignamus.

§ 4. Necnon consulibus praefatis et quibusvis aliis perpetuum desuper silentium imponimus; praesentes quoque, etiam ex eo quod ipsi consules aut alii interesse habentes ad hoc vocati non fuerint, seu quavis vel quibusvis aliis causis, de subreptionis vel obreptionis seu nullitatis vitio, aut intentionis nostrae vel quovis alio defectu notari seu impugnari aut alias quomodolibet infringi vel retractari nullatenus unquam posse, sed illas semper et perpetuo validas et efficaces existere et fore, ac suos plenarios et integros effectus sortiri et obtinere, ac ab omnibus et singulis inviolabiliter perpetuo observari.

§ 5. Sicque in praemissis ab omnibus censeri, ac ita et non aliter per praefatos et quoscumque alios iudices, etiam causarum Palatii Apostolici, auditores sanctaeque Romanae Ecclesiae cardinales, etiam de latere legatos, ac etiam in dicta Camera, sublata eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate, indicari et diffiniri debere; irritum quoque et inane, si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari, decernimus.

§ 6. Quocirca eidem Urbis vicario, ac venerabili fratri episcopo Maceratensi, et dilecto filio causarum Curiae Camerae Apostolicae generali auditori, per praesentes mandamus quatenus ipsi vel duo aut unus eorum, per se vel alium seu alios, praesentes litteras et in eis contenta quaecumque, ubi et quando opus fuerit, ac quoties pro parte dictae societatis fuerint requisiti, solemniter publicantes, eisque in praemissis efficacis

Praesentium
litterarum vali-
ditio.

Clausulae.

Mandatur &
secutio.

defensionis praesidio assistentes, faciant dictam societatem praemissis omnibus et singulis pacifice frui et gaudere, non permittentes eos per praefatos consules et alios quoscumque desuper quomodolibet indebite molestari; contradictores quoslibet et rebelles, per sententias, censuras et poenas ecclesiasticas aliaque opportuna iuris et facti remedia, appellatione postposita, compescendo; legitimisque super his habendis servatis processibus, sententias, censuras et poenas ipsas etiam iteratis vicibus aggravando, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii saecularis.

§ 7. Non obstantibus praemissis, ac felicis recordationis Pii Papae IV, praedecessoris nostri, per quam statuit et ordinavit quod omnes et singuli, cuiuscumque status, gradus, ordinis et conditionis existentes, qui aliquas gratias et concessionem, quae aliqua ex parte, quavis ratione seu causa, directe vel indirecte, principaliter; secundo vel accessorie, aut alias quovis modo Camerae praefatae quaecumque minimum praecudicium vel interesse, gravamen seu detrimentum concernere censerentur, illas intra tres menses, a die eorum impetrationis computandos, in eadem Camera praesentare, ac ibidem registrari facere deberent et tenerentur, alioquin, lapsis tribus mensibus eisdem, ac gratis vel concessionibus non praesentatis minusque registratis, illae in iudicio et extra nullatenus fidem facere possent, et tamquam non concessae nullaeque et ipso iure invalidae ac nullius roboris vel momenti fuisse, esse et fore, neminique, ut praefertur, suffragari posse; et regula nostra de non tollendo iure quaesito, si opus sit, aliisque constitutionibus et ordinationibus apostolicis, necnon litteris, pendentia¹ seu controversia vel differentia; ac etiam Urbis et Ripae Cameraeque praefatarum, iuramento, confirmatione apostolica vel

¹ Legimus necnon liti pendentia (R. T.).

quavis firmitate alia roboratis, statutis et consuetudinibus; privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, etiam illis et illarum ceterisque praefatis et quibusvis aliis superioribus et personis, necnon etiam dictis consulibus et piscivendulis ac quibusvis aliis personis, in genere vel in specie, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis, etiam derogatoriis derogatoriis aliisque efficacioribus et insolitis, clausulis, etiam motu, scientia et potestate similibus, ac etiam consistorialiter, ac alias in praemissis quomodolibet concessis, approbatis et innovatis; quibus omnibus, etsi de illis specialis, specifica, expressa et individua, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio seu quaevis alia expressio habenda foret, tenores huiusmodi pro plene et sufficienter expressis habentes, illis alias in suo robore permanentibus, hac vice dumtaxat, specialiter et expresse derogamus, et derogatum esse ac fore decernimus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae apud Sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris, die VIII aprilis MDLXXX, pontificatus nostri anno VIII.

Dat. die 8 aprilis 1580, pontif. anno VIII.

CXIV.

Approbatio institutionis et statutorum confraternitatis Sanctae Catharinae de Senis de Urbe, cum facultate eadem innovandi, et indulgentiarum largitione 1.

Gregorius Papa XIII, ad perpetuam rei memoriam.

Ex debito ministerii pastoralis ad ea nostrae operationis studia diligenter convertimus, per quae charitatis et misericordiae opera ubique locorum, praeser-

¹ Ex Regest in Secret. Brev.

tim in alma Urbe nostra, omnium virtutum proprio domicilio, exerceantur, ac pia fidelium vota, divini cultus augmentum et ipsorum christifidelium animarum salutem concernentia, optatum consequantur effectum; et ut ea, quae ad eum finem per fideles ipsos pie facta et ordinata fuisse dicuntur, firma perpetuo et illibata persistent, libenter apostolico munimine roboramus, eosque ad sancta opera exercenda, indulgentiis et peccatorum remissionibus propositis, libenter invitamus.

Facti series, et causa constitutionis.

§ 1. Cum itaque, sicut dilecti filii gubernator et priores confraternitatis Sanctae Catharinae nationis Senensium de Urbe exponi nobis nuper fecerunt, dicta confraternitas a centum annis et amplius instituta fuerit, ac illius confratres in piis et charitativis operibus, prout alii aliarum dictae Urbis confraternitatum confratres, sese exercuerint et exercent de praesenti, et litterae apostolicae institutionis dictae confraternitatis confirmatoriae non inveniuntur, pro parte dictorum gubernatoris et priorum nobis fuit humiliter supplicatum quatenus illis in praemissis opportune providere de benignitate apostolica dignaremur; nos, qui pia charitatis opera omni adhibito studio exerceri sinceris exoptamus affectibus, dictos gubernatorem et priores a quibusvis excommunicationis, suspensionis et interdicti aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, a iure vel ab homine, quavis occasione vel causa, latis, si quibus quomodolibet innodati existunt, ad effectum praesentium tantum consequendum, eorum serie absolventes et absolutos fore censentes, huiusmodi supplicationibus inclinati, institutionem dictae confraternitatis ac capitula et ordinationes pro bono et felici illius regimine et directione ab eisdem confratribus hactenus facta et condita, licita ta-

men et honesta et sacris canonibus ac decretis concilii Tridentini non contraria, apostolica auctoritate, tenore praesentium; approbamus et confirmamus, ac omnes et singulos tam iuris quam facti defectus, si qui intervenerint in eisdem, supplementum; necnon gubernatori et prioribus ac confratribus praefatis et pro tempore existentibus quaecumque alia statuta ut praefertur qualificata, de novo edendi et faciendi, seu per eos edita reformandi, mutandi et alterandi, ac in totum tollendi et abrogandi, toties quoties id pro salubri directione et maintenance dictae confraternitatis iudicaverint expedire, licentiam concedimus.

§ 2. Necnon de omnipotentis Dei misericordia, ac beatorum Petri et Pauli apostolorum eius auctoritate confisi, omnibus et singulis utriusque sexus christifidelibus vere poenitentibus et confessis, qui dictam confraternitatem ingredientur, in die primi illorum ingressus; praeterea ipsis christifidelibus, etiam vere poenitentibus et confessis, qui ecclesiam Sanctae Catharinae de Senis nuncupatam, in qua dicta confraternitas instituta reperitur, in festo eiusdem Sanctae Catharinae per dictos confratres celebrando, ac Assumptionis Beatae Mariae Virginis, devote visitaverint, et pias inibi preces, prout unicuique suggeret devotio, effuderint; necnon ipsis confratribus in articulo mortis nomen Iesu invocantibus, sive aliud poenitentiae signum ostendentibus, plenariam omnium peccatorum suorum indulgentiam et remissionem auctoritate et tenore praemissis largimur.

§ 3. Ad haec, dictae confraternitatis utriusque sexus confratribus, qui in Nativitatis Domini nostri Iesu Christi, ac Pentecostes et Omnium Sanctorum festis, et prima dominica cuiuslibet mensis, in ecclesia praefata, sanctissimum Eucharistiae Sacramentum devote sumpserint,

Concessio indulgentiarum.

Dies indulgentiarum assignantur.

CXV.

decem; quique feria secunda cuiuslibet mensis anniversariis pro animabus confratrum dictae confraternitatis defunctorum celebrandis interfuerint, alios decem annos et totidem quadragenas; necnon qui, audita morte alicuius ex dictis confratribus, ter Orationem Dominicam et toties Salutationem Angelicam recitauerint; quique, vestibus dictae confraternitatis induti, eadavera defunctorum dictae confraternitatis ad sepulturam associaverint, et orationibus pro defunctis huiusmodi peragendis interfuerint, alios centum dies; deinde qui, confessi et communicati, virgines nubendas et ad ecclesiam Beatae Mariae Virginis super Mineriam de Urbe processionaliter accedentes et inde recedentes associaverint, plenariam omnium peccatorum indulgentiam; necnon qui orationi quadraginta horarum, decem annorum indulgentiam; ac postremo qui processionibus dictae confraternitatis, ex qualibet devotione et in quovis loco celebrandis, interfuerint, et piis inibi preces ad Deum pro S. R. E. exaltatione, ac pace christianorum effuderint, decem annos de eis iniunctis seu alias quomodolibet debitis poenitentis misericorditer in Domino relaxamus, praesentibus perpetuis futuris temporibus valituris.

Clausula sive conditio pro validitate indulgentiarum.

§ 4. Volumus autem quod, si praemissa peragentibus aliqua alia indulgentia in perpetuum vel ad certum tempus nondum elapsum duratura per nos concessa fuerit, praesentes litterae, quoad indulgentias, nullius sint roboris vel momenti.

Datum Romae apud S. Petrum, sub annulo Piscatoris, die X maii MDLXXX, pontificatus nostri anno VIII.

Dat. die 10 maii 1580, pontif. anno VIII.

Statutorum almae Urbis confirmatio, cum declaratione quod statuta ordinatio in Curia Capitolina observentur, decisoria vero in omnibus tribunalibus Urbis eiusque districtus, ubi non extant particularia statuta de eisdem casibus disponentia 1.

Gregorius episcopus servus servorum Dei, ad futuram rei memoriam.

Urbem Romam, ex qua, veluti a capite, iuris civilis prudentia defluxit atque inde in alias nationes longe lateque est diffusa, legibus semper atque optimis abundare oportet institutis, ut quae tot donis praerogativisque excellit, seipsam in primis optime regat, aliisque deinde urbibus, exemplo reipublicae recta ratione administrandae, antecedit. Quod cum nobis, pro eo, quo illam Principis apostolorum, eius successorum, nostrique et christianae religionis Sedem prosequimur, verae dilectionis affectu, debitoque nostrae servitutis officio, maxime semper curae fuerit, plurimum in Domino laetati sumus dilectos filios populum Romanum, iustitiae colendae studio, sollicitudini huic nostrae respondisse. Illi enim, cum Urbis mores, consuetudines et pleraque omnia negotia ita viderent esse confusa, ut ius sibi cum ab antiquis tum a iunioribus traditum, et denique ipsaemet canonicae sanctiones, in controversiis, quae quotidie in iudicium vocantur, dirimendis aliisque rebus explicandis, prout tempus moresque postulant,

Exordium.

1 Scias autem in causis criminalibus senatorem haec statuta, quoad processum, non servare, sed iuxta facultates gubernatoris Urbis procedere posse, ut consuevit a Summis Pontificibus explicari in brevi, quod pro senatore expeditur in eius electione; et, quoad universitates artium, ponitur hic reintegratio huiusmet Pontificis quoad earum iurisdictionem.

non ita convenient, ne quid ab eis in concessa sibi facultate desiderari contingat, privatas leges sive statuta praesentibus temporibus ac negociis congruentia sibi condere, nostris auctoritate et praesidiis freti, instituerunt.

Populus Romanus instituit reformare antiqua Urbis et nova condere statuta.

§ 1. Id vero, dum serio agunt, noviterque in iuris huiusmodi compositionem, nobis annuentibus, incumbunt, statuta Urbis, quae sibi a maioribus suis relicta habebant, satis perplexa et confusa invenerunt, in quorum libris, ob temporum vetustatem, magistratum fortasse negligentiam, multiplicesque superiorum aetatum editas reformationes, saepe quae adhuc vigeant constitutiones una cum abrogatis et obsoletis, aliaeque aliis contrariae promiscue continebantur.

Lucas Paetus, a populo una cum aliis deputatus, in tres libros statuta redegit et huic Pontifici exhibuit.

§ 2. Cupientes itaque iidem populus ut ius proprium in certam formam et quasi non dissentientium inter se statutorum consonantiam redigeretur, ad praesentiumque temporum mores et negocia accommodaretur, provinciam hanc dilecto filio Lucae Paeto, utriusque iuris doctori, nonnullisque aliis civibus Romanis demandandam curarunt; eorum vero aliquibus vita functis, aliis diversorum negociorum occupatione districtis, idem Lucas, statuta praedicta in quinque libros prius distributa, supervacaneis amputatis, necnon invicem pugnantibus et iis quae vel desuetudine antiquata vel contraria lege abrogata erant sublatis, additisque nonnullis reformationibus, ad dilectorum filiorum conservatorum populi Romani officialium regimen et directionem spectantibus, quae nobis, populi eiusdem nomine, obtulerant, in tres breves admodum libros certo distinctoque ordine redegit, nobisque superioribus annis exhibuit.

Pontifex autem deputavit

§ 3. Qui, intelligentes multa in populum Romanum praedictum commoda ex

nova huiusmodi statutorum compilatione esse profectura, dilecto filio nostro Iulio Antonio tituli Sancti Bartholomaei in Insula presbytero cardinali S. Severinae nuncupato, mandavimus ut, convocatis dilectis filiis conservatoribus Camerae Urbis et prioribus capitum regionum, qui pro tempore fuissent, necnon Hortensio Frangipanio Urbis cancellario, Antonio Vellio, Fabricio Lazaro, et qui eiusdem populi Romani advocatus est, Horatio Burghesio, et Vincentio Parentio aulae nostrae consistorii, necnon Bernardino Biscia, et Horatio de Arrigonibus in Romana Curia advocatis, Stephano Crescentio, Marcellino Alberino, Petro Paulo Fabio, Hieronymo Alterio, Augustino Palonio, Valerio de Valle, Prospero Caffarello, et Riccardo Mazzatosta, Romanis civibus, a dicto populo in suis consiliis ad hanc rem, diversis et successivis temporibus, una cum praedicto Luca, delectis, congregatis quoque dilectis filiis nostris Alexandro tituli S. Mariae in Araeoli presbytero cardinali Riario nuncupato, tunc Camerae Apostolicae generali auditore, deinde magistro Hieronymo Matthaeo, in eiusdem Alexandri cardinalis locum ad munus auditoris suffecto, necnon venerabili fratre Hieronymo episcopo Maceratensi, locum unius ex officiis clericatus Camerae Apostolicae ex indulto apostolico obtinente, ac dilectis item filiis magistris Alexandro Frumento et Pyrrho Tharo, notariis nostris, in utraque Signatura nostra referendariis, ac etiam Mario Gabriello, eiusdem aulae nostrae consistorii advocato, a nobis ad hoc specialiter deputatis, statuta huiusmodi, per dictum Lucam compilata, diligenter excuterent atque examinarent, et quae eis viderentur, supplerent, corrigerent, deleverent et emendarent. Qui frequentissime per plures annos in unum congregati, eisdemque statutis diligenter

cardinalem S. Severinae et alios hic nominatos ad illa examinandum et corrigendum, prout emendarent et corrigerent.

visis et sigillatim examinatis matureque discussis, alia emendaverunt; alia explanaverunt, nonnulla addiderunt, nonnullaque etiam sustulerunt. Denique Iulius Antonius et Alexander, cardinales, ac Hieronymus episcopus, necnon Marius Gabriellus et Lucas Pactus praedicti, eorundem statutorum relectione et recognitione omni studio et diligentia ab ipsis de mandato nostro facta, postremam illis manum adhibuerunt.

Antiqua igitur statuta abrogat hic Pontifex;

§ 4. Nos, volentes ea, quae tanto labore et maturitate ad publicam utilitatem digesta sunt, inviolabiliter observari, motu proprio et ex certa scientia nostra, deque apostolicae potestatis plenitudine, omnia et quaecumque antiqua Urbis statuta, etiam reformata et innovata, ac quibusvis approbationibus et confirmationibus apostolicis roborata, praesentium auctoritate abrogamus, tollimus et penitus abolemus, neminemque ad illa deinceps obligari volumus.

Novaque confirmat;

§ 5. Novissime vero compilata statuta praedicta, etiam, certis in eis expressis casibus, iuramenti validitatem restringentia, sicuti praedictis tribus libris digesta sunt, approbamus et confirmamus.

Observari etiam praecipit in Curia Capitolina generaliter, et in aliis curiis Urbis et districtus quoad decisoria tantum;

§ 6. Et ut approbatio huiusmodi amplius innotescat, has praesentes in principio omnium librorum eorundem voluminum, quae vel manu scribentur vel imprimuntur, omnino describi volentes, statuimus et apostolica auctoritate decernimus, ut de cetero, post triginta dies a publicatione praesentium, nulla alia statuta quam haec nova ad futurarum causarum decisionem ac negotiorum expeditionem allegari possint, nec quisquam illa allegans, audiri debeat, sed tantum secundum praedicta nova, a nobis confirmata, in Curia Capitolina et apud eam in futuris omnibus causis, in ipsa Curia Capitolina videlicet, etiam quoad causarum processum; et quoad alia, ubique in

ipsa Urbe illiusque districtu, ubi particularia statuta, de eisdem causis et earum casibus disponentia, non habentur, quavis alia sinistra, dolosa vel captiosa interpretatione sublata, in quacumque instantia inviolate ac perpetuo observentur, ac iuxta illa lites et controversiae omnes in futurum iudicari, decidi et definiri debeant.

§ 7. Nec illis, nisi per signaturam nostram et pro tempore existentis Romani Pontificis manu factam, nequeat derogari. Sitque irritum et inane quicquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Derogationemque statutorum sibi reservavit;

§ 8. Non obstantibus praemissis ac constitutionibus et ordinationibus necnon privilegiis et indultis apostolicis, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis clausulis, irritantibusque et aliis decretis, concessis, confirmatis et innovatis, quorumcumque tenorum existant, per quae, praesentibus non expressa aut omnino non inserta, effectus earum impediri valeat quomodolibet vel differri, et de quibus quorumque totis tenoribus ad verbum habenda sit in nostris litteris mentio specialis, ceterisque contrariis quibuscumque.

Clausulae derogatoriae.

§ 9. Volumus autem ut praesentium transumptis, etc.

Fides transumptorum.

Datum Romae apud Sanctum Petrum, anno Incarnationis dominicae millesimo quingentesimo octogesimo, octavo kalendas iunii, pontificatus nostri anno IX.

Dat. die 25 maii 1580, pontif. anno IX.

Sequitur reintegratio iurisdictionis et indultorum universitatum artium Urbis, praeservata superioritate gubernatoris et aliorum iudicum.

Gregorius Papa XIII, ad perpetuam rei memoriam.

Almam Urbem nostram dilectosque filios illius cives et incolas, eos praeser-

Causae huius constitutionis.

tim quorum laboribus et industria, bona et merces ad usum quotidianum necessariae et utiles ad Urbem ipsam ex diversis mundi partibus convehuntur et conservantur, ac onera ipsi Urbi incumbentia cura et labore assiduo substinent, paterno affectu prosequentes, in ea libenter intendimus, per quae privilegia et gratiae, quae illis a praedecessoribus nostris nobisque ipsis concessae et consuetudine confirmatae et approbatae fuerunt, apostolica auctoritate roborantur, et haesitationes circa ea subortae elucidantur et de medio tolluntur.

Plures Pontifices diversis artibus dederunt cognitionem causarum suae artis, inter quoscumque.

§ 4. Cum itaque dilecti filii mercatores, mercarii, aromatarii et quamplurimi alii diversi generis artifices, quorum omnium et singulorum artes, exercitia, denominationes ac alia hic forsitan latius vel de necessitate exprimenda ac speciali nota digna pro expressis ac de verbo ad verbum pro insertis haberi volumus per inde ac si specialiter ac seriatim exprimerentur, ad Urbem ipsam confluentes, illius necessitati et utilitati ac decori et ornamento, Altissimo cooperante, maxime prospexerint. Et propterea felicitis recordationis Martinus V, Paulus III, Iulius etiam III, Pius IV et nonnulli alii Romani Pontifices praedecessores nostri ac etiam nos ipsi, considerantes artes huiusmodi illarumque artifices ipsi Urbi admodum necessarios et utiles existere, singulosque ipsos artifices, sine rectoribus et ducibus ac sine certis iudicibus degentes, ipsi Urbi parum utiles, sibi que ipsis non admodum proficuos futuros, dum, pro suorum creditorum consecutione, ad diversa tribunalia et, quod peius est, ad iudices de artificio et minus precio ipsarum artium omnino inexpertos et ignaros distracti, propria eorum negocia et artes ipsas deserere cogentur, artificibus ipsis collegia habere, et consules, officiales ac iudices ex ipsorum corpore

creare, et de mercibus et mercedibus aliisque rebus, causis et negociis cuiusque artis et ad artem quomodolibet respective spectantibus, usque ad certas in singulis litteris et privilegiis huiusmodi comprehensas et expressas summas, agnoscere et iudicare concesserunt et indulserunt.

§ 2. Ac insuper ex antiqua consuetudine, quae vim legis habere dignoscitur, ut etiam collegia specialibus privilegiis non munita causas easdem de rebus ad artes ipsas spectantibus, etiam inter homines extra ipsa collegia constitutos, cognoscere et decidere consueverint, inductum et observatum fuerit, eademque privilegia, indulta et consuetudo usu ipso approbata, in ipsius Urbis artificumque praedictorum utilitatem non parvam cedere comperta sunt. Quo factum est ut Urbis ipsa civibus et incolis omnique generis artis excellentium virorum copia redundaverit et redundet de praesenti.

Consuetudo etiam artibus tribuit eandem iurisdictionem.

§ 3. Cum autem, elapsis mensibus, antiqua statuta ipsius Urbis de mandato nostro reformata et innovata, et inter cetera eorundem statutorum lib. III, cap. XII statutum et decretum fuerit ut consules artium huiusmodi causas tantummodo inter ipsos homines de arte et de rebus spectantibus ad artem ipsam cognoscere et iudicare possent; ea propterea nonnullis nimium scrupulosis, privilegiis, indultis et consuetudine cuiuslibet artis et collegii, circa cognitionem et decisionem causarum et negotiorum, quae, licet de rebus ad artes ipsas spectantibus, contra homines extra artes et collegia degentes pro tempore oriuntur et agitantur, maxima ex parte derogatum et praedictatum extitisse haesitatur adhuc. Unde aliqua ex ipsis collegiis pene dissoluta et dilapsa reperiuntur, consulum iurisdictione pene, praeter et contra mentem et intentionem nostram, sublata. Qua-

Sed statuta Urbis noviter edita consuetudinem iurisdictionem limiterunt ad homines de arte.

propter dilecti filii Angelus Clavarius, Franciscus Calvius et Curtius Sergardius, Camerae dictae Urbis conservatores, nec non Baldasar Cincius, prior capitum regionum, nobis ex dubietate et haesitatione huiusmodi maximum ipsi Urbi illiusque incolis et praecipue iurisdictioni ipsius Curiae Capitolii provenisse ac in futurum provenire posse damnum et incommodum, non sine animi nostri displicentia, suggesserunt.

Pontifex declarat haec statuta eorum iurisdictioni non praediacare;

§ 4. Malis igitur et incommodis huiusmodi quanto citius occurrere, quantum cum Deo possumus, satagentes, motu proprio, non ad ipsorum conservatorum et prioris, nec consulum aut artificum praedictorum seu alicuius eorum, vel pro eis aut eorum aliquo nobis oblatae petitionis instantiam, sed ex nostra mera et deliberata voluntate ac de apostolica potestatis plenitudine, haesitationem et dubitationem praedictam de medio tollentes, intentionis et voluntatis nostrae minime fuisse nec esse privilegiis, indultis, statutis et consuetudinibus singularum artium earumque collegiorum, consulum et iudicum quorumcumque, circa cognitionem et decisionem omnium et singularum causarum, de rebus et bonis ad artes singulas respective spectantibus, etiam inter et contra homines qui de ipsis artificibus et collegiis non sunt nec pro tempore erunt vertentium et quae futuris perpetuis temporibus verti contigerit, in aliquo derogare aut derogatum fuisse declaramus et attestamus, decernimus et definimus praesentium per tenorem.

Iurisdictionesque eorumdem reintegrat;

§ 5. Et nihilominus, pro potiori eorumdem corporum et collegiorum omnium et singularum, ipsorumque et cuiuslibet eorum privilegiorum, indultorum, statutorum et consuetudinum, circa cognitionem et decisionem causarum similium, validitate, denuo, quatenus opus sit, privilegia, indulta et consuetudines, aposto-

lica auctoritate, earumdem tenore praesentium, confirmamus et approbamus, illisque omnibus et singulis perpetuae firmitatis robur adiicimus. Decernentes omnes et singulos consules et alios quoscumque officiales et iudices omnium et singularum artium et collegiorum huiusmodi de negociis et causis ad singulas quasque artes respective spectantibus, etiam inter et contra homines, qui de corporibus et collegiis artium ipsarum pro tempore non sint, cognoscere et iudicare potuisse et debuisse, posseque et debere, prout et quemadmodum ipsi omnes et singuli consules et iudices singularum artium, ante dictorum statutorum publicationem et confirmationem per nos, ut praefertur, editam et promulgatam, et iuxta cuiusque ipsorum privilegia, indulta et consuetudines, cognoscere, decidere et iudicare poterant et consueverant, de rebus tamen ad singulas artes ipsas respective spectantibus, cognoscere et iudicare in prima instantia, dummodo in articulis iuris consultorem seu assessorem adhibeant, auctoritate et tenore praemis-

Appellarique ab eorum sententiis permittit, ut hic;

§ 6. Declarantes a sententiis, declarationibus et decretis consulum et iudicum praedictorum, infra terminum octo dierum a die latae sententiae seu facti decreti, ad conservatores et non alios quoscumque iudices appellari et recurri posse et debere; et aliter seu ab aliis factae inhibitiones, praetextu appellationum et recursuum, nemini suffragari.

Clausulae praeservativae.

§ 7. Praesentesque litteras de subreptionis et obreptionis vitio, mentisque aut intentionis nostrae defectu notari aut impugnari nullatenus posse; sicque per quoscumque iudices, etiam S. R. E. cardinales, iudicari et definiri debere; irritum quoque et inane, si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Clausulae derogatoriae.

§ 8. Non obstantibus praemissis statutis ipsius Urbis, ut praefertur, per nos editis, promulgatis et confirmatis, ac constitutionibus et ordinationibus apostolicis, et Cancellariae nostrae regulis, etiam de non tollendo iure quaesito; privilegiis, etiam iuramento, confirmatione apostolica vel quavis firmitate alia roboratis, per nos et praedecessores nostros quibusvis dictae Urbis iudicibus et tribunalibus quomodolibet concessis et innovatis, illorum tenores praesentibus pro expressis habentes; ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae apud Sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris, die prima maii, millesimo quingentesimo octogesimo primo, pontificatus nostri anno ix.

Sequitur declaratio quod constitutio praeserta non praediacat facultatibus gubernatoris Urbis, capitanei appellationum et aliorum iudicum.

Gregorius Papa XIII, motu proprio, etc.

Constitutio praeserta non praediacat facultatibus gubernatoris et capitanei appellationis Urbis.

§ 1. Ne per praesertas litteras in forma brevis nostri aliquod praediacum bono et pacifico regimini almae Urbis nostrae et illius gubernatori ac aliis iudicibus ordinariis ipsius Urbis inferatur, decidimus et declaramus intentionis nostrae minime fuisse nec esse quod per praesertas litteras in aliquo iurisdictionibus et facultatibus ac superintendentiae eiusdem moderni ac pro tempore existentis eiusdem Urbis nostrae gubernatoris ac aliorum iudicum ordinariorum dictae Urbis, circa causarum cognitiones in praesertis litteris expressas, perinde ac si praesertae litterae a nobis emanatae non fuissent, minime praediacetur. Nec ullo unquam tempore eisdem gubernatori et iudicibus ac eorum locatentibus et eorum cuiuslibet praediacatum esse intelligatur, prout

praediacare nolumus, sed quod eorumdem gubernatoris et iudicum et capitanei appellationum iurisdictiones et facultates, quas per prius habebant, salvae et illaesa circa praemissa perpetuo maneant; et illas praesertas eis non obstare volumus; appellationesque et provocaciones omnes ad eos ceterosque Urbis et Curiae ordinarios et eorum tribunalia, sicut prius, videlicet ante dicta statuta, sine ullo impedimento deferantur.

Decretum irritans.

§ 2. Decernentes etc.; et sic per quoscumque, etiam S. R. E. cardinales ac alios iudices etc. iudicari etc. debere, sublata etc.; irritum quoque et inane etc. contigerit attentari; ac solam praesentium signaturam, in iudicio et extra, sufficere et plenam fidem facere, regula contraria non obstante.

Fiat. Motu proprio, U.

Datum Romae apud S. Petrum, nonis iulii, anno x.

CXVI.

Quod fratres Praedicatorum Ordinis S. Dominici, ad instantiam cuiuscumque personae extra ipsum Ordinem, aliquam gratiam facere aut poenam remittere non possint, neque conquisitis favoribus et suffragiis officia procurare 1.

Gregorius Papa XIII, ad perpetuam rei memoriam.

Exordium

Cum nihil magis religiosorum statum perturbet quam favorum et suffragiorum saecularium aucupatio et conquisitio, quibus superiorum aequa mens, quae pro meritis suorum unicuique subditorum tribuere debet, pervertatur.

Prohibitio faciendi gratiam, aut remittendi poenam ad in-

§ 1. Nos, malum hoc ab Ordine fratrum Praedicatorum, cuius prosperum regimen et incrementum, ad ecclesiae

1 Alia autem de his fratribus et eorum Ordine plene scripsi in Onorii III constit. II, Religiosam, tom. III, pag. 309.

stantiam perso-
nas extra Or-
dinem,

sanctae utilitatem, sinceris exoptamus af-
fectibus, pro nostra pastorali sollicitudine
propellere summopere cupientes, dilectis
filiis magistro generali ac provincialibus
et reliquis eiusdem Ordinis praelatis, nunc
et pro tempore existentibus, per aposto-
lica scripta et in virtute sanctae obedien-
tiae praecipimus et mandamus ne, ad in-
stantiam et requisitionem quarumcumque
personarum, tam laicarum quam eccle-
siasticarum, extra supradictum Ordinem
constitutarum, etiam cardinalatus honore
ac quacumque saeculari dignitate excel-
lentia, etiam ducali et regali et imperiali,
fulgentium, cuius dicti Ordinis religioso
ullam gratiam concedere vel poenas ali-
quas remittere audeant seu praesumant.

Et conquestis
favoribus et
suffragiis officia
procurandi.

§ 2. Quinimmo quoscumque eiusdem
Ordinis fratres et religiosos, qui contra
decreta suarum constitutionum hac via
et iis mediis per mendicatos favores et suf-
fragia aliquid sibi procuraverint, ad alia
et similia et etiam maiora in eodem Or-
dine consequenda, apostolica auctoritate,
tenore praesentium, inhabilitamus, ac in-
habiles perpetuo fore et esse, neque per
quoscumque, nisi per Sedem Apostolicam,
rehabilitari aut cum ipsis desuper dispen-
sari posse.

Sublata a-
litter iudicandi
potestate.

§ 3. Sicque per quoscumque iudices
ordinarios et delegatos, etiam causarum
Palatii Apostolici ac S. R. E. cardinales,
sublata eis et eorum cuilibet quavis ali-
ter iudicandi et interpretandi facultate et
auctoritate, iudicari et definiri debere;
irritum quoque et inane quicquid contra
praemissa aliquibus concessum fuerit, aut
super iis a quoquam contigerit attentari,
auctoritate et tenore praedictis decerni-
mus et declaramus.

Quibuscum-
que non ob-
stantibus.

§ 4. Non obstantibus constitutionibus
et ordinationibus apostolicis; ac dicti Or-
dinis, etiam iuramento et confirmatione
apostolica vel quavis firmitate alia robo-
ratis, statutis et consuetudinibus; privi-

legiis quoque, indultis et litteris aposto-
licis quomodolibet concessis, confirmatis
et innovatis; quibus omnibus, eorum te-
nores, ac si de verbo ad verbum insere-
rentur praesentibus, pro sufficienter ex-
pressis habentes, ad earumdem praesen-
tium effectum specialiter et expresse de-
rogamus; ceterisque contrariis quibus-
cumque.

§ 5. Volumus autem quod praesentium
transumptis, etiam non impressis, manu
alicuius publici notarii subscriptis et si-
gillo dicti magistri generalis obsignatis,
eadem ubique fides adhibeatur, quae ipsis
originalibus litteris adhiberetur, si forent
exhibitae vel ostensae.

Datum Romae apud Sanctum Petrum,
sub annulo Piscatoris, die primo iunii,
millesimo quingentesimo octogesimo, pon-
tificatus nostri anno ix.

Dat. die 1 iunii 1580, pontif. anno ix.

CXVII.

*Contra non solventes in festo Ss. Petri
et Pauli census, canones et alia iura
Reverendae Camerae Apostolicae de-
bita* 1.

**Gregorius episcopus servus servorum Dei,
ad perpetuam rei memoriam.**

Ad Romani Pontificis spectat officium,
boni patrisfamilias exemplo, curare se-
dulo ac providere ne Sedis et Camerae
Apostolicae dominia, proprietates et iura
depereant, neve contra ius fasque ab aliis
occupentur, ac si qua ex eis vel tempo-
rum iniuria vel hominum malitia et cu-
piditate vel aliquo alio casu detineri et

1 Contra non solventes hos census primam
sanctionem edixit Innocentius VIII, ut in eius
constit. IV, *Apostolicae*, tom. V, pag. 311. Et
deinde latiore constitutionem formavit Pau-
lus IV in constit. XVI, *Incumbentia*, tom. VI,
pag. 523.

Transumptio-
rum Sedes.

Exordium.

usurpari contingat, illorum recuperationi
decenter instare, quo et ipsius Sedis ac
aliorum christianorum principum, atque
adeo universae christianae reipublicae
necessitatibus et opportunitatibus valeat
subvenire.

Plerique
Pontifices poe-
nas imposue-
runt non sol-
ventibus anna-
tas Camerae
Apostolicae.

§ 1. Hoc sane consilio et animo com-
plures Romani Pontifices praedecessores
nostri, et in his pie memoriae Innocen-
tius VIII, sexto nonas maii, octavo; Ale-
xander VI, quintodecimo kalendas ianua-
rii, sexto; et Paulus IV, octavo kalendas
novembris, secundo pontificatum suo-
rum annis editis constitutionibus et lit-
teris, adversus omnes et quoscumque
S. R. E. et Camerae Apostolicae feudata-
rios, vicarios, gubernatores, censuarios,
emphyteutas et alios Camerae Apostolicae
debitores, eidem Sedi et Camerae debitas
solutiones, certis die et loco statutis re
ipsa non facientes, pactaque et conven-
tiones in eorum investituris et aliis con-
cessionibus, necnon modos et formas alia-
que omnia in eisdem praedecessorum
litteris contenta non adimplentes, sen-
tentias, censuras et poenas, tam eccle-
siasticas quam privationis et caducitatis
feudorum, vicariatuum, guberniorum,
locationum, censuum et aliorum hono-
rum et iurium per eos a Sede et Camera
praedictis quomodolibet obtentorum im-
posuerunt.

Fiscus quoli-
bet anno in
vigilia et festo
Ss. Petri et
Pauli accepta-
vit caducitates
et devolutiones,
et non solven-
tes morosos et
contumaces de-
clarari a came-
ralibus obti-
nuit.

§ 2. Quarum deinde constitutionum et
litterarum vigore, ac etiam iuxta anti-
quam et laudabilem consuetudinem, sin-
gulis annis in vigilia et festo beatorum
apostolorum Petri et Pauli hactenus in
Camera Apostolica servatam, coram eius-
dem S. R. E. camerario et Camerae prae-
dictae praesidentibus, clericis et aliis Ca-
meram praedictam facientibus et reprae-
sentantibus, pro recipiendis censibus et
aliis praedictis ibidem congregatis, eius-
dem Camerae et fisci procurator pro tem-
pore existens, acceptando prius omnes et

quascumque dictarum concessionum et
investiturarum caducitates, devolutiones et
privationes, necnon contractuum et instru-
mentorum resolutiones extinctionesque
et alias poenas legales seu conventionales
ac aliter per eos incursas, eosdem non
solventes seu non adimplentes promissa,
ac in dictis investituris et concessionibus
contenta seu alias per eos quomodolibet
debita, ab eorum feudis, vicariatibus, gu-
berniiis, locationibus, administrationibus,
censibus et bonis ac concessionibus et
investituris cecidisse et illis privatos fuisse,
nec per quamcumque receptionem, in to-
tum seu in partem de eisdem censibus
postea, tam in eadem Camera quam extra
eam, et tam per ipsum quam alios quos-
cumque factam, iuribus eiusdem Came-
rae praeiudicari, sed quod semper ad
bonum computum, ac eosdem, sicut
praefertur, non solventes et non adim-
plentes, morosos declarari per Camera
praedictam singulis annis petiit et institit,
ac morosos et contumaces vel alias de-
cerni et declarari obtinuit.

§ 3. Itaque idem Paulus praedecessor,
protestationes, declarationes, sententias
et decreta praedicta per easdem suas lit-
teras confirmans et approbans, perpetuo
statuit omnes occupatores et detentores
feudorum et aliorum praedictorum ad illa
eidem Camerae relaxandum et restituend-
um infra certum terminum, qui iam-
pridem praeteriit, quacumque praescri-
ptione, etiam centum annorum et forsitan
ultra, non obstante, obligatos esse, co-
gigue posse et debere, et alias prout
in constitutionibus et litteris, necnon pro-
testationibus, interpellationibus, declara-
tionibus, sententiis et decretis praedictis
latius continetur.

§ 4. Postea vero, tam Pauli praedeces-
sor quam praedictorum et aliorum prae-
decessorum nostrorum constitutionum et
litterarum huiusmodi vigore, feudatarii
Paulus IV com-
probavit dictas
suel protesta-
tiones et came-
ralium senten-
tias et decre-
ta, ut habes
in dicta eius
constit. citata
in nota ad ru-
bricam.

Postea quo-
libet anno seu
datarii et alii
Camerae de-
bitores in vi-
gilia et festo

Se. Petri et et alii praedicti, ad eiusdem Camerae fisci procuratoris instantiam, solemniter singulis annis, in vigilia et festivitate praedictis, ut moris est, ad legitime in eadem Camera comparandum, ac dictos census, recognitiones seu responsiones aliaque per eos promissa, conventa et quomodolibet debita cum effectu adimplendum, sub sententiis, censuris et poenis, tam in eiusdem Pauli quam dictorum et aliorum praedecessorum nostrorum litteris contentis, necnon privationis et caducitatis feudorum, vicariatuum, guberniorum, locationum, censuum, administrationum, bonorum, iurium et aliorum in eorum concessionibus quomodolibet contentorum, saepe saepiusque citati et interpellati fuerunt.

Multi tamen adhuc terras et bona Sedis Apostolicae detinent, et in poenis praedictis non incurrisse praetendunt, ex causis hic narratis.

§ 5. Qui tamen, praemissis ac etiam litteris quotannis die Coenae Domini legitis, quibus detinentes loca et bona eiusdem S. R. E., et illa non restituentes, censuris quoque et poenis ecclesiasticis innodantur, minime attentis, non modo census et alia per eos, ut praefertur, debita solvere et adimplere cessarunt et cessant, sed etiam loca et bona ac alia praedicta temere atque indebite et de facto occupata detinuerunt et detinent, sententias, censuras et poenas ipsas ac etiam privationis et amissionis dictorum feudorum et aliorum et alias in eisdem litteris contentas damnabiliter incurrendo. Cum autem, de mandato nostro et ad instantiam dilecti filii Rodulphi Bonfioli, dictae Camerae commissarii, contra omnes et singulos morosos occupatores et detentores huiusmodi, non solum generatim in vigilia et festo praedictis proxime praeteritis, sed postea nominatim contra multos ex eis in eadem Camera et coram diversis illius praesidentibus et clericis, legitime et cum protestatione, ad devolutiones caducitatesque et privationes, necnon sententiarum, censurarum et poenarum

praedictarum incursus agi coeptum fuerit et in dies agatur; et sicut accepimus, nonnulli eorum, ad se in occupatione, detentione et intrusione civitatum, terrarum, oppidorum, castrorum, locorum, tenutarum, arcium, fortaliorum et aliorum bonorum et iurium huiusmodi, sicut praefertur, ac alias ad Sedem et Camera praedictas devolutorum, confovendum, sub praetextu quod tam Pauli praedicti quam aliorum praedecessorum constitutiones et litterae praedictae non fuerint nec sint perpetuae, sed ad tempus, nec vim legis sive constitutionis perpetuae habuerint aut habeant, sed feudatarios, vicarios et alios praedictos, tunc scilicet tempore emanatarum earundem constitutionum et litterarum existentes, tantummodo comprehenderint, ac quod numquam in usu fuerint, seu esse desierint, et quod ipsi de illis scientiam, etiam ex defectu nullitatis et publicationis earundem seu alias, non habuerint; quodque ad concessionem et investituras ex causa onerosa, etiam in vim contractus seu alias quomodolibet factas, pro quibus certa annua solutio parvi pretii, nempe in cera vel alia minima re, non commodum seu utilitatem, sed potius recognitionem superioritatis Sedis et Camerae huiusmodi concernente, fiat seu fieri debeat, se non extenderint seu extendant; et quod in eorum concessionibus seu investituris praedictis, conventiones et pacta aliqua expressa inita fuerint, per quae cautum fuerit et sit quod, ob non factam censuum et aliorum praedictorum debito tempore solutionem, seu ob pacta non servata, vel nisi sub certa qualitate, et nisi infra certum tempus, vel alias nisi in certis casibus, devolutionem seu caducitatem vel privationem et praedictas aliasque poenas non incurrant; vel saltem quod eis quamcumque moram ob praemissa vel alias quomodolibet incursam et tunc incurrendam purgare, ac

sese ab eisdem devolutione, caducitate, privatione vel incursu et aliis poenis a dictis constitutionibus et litteris ac iure communi traditis, ex variis et diversis per eos allegatis praetextibus, licuerit et liceat excusari, et sic istis aliisque subterfugiis et cavillationibus lites et causas desuper in eadem Camera, ut praefertur, motas seu movendas in longum protrahere, et quotidie nova impedimenta obicere conantur, in maximum Sedis et Camerae praedictarum praeiudicium, ac eorumdem animarum periculum.

Ideo hic Pontifex innovat et confirmat praedecessorum constitutionum et fisci protestationes et sententias ac decreta praedicta;

§ 6. Nos, cupientes, quantum cum Deo possumus, pro munere nobis ex alto commisso, Sedis et Camerae praedictarum indemnitati providere, ac oppositionibus et aliis praemissis opportunum remedium adhibere, de apostolicae potestatis plenitudine certa que scientia nostra, etiam praedecessorum nostrorum praedictorum vestigiis inhaerendo, easdem Innocentii, Alexandri et Pauli ac omnium aliorum Romanorum Pontificum constitutiones super praemissis et illorum occasione vel causa quomodolibet editas et emanatas, ac earum singulas, et desuper confectas litteras, ac in eis contenta quaecumque, necnon protestationes et interpellationes, sententias et decreta in vigilia et festo praedictis, praesertim anno proxime praeterito, in eadem Camera factas, illarum singularum tenores, ac si de verbo ad verbum insererentur praesentibus, pro sufficienter expressis habentes, cum omnibus et singulis in eis contentis clausulis et decretis, tenore praesentium, perpetuo confirmamus, approbamus et, quatenus opus est, innovamus, ac ab omnibus et quibuscumque feudatariis aliisque praedictis inviolabiliter observari debere volumus et mandamus.

Et declarat quoscumque feudatarios, etc.,

§ 7. Declarantes illa omnia perpetuo fuisse, esse et fore, vimque et robur perpetuum legum obtinuisse et obtinere, et

sic omnes et singulos, praeteritos, praesentes et futuros feudatarios, vicarios, gubernatores, administratores et alios censuum, recognitionum ac iurium debitorum, etiam antiquos et antiquissimos, diu ante vel post dictas constitutiones seu tempore illarum creatos seu deputatos, ac futuris deinceps temporibus in perpetuum quomodolibet creandos et deputandos, cuiuscumque dignitatis, status, gradus, ordinis vel praeminentiae ecclesiasticae vel laicalis fuerint et sint, etiamsi cardinalatus honore, seu regia, ducali vel alia etiam maiori dignitate et auctoritate praefulserint et praefulgeant, singulis dictis Innocentii, Alexandri et Pauli praedecessorum nostrorum constitutionibus et litteris comprehensos fuisse et esse; illasque ipsos omnes et singulos affecisse et afficere, et propterea singulas litteras, clausulas et condiciones ac alia praemissa tanquam talia habenda et censenda esse; itemque acceptationes, declarationes, protestationes, interpellationes per dictum fisci procuratorem, ut praefertur, factas; ac sententias et decreta per dictam Camera singulis annis, in vigilia et festo praedictis, ut praefertur, latis et factas ac in futurum ferendas et faciendas, omnes et singulos feudatarios, vicarios, gubernatores, censuarios et alios praedictos, tam praeteritos quam praesentes et futuros, in ipsis generaliter et alias specialiter ac quomodolibet nominatos, perinde affecisse et afficere, ac si in contradictorio iudicio, causa cognita et servatis de iure servandis, facta et lata fuissent et essent; ac transgressores et morosos caducitatis, devolutionis et privationis quorumcumque feudorum, vicariatuum, guberniorum et aliorum praedictorum¹, eo ipso, absque aliqua iudicis declaratione, incurrisse et incurrere; dictosque cameraarium et praesidentes ac clericos et alios, ad quos spectat, ad realem incorporatio-

comprehensos fuisse in dispositionibus dictarum constitutionum aliorum praedecessorum

¹ Adde poenas (R. T.).

nem civitatum, terrarum, castrorum, locorum, bonorum, iurium et aliorum praedictorum, pro Sede et Camera praedictis, omnibus praemissis, necnon omni et quacumque appellatione, reclamazione seu recursu penitus remotis, devenire debuisse et potuisse, ac teneri et obligatos fuisse et esse.

§ 8. Et nihilominus omne dubium removere volentes, de potestate et scientia praedictis, statuimus et ordinamus ut omnes et quicumque feudatarii, vicarii, gubernatores et alii praedicti superius et etiam in eisdem praedecessorum litteris comprehensi, qui vel quorum auctores, sub quibuscumque tenoribus et formis, etiam quacumque de causa, gratiosa, onerosa vel mixta, etiam in vim cuiuscumque contractus, regna, ducatus, civitates, castra, oppida, terras, arces, fortalitia, villas, agros, possessiones cultas et incultas, casalia, lacus, sylvas, proprietates, bona et iura quaecumque ac cuiuscumque generis et conditionis fuerint et sint, in verum, proprium vel improprium feudum regale, ducale vel alias quomodolibet nobile et gentile seu ignobile, antiquum seu novum, vel in vicarium, gubernium, censum vel emphyteusim ad quaecumque agnationem et nominationem, et in perpetuum vel ad tempus aut alias quomodocumque et qualitercumque a Sede et Camera praedictis, sub conventionem vel provisionem iurata vel non iurata, ac sub praestatione census, canonis, pensionis, regalium et aliarum quarumcumque responsionum et recognitionum, cuiuscumque qualitatis et quantitatis, etiam parvi vel minimi valoris, superioritatem, praeminentiam, recognitionem domini, commodum pecuniarum aut alium quaecumque effectum et respectum denotantium, receperint et habuerint ac habent de praesenti, et huiusmodi census, canones et responsiones, per seipsos vel eorum legitimos procu-

ratores, iuxta formam dictarum litterarum, in vigilia et festivitate praedictis, singulis quibusvis successivis, non autem intermissis, annis, in ipsa Camera, ubicumque eam adesse contigerit, et non alibi nec alio die, quibuscumque conventionibus in contrarium quomodolibet factis et usu receptis, ac consuetudinibus, etiam immemorabilibus, quomodolibet introductis et aliis quibuscumque concessionibus, ipsis vel eorum auctoribus factis, non obstantibus, non solverint et integre non satisfecerint, ac pacta et conventiones, et ad quae tam ex forma dictarum concessionum, quam interpellationum et requisitionum, alias de iure, usu et consuetudine tenentur, non adimpleverint et non adimplevisse ibidem docuerint et ostenderint, eo ipso, absque alia monitione, requisitione vel quavis alia iudicis declaratione desuper faciendae, feudis, vicariatus, guberniis et aliis praefatis omnibus et singulis privati; ipsaque feuda, vicariatus, gubernia et alia ad Sedem et Camera praedictas devoluta, utileque dominium cum directo consolidatum, etiam absque illorum possessionis apprehensione, ad ius, proprietatem, dominium et omnimodam possessionem eiusdem Camerae eo ipso rediisse censeantur et sint, etiam si feuda, vicariatus, gubernia et alia huiusmodi antiqua et haereditaria, formalia vel informalia, ac descendentibus vel collateralibus aut quibuscumque aliis hominibus, vel legis providentia eis ius aliquod ad illa competierit vel competat, seu alias acquisitum foret et esset, ac omni quantumvis longo tempore, et quacumque immemorabili praescriptione, etiam centum annorum, et non ultra, non obstantibus, sine spoliis aut attentorum¹ vel alio quocumque vitio, illorum possessionem actualem apprehendi, et ad illorum realem incorporationem pro Sede et Camera praedictis deveniri possit; et solutiones

¹ Cherub. legit *attentorum* (R. T.).

Feudatariosque et alios decernit anno quolibet in Camera Apostolica, ubi eam adesse contigerit, in vigilia et festivitate S. Petri et Pauli, debita iura Camerae Apostolicam solvere debere;

aliter ac alibi, quam die et loco praefatis deinceps faciendae et recipiendae, nullae nulliusque roboris et momenti sint, et perinde habeantur ac si factae et receptae non fuissent, et quod mora etiam modici temporis non admittatur.

Solutionesque semper intelligi factas sine praedictis iurium Camerae;

§ 9. Quodque solutiones omnes quae in eadem plena Camera, in vigilia seu festivitate praedictis, factae et receptae fuerint, et in futurum perpetuis futuris temporibus fient ac recipientur, semper cum clausula sine praedictis iurium ipsius Camerae receptae intelligantur et sint, etiam quod clausula ista in aliquibus specialiter apposita, in aliis vero ommissa fuerit.

Quando post dictum festum recipi possint;

§ 10. Ac praeterea quod solutiones, quae ex aliquo legitimo impedimento in plena Camera, post vigiliam seu festivitatem praedictas, oblatae fuerint, etiam cum eadem clausula, et citato eodem procuratore fisci seu Camerae commissario, et non aliter nec alio modo, recipi debeant; alias eo ipso nullae ac nullius efficaciae et effectus habeantur.

Contentaque in praedictis habetis recipi;

§ 11. Volentes omnia in dictis et aliis praedecessorum nostrorum litteris, per nos, ut praemittitur, confirmatis, approbatis et innovatis, contenta et narrata, praesentibus non contraria, perpetuis futuris temporibus, a praedictis et aliis, quos praemissa aut eorum aliqua quomodolibet concernunt seu concernere poterunt quomodolibet in futurum, omnino servari.

Sicque et non aliter iudicari debere;

§ 12. Ac decernentes ita per quoscumque iudices ordinarios et delegatos, etiam causarum Palatii Apostolici auditores ac S. R. E. cardinales, in quavis causa et instantia, sublata eis quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate, ubique iudicari et definiri debere; necnon irritum et inane quicquid secus ab eisdem et quibuscumque aliis, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Quibuscumque non obstantibus.

§ 13. Non obstantibus praemissis ac constitutionibus et ordinationibus apostolicis; necnon statutis et consuetudinibus, etiam immemorabilibus, iuramento, confirmatione apostolica vel quavis firmitate alia roboratis; ac quacumque praescriptione, etiam immemorabili; contractibus quoque, investituris, concessionibus, pactis et conventibus; necnon privilegiis, indultis et litteris apostolicis eisdem vicariis, feudatariis, gubernatoribus et aliis praedictis omnibus, per quoscumque Romanos Pontifices praedecessores nostros ac nos et Sedem praedictam, sub quibusvis verborum formis, ac etiam derogatoriis derogatoriis, aliisque fortioribus, efficacioribus et insolitis clausulis, necnon irritantibus et aliis decretis, quomodocumque ac quotiescumque concessis, confirmatis et innovatis, ac concedendis, confirmandis et innovandis, etiamsi in eis caveretur expresse quod vicariatus, feudis, guberniis et concessionibus, administrationibus ac aliis praefatis, ob non solutionem vel pacta non servata vel alia quacumque de causa, seu ut nisi infra certum tempus privari non possint; quibus omnibus ac stylo, usu et aliis praemissis, etiam si, pro eorum sufficienti derogatione, de eis eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa et individua ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio seu quaevis alia exquisita forma ad hoc servanda foret, tenores huiusmodi, ac si ad verbum, et forma in illis tradita observata, insererentur praesentibus, pro plene et sufficienter expressis habentes, de simili potestatis plenitudine, specialiter et expresse derogamus; necnon omnibus aliis, quae iidem praedecessores nostri in dictis eorum litteris voluerunt non obstare, ceterisque contrariis quibuscumque.

§ 14. Quae omnia nolumus cuiquam ad-

Sine praedictis.

CXVIII.

diebus causarum versus praemissa in aliquo suffragari; pendendum.

quoad causas tamen tunc in Camera praedicta pendentes nulli per praesentes intendimus praedictum generari.

Forma hanc bullam publicandi, et etiam legendi in Camera etc.

§ 15. Sed, ne quisquam praesentium ignorantia se excusare possit, iubemus illas per unum vel duos cursores valvis ecclesiae Sancti Ioannis Lateranensis et basilicae Principis Apostolorum de Urbe ac Cancellariae Apostolicae ac Camerae praedictae et in acie Campi Florae, ubi publicantur, de more appendi, eisque detractis, ipsarum exempla, etiam impressa, eis in locis relinqui, et praeterea in ipsa Camera, dum die statuto illius praesidens et ministri convenient, alta et intelligibili voce perlegi, et in libris ipsius Camerae ad perpetuam rei memoriam describi.

Diebus quibus haec bulla hinc incipit.

§ 16. Volentes etiam ut illae praesentes hic in Urbe, statim; extra vero eam, ubicumque locorum praedictorum mediate vel immediate subiectorum ditioni praedictae, post decem dies quam in dicta Camera lectae et publicatae fuerint, quemcumque feudatariorum, vicariorum, gubernatorum, administratorum et aliorum censuum, recognitionum et iurium debitorum praedictorum perinde arcent atque afficiant, ac si eis singulis praesentibus, ac in propriis eorum personis et locis intimatae fuissent.

Transumptorum fides.

§ 17. Utque ipsarum praesentium exempla etc.

Datum Romae apud S. Petrum, anno Incarnationis dominicae millesimo quingentesimo octogesimo, kalendis iunii, pontificatus nostri anno ix.

Dat. die 1 iunii 1580, pontif. anno ix.

Confirmatio ordinationum et taxarum in tota provincia Mediolanensi per iudices commissarios et regularium exemptorum conservatores eorumque notarios observandarum 1.

Gregorius Papa XIII, ad perpetuam rei memoriam.

Romanum decet Pontificem providentiae suae partes impendere efficaces ut illa, quae pro bono publico et plurimorum indemnitate prudenter facta et circumspecte disposita esse noscuntur, perpetuo firma et illibata subsistant, et ab omnibus, quos concernunt, etiam inconcusse observentur.

§ 1. Cum itaque, sicut accepimus, dilectus filius noster Carolus tituli S. Praxedis presbyter cardinalis Borromaeus nuncupatus, ex dispensatione apostolica archiepiscopus Mediolanensis, quasdam ordinationes et taxas in tota provincia sua observandas per iudices in synodis dioecesanis deputatos pro causis commissariis, necnon per conservatores regularium exemptorumque quorumcumque in causis coram eis quovis modo pendentibus ac eorumdem notariis, non tamen ubi ex aliquo statuto ac consuetudine laudabili nihil vel minor taxa exigeretur, ediderit.

§ 2. Statuens siquidem et ordinans quod iudices praefati non pronuncient, prout in cedula, neque habeant terminum *pro servato*, sed sententias suas libere proferant et de scripto in die termini, ut statim publicent, easque recitent vel recitari iubeant; propinas non accipiant, si salarium ordinarium aliquod habent; alias moderatas capiant, iuxta taxam inferius descriptam, et eo casu per manus notarii causae, sententia tamen prius nedum subscripta, sed etiam notario consignata et publicata; quae sportulae apud nota-

1 Ex Regest. in Secret. Brevium.

rium causae post subscriptionem et notario traditam sententiam, et non antea, deponantur; notariusque huiusmodi depositionem in actis notare et specificare teneatur.

Munera non danda nec accipienda.

§ 3. Pro interlocutoriis aut aliis decretis vim diffinitivae non habentibus ante diffinitivam, et pro videndis scripturis, informationibus aut processibus nihil prorsus accipiant; munera vel xenia a litigantibus non accipiant, ne quidem esculenta et poculenta, nisi quae triduo consumi possint.

Advocatorum etc. delectus unicusque sit liber.

§ 4. Advocatos, procuratores aut sollicitatores, quorum opera ad patrocinandum coram ipsis cupiant quemquam uti, neque verbis nominent, neque ullo modo significant; advocantes, procurantes aut sollicitantes in causis coram eis pendentibus domi non retineant, neque etiam notarium causae.

Regulae circa notarios

§ 5. Notarios assumant ab ordinariis locorum approbatos, qui non solum cavere debeant de scripturis fideliter custodiendis, sed etiam, finitis causis, de eisdem consignand. in archivis ordinariis, absque tamen praedictio notariis eorumdem, habitis ab eorum notariis quietantiis, ne morte cuiusquam deperdantur.

Et assessores

§ 6. Assessores arbitrive, qui in causa suspicionis iudicibus ordinariis aliis etiam delegatis adiunguntur, nisi aut quid minimum, pro videndis scripturis et processibus nec etiam pro voto decisivo, accipiant.

Nec non circa expeditiones.

§ 7. Cum in una et eadem causa contra diversos unica citatione agitur, plures non dentur expeditiones, nisi ipsimet petierint, sed unica tantum, et pro ea merces unica solvatur; quod si ex necessitate duplicata occurrant, notario tantum pro labore scripturae solvatur; idemque servetur in sententiis quibuscumque, etiam absolutoriis, si id commode praestari poterit, attenta qualitate et diversi-

tate causarum, ut scilicet omnes reos in una causa unica comprehendat sententia, et pro unica tantum solvatur; in causis criminalibus, in quibus de iure ipsius citari debet, non procedatur nec sententia feratur, nisi ipso legitime citato.

Munera pro sigillo et aliis.

§ 8. Pro sigillo, tam in civilibus quam in criminalibus, ad summum capiant realem unum; et in mandatis de excarcerando in capitalibus et pro relaxatione testium, nihil; et in expeditionibus etiam, quae fiunt in civitate, cum clausula *si quis*, nihil; pro viatico iudicis in civitate, nihil; si extra civitatem, ultra milliare, scuta duo pro prima die; et si ultra, scutum unum auri pro qualibet die, ultra expensas honestas cibarias et equorum vecturam; notariusque capiat pro medietate.

§ 9. Notarii omnes praedictorum iudicum observent taxas notariis fori cuiuslibet ordinarii praescriptas, ac secundum illas exigant, praeterquam in casibus in praesenti reformatione expressis, in quibus eis liceat capere quod hic determinatum est, nisi ordinariis taxae minores et moderatores his sint, quo casu illas in totum, etiam quoad expressa in praesenti reformatione, sequi debeant.

Dispositio quoad terminos.

§ 10. Notarii nullum, quantumvis levem, terminum per se ipsos, etiam in forma, ut dicunt, sine iudicis decreto, servent; ubicumque procuratorem aliquem ad lites constitutum a principali suo, lite pendente, revocari contingat, tunc notarii nullo modo revocationes huiusmodi recipere possint, aut de illis rogari, nisi simul alter procurator, qui munus illud procuratoris suscipiat, ab eodem legitime constituatur, et de alterius constitutione eiusque susceptione apud acta doceatur.

Taxa propinarum quas iudices possunt percipere.

§ 11. Notarius, cum iudici acta seu alias scripturas detulerit, nihil omnino ultra duos solidos, etiam a sponte dantibus, sub praetextu bibaliorum seu rega-

1 Leg. forsan *fiscus* loco *ipsius* (R. T.)